

בעזהשי"ת

וילאו

למצא הפתח

תגובות על חוברת "הכצעקתה"

בענין מה שהטיח דברים כלפי מעלה
כאילו כלל גדולי ישראל טעו ח"ו בהוראה
כשהורו לאסור את השערות מהודו,
ולהוכיח שתורת אמת היתה בפיהם
ודבריהם מיוסדים על אדני פז

במהדורה זו הושמט החלק ההלכתי על הלכות תקרובת עבודה זרה

יצא לאור בס"ד על ידי
מכון הישכם אוהבים את ה'
אדר תשפ"א

**יצא לאור בס"ד על ידי
מכון הישכם אוהבים את ה'**

לקבלת גרסא מעודכנת של מאמר זה,
להשגת כל מראה מקום או ציטוט המובא במאמר זה,
לשליחת הערות והארות והוספות,
ולקבלת חומר רב ומגוון בסוגיא זו,
ניתן לפנות למייל המכון:
8388832@gmail.com

תוכן ענינים

הקדמה	ד
פתיחה	ד
פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן	י
א. מבוא, מה הנידון, ועל מה הוויכוח	י
ב. כיצד לחקור הודיים, והאם יש כישלון בבירור השליחים?	י
ג. המילה סאקריפייס	י
ד. משמעות אופרינג	טז
ה. המילה גיב\נתינה	יח
ו. השלט שתלוי על הבניין	כב
ז. כיצד הם מכנים את הגילוח בשפתם?	כו
ח. האליל אוהב שערות	כח
ט. טעמים שונים שנאמרו על הגילוח	ל
פרק ב' - האגדה של הקרחת	לב
פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין	מ
א. הצורך לברר פרטים נוספים אודות מעשה התגלחת	מ
ב. הזכרת שם האליל תוך כדי הגילוח	מא
ג. הספרים מזכירים שם האליל לפני תחילת עבודתם	מד
ד. פסלים בתוך אולם התגלחת	מזה
ה. חליצת נעלים בחדר התגלחת	מט
ו. שלט שמדובר במקום קדוש	נ
ז. ההוכחות שהביאו שזה לא עבודה	נג
ח. מסקנה	נד
פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה	נו
א. השתלשלות הגילוח לפי גרסת הכצעקתה	נו
ב. סמכות ספריהם	נז
ג. מה באמת כתוב בספריהם	נח
ד. האם שייך הקרבת דבר טמא	ס
ה. האם ישנה התפתחות בדרכי העבודה זרה	סה
ו. מומחים מי הם ומה הם	סז
ז. ציטוטים מהמומחים האמיתיים	עח
ח. ארבעים מקורות שהשיער הוא נתינה לאליל	פט

הערה חשובה: יתכן שלאנשים מסוימים קשה להכנס לנושא ולעבור על כל החומר, ומעדיפים הם להשאיר במבט השטחי שיש בזה שני צדדים, שכל אחד טוען הצדק איתי, ולא ניתן להוכיח עם מי האמת, והדבר נשאר ספק, וא"כ לכאוף ניתן לצרף ספיקות נוספים ולהתיר הדבר.

לאנשים אלו יש להקדים את המאמר על מי הם ה'מומחים' בפרק ד' אות ו', ע"מ שידעו את הפרופורציה הנכונה שצריך לתת לדברי המומחים שהביאו המתירים דברים בשמם, והאם יש בכוחם לערער את הפסק הברור של גדולי ישראל.

הקדמה

א. כתוב במשלי (טז,י) "קָסָם עַל שְׁפָתַי מִלֶּךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יַעֲלֶה פִּי", וביאר רבינו הגר"א בפירושו שם: "הדיבור של המלך הוא כמו קסם, אף שמרמים אותו וְקָרָה ה' דבר בפיו שיהא משפטו אמת, וזהו שבמשפט לא ימעל פיו, והענין מאן מלכי רבנן שפתותיהם כמו קסם אף שיטעו לפי השאלה, מכל מקום במשפט לא ימעול פיו כלומר בהדין עצמו לא יטעו כי בסוף יתגלה שלא כן היה המעשה כמ"ש (גיטין עז:)" עכ"ל.

רבינו הגר"א כותב כאן יסוד גדול לכל התורה כולה. הקב"ה נותן סיעתא דשמיא מיוחדת לגדולי הדור לכוון דבריהם אליבא דהלכתא, גם במקרה שהעובדות שהובאו לפנייהם לא היו נכונות.

בנידון השערות מהודו, כלל ישראל ראה את זה בחוש. בשנת תש"ן, שלחו קמיה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל חוות דעתו של "מומחה" אחד כאשר השואל הכתיר אותו "הידוע כמומחה הכי גדול בעניני הודו", ולפי דבריו היה צד לומר שאין הגילוח בכלל מעשה עבודה, אבל למרות שהוצהר בפניו שהוא המומחה הכי גדול בענין זה, אף על פי כן, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל סירב לסמוך על דבריו למעשה, וסיים את תשובתו שצריכים לברר המציאות עוד יותר, וזה לשונו: "אכן כל דברינו סובבים והולכים עפ"י דברי המומחה הנ"ל. וכמובן שאין בידי לקבוע עד כמה דבריו מתאימים למציאות... והדבר טעון איפוא בירור גופא דעובדא היכי הוי" עכ"ל.

ולאחר כמה שנים אכן הגרי"ש אלישיב, יחד עם שאר גדולי ישראל החליטו לברר את העניין שוב, ושלחו את שלוחיהם, ועל פי דבריהם פסקו שהשערות אסורות, למרות שמיד העלו לפני גדולי ישראל כל מיני פקפוקים על העדויות, אף על פי כן הם סמכו אך ורק על דבריהם של השליחים.

ועי' בפתחי תשובה יו"ד סי' צט ס"ק ה', שמביא את דברי השו"ת צמח צדק (הקדמון) סי' מ', בעניין רב אחד שנשא אשת חמיו ועשה כן ע"פ הלומדים בבית המדרש, וכתב עליו בעל הצ"צ שאותו רב היה מסופק בהוראה זו וידע קצת שיש צד איסור בדבר, ולמרות זאת לא שאל לבעלי ההוראה המפורסמים כרב נחמן ורב שילא בדורם [כלומר לגדולי הדור] שהם כדאיים לסמוך על הוראתם אלא ללומדים בבית המדרש, אז אע"פ שעשה כן ע"פ הלמדן היודע ספר המוסמך להוראה, הכל יודעין שסמיכה זו היא רק לאיסור והיתר ובשר וחלב וכו' ולכן הרי הוא מזיד גמור ולא שוגג! עיי"ש בהרחבה.

ובוודאי שלפי דברי הצמח צדק כשדנים בנידון חמור כזה של שיער המוקרב לע"ז בטמפלים בהודו ההכרעה מסורה אך ורק לגדולי הדור המפורסמים והכדאיים לסמוך על הוראתם ולא לכל ת"ח למדן ככל שיהיה גם אם הוא מוסמך להוראה, והעושה ע"פ ההוראה של אותם ת"ח הרי הוא מזיד גמור! מאחר שידע שיש בזה צד איסור ולא שאל לגדולי הדור.

ובאמת לכשתדייק תמצא, שעיקר ההבדל והיחס בין רבנים שהם גדולי הדור ממש, לשאר הרבנים שהם מורים הלכה בלבד, הוא לא רק ההבדל בכח הסברא, אלא בעיקר בסייעתא דשמיא שיש לגדולי הדור דווקא.

ב. בחוברת זו, שמנו לנו למטרה להשיב על הפקפוקים, חדשים גם ישנים, שהועלו נגד המציאות שהוצגה לפני גדולי הדור, ולהוכיח שתורת אמת היתה בפיהם של גדו"י, ואדרבה המצב הוא הרבה יותר חמור גם ממה שהיה ידוע לגדולי ישראל דאז.

על כל פנים, ידוע שבשנת תשס"ד גדולי הדור קבעו על השערות מהודו שדינם כתקרות עבודה זרה ממש, והורו להלכה שפאות אלו אסורים בהנאה. בזמנם, הפסק של גדולי ישראל התקבל בקרב כלל בנות ישראל, וכולן קידשו שם שמים, ואיבדו פאות בשווי כספי עצום.

לאחר תקופה קצרה מאוד קמו גופי כשרות שאמורים להשיג על הפאות ולוודא שאין מקורן טמא מהודו. ומאז נשכחה פרשיה זו, כיון שבתחילה כולם קנו פאות בהכשר.

בשנת תשע"ח לאחר כמה תקלות בזיופי תוויות כשרות, יצאו כמה יהודים ירא"ש לברר את הליכי הכשרות, ומצאו שאינם עונים על שום גדר השגחה כלשהי הנדרשת ע"פ ההלכה, ואפילו לא על המינימום שבמינימום.

כשנתפרסמה שערורייה זו (ע"י מכתבי גדולי ישראל, ומאמרים וקונטרסים רבים, כגון בקונטרס רוח שעה), בתחילה היה מי שניסה לגונן על ההכשר, אולם מאוד מהר ראו כולם שהעסק ביש. מיד ניסו להיאחז בכל מיני אומדנות שאולי בשערות מסוימות אין חשש שמקורן מהודו, אולם אחר בירור מעמיק הוכח בצורה ברורה שאין תוקף לשום אומדנא, כיון שהשיער ההודי עובר תהליכים המשנים את צורתו ללא אפשרות זיהוי והוא מופץ ונסחר בכל רחבי העולם ומוצג בשמות שונים.

ולא נותר למי שרוצה להשתמש בפאה משיער טבעי, אלא לחפש כיצד ניתן לעקור את הבעיה מן השורש, כלומר לחפש כיצד ניתן להתיר את השיער ההודי מהטמפלים ממש. וגם לזה יצאו כמה וכמה רבנים ומורי הוראה לנסות לראות אולי השתנו הנתונים שהוצגו לפני גדולי ישראל בשנת תשס"ד, אולם הנתונים שהסיקו היו רק יותר חמורים מהנתונים שהוצגו בתשס"ד. סגר עלינו המדבר...

אך עדיין לא כלו כל הקיצין, קם יהודי מרכזים בשם ר' יואל שילה, ויתלקטו אל יואל אנשים נוספים שמטרתם שווה, ואמרו שבידינו לייצר את המציאות, וכמו שכבר התמחו בנושאים שונים בעבר, גם פה, אנו נציג ונתרץ ונייצר את המציאות בצורה שתתיר הכל בכל מכל. ונוכיח שגדולי ישראל טעו והטעו אותם, ושולם על ישראל. וכך יצאה החוברת "הכצעקתה", שצועק שהכל מותרים לכם, ואין כאן לא איסור, ולא חשש, אלא טעות במציאות בלבד.

וכבר התבטא מחבר הכצעקתה באחד מהויכוחים שלו בנושאים שונים - בזה הלשון "עורך דין טוב ימצא בקלות אין להצדיק כל דבר, תאמר מה אתה רוצה להוכיח וללא כל קושי אפשר יהיה למצוא את הסברא המתאימה", והדברים מדברים בעד עצמם.

אולם מכיוון שהם משתמשים בלשון חלקלקה ומפגינים "ידע רב", וכותבים כל דבר בביטחון עצום כאילו הם התמחו בדבר, וכל עובדה רק בידם לקבוע, וכל הגיג שהם כותבים זהו נתון שלא ניתן לערער עליו, לכן ראינו לנכון להגיב על מקצת דבריהם לברר האמת עם מי, ועם מי יש לנו עסק.

כאן המקום להעיר שכבר אתמחי האי גברא בספרו "ותשקוט הארץ" בו הוא נלחם מלחמת עולם להתיר את יציאת אשה בפאה נכרית לרה"ר¹, והקדיש לכך פרק גדול מחייו למען כך, וברור שהוא ראה צורך כהמשך של אותה מלחמה להסביר למה טעו גדולי ישראל שאסרו מצד תקרובת - את הדבר שהוא כ"כ הרבה נלחם להתירו מצד צניעות...

ג. מאמר זה הוא הראשון מתוך סדרה של כמה וכמה מאמרים על הנושא, ומכל מקום תחילה נפרסם מאמר זה, ובעז"ה בהמשך יפורסמו גם עוד כמה דברים שנכתבו מזויות שונות.

ד. ומכיון שהרבה מהמקורות תלויים בתרגומים, ולפעמים על ידי תרגום נכנסה איזה פרשנות בדבר, ואיננו רוצים שתצא תקלה תחת ידינו ח"ו בכך שאנשים יסמכו על התרגום שהצגנו, ולמרות שנסינו לתרגם בדרך המדוקדקת ביותר עד כמה שידינו מגעת, השתדלנו תמיד להביא את הציטוט המקורי באנגלית, ע"מ שיהיה זמין לפני כולם לבדוק את דיוק הדברים בעצמם. כמובן במידה שיש למישהו תיקונים בענין זה, אנו מבקשים שאל ימנע טוב מבעליו, ונא יודיענו על כך ונתקן את הדברים בהקדם. כמו כן כל מקור שהובא על ידינו, ניתן להשיגו מהמערכת.

ה. וזאת למודעי: תגובות אלו, הגם שהם נכתבו בקצרה, ביסודם עונים על כל האריכות של חוברת הכצעקתה. וברור שאפשר להרחיב עוד יותר על כל פרט ופרט, אלא שע"פ השערתינו מי שמסוגל לקבל את הדברים - יקבל אותם גם בדרך הקצרה. ומנגד מי שלא מסוגל לקבל את הדברים מפני קשיים שונים, גם אם יבוא אליהו ויאמר שכך הם הדברים, שום דבר לא יעזור לו...

ובפרט שהקורא הישר שעבר על הכצעקתה יראה שיצא מבולבל מאד במציאות ובהלכה מרוב סתירות והתחמקויות ובדיות רבות אשר אינן מתקבלות על הדעת, וכל כולו אריכות דברים מיותרת להסיט את האדם מלדון ולברר את הנקודות העיקריות, וכן ע"מ לשכנע את הקורא לסמוך על "מומחיותו" ו"בקיאותו" הבלעדית של המחבר שכביכול

¹ כמובן שאין כוונתינו לערער על מנהג נשות ישראל לכסות ראשן בפא"נ באופן כללי, וכבר אמר הגר"ש אלישיב על נידון זה ש'אין מערבין שמחה בשמחה', וידוע שבראש המלחמה נגד הפאות מהודו עומד גדול מתירי הפא"נ, הלא הוא הראב"ד מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א, ולא באנו אלא לעורר שהכותב דנן הגיע לנושא של התקרובת רק כדי להמשיך את מלחמתו נגד מתנגדי הפאות באופן כללי, ותו לא.

חקר ובדק הכל ביסודיות והחליט שהכל מותר, ולכן החלטנו לעשות קצת סדר בדברים בדרך קצרה וברורה, ע"מ שהקורא הישר יווכח כמה סילוף ובלבול יש בהכצעקתה ללא קשר למציאות או להלכה.

ו. נקודה נוספת יש להקדים, עיקר תכסיסי בעלי הכצעקתה, הוא להציג את עצמם כאילו הם נרדפים ומסכנים נורא ואיום, ולבנות מרה כיצד אנשים תוקפים אותם על לא עוול בכפיהם. או לחילופין הם מציגים את האוסרים כאנשים המזלזלים ברבנים, ולא נחה דעתם עד שהקדישו לכך פרק בפני עצמו בשם "זה עונשו של מתיר"... אולם האמת ניכרת לכל, שכל הפוסל פסול ובמומו פוסל, ודוקא בחוברת הכצעקתה - חצי מהחוברת רק התקפות שאינם נפק"מ להלכה, וכן מלאה היא בזלזול מחפיר בכל גדולי ישראל על "חוסר הבנתם" בסוגיא, ו"חוסר הבנתם" במציאות, וכל זאת מלבד מה שמציגים את גדולי ישראל כקלי דעת רח"ל במה שנטו להאמין לעד שהגדירוהו [בשפה חלקלקה כמובן] כעד שקר, זיפן, ונגוע עפ"ל, בשעה שמדובר בעד שהוא אב"ד חשוב מאוד בישראל, שגדולי ישראל ראו בו כאדם הכי נאמן והכי מוכשר למחקר זה, והטריחו אותו לבוא מארצו לארץ ישראל ומשם להודו וחזרה לארץ ישראל וכו'. וכל זה בעוד שאצל האוסרים ניסו עד עתה לא לדון לגופם של אנשים. מכל מקום כל זה לא מנע מהם מלהציג את זעקת "הקוזאק הנגזל" בצורה הכי מעוררת רחמים, עד שהרבו לעשות, וכתבו שמי שהזכיר את השם 'יואל שילה' בקצרה וכתב "ש, אין כוונתו לראשי תיבות של שמו, אלא כוונתו לראשי תיבות של "ימח שמו", (הגם שבדרך כלל זה נכתב "ימ"ש" ולא "י"ש"), והגם שהוא עצמו כתב בחוברת שלו בכל מיני מקומות את הראשי תיבות של שמו באופן זה, (כשהוא כותב הערה בתוך דברי מישוהו אחר). וכנראה עוד הם יוסיפו שעומק הזלזול הוא ע"פ הפסוק "ויאמר עשו י"ש לי רב"... ולכן אנו מקדימים שייתכן שלא זלזלנו בהם מספיק כדי לעזור להם להציג את עצמם כנרדפים, ולכן אנו מבקשים מהקורא הישר שידון אותנו לזכות, ויבין שמסתמא הדבר מרומז באיזה ראשי תיבות, או אולי גימטריות וכדו', ויהיו הדברים כאילו נכתבו בצורה הראויה²...

ז. ישנו נתון החשוב מאוד לצינינו פה, שלאיל הנמצא בטירופטי ישנם הרבה שמות, וכל פעם בהעקת המקור השארנו את הדברים איך שהם נכתבים, ואל יטעה הקורא בין כל השמות, כי כולם מכוונים לאותו ע"ז, זולת היכן שכתבנו מפורש שזה קאי על ע"ז אחרת. ואילו בתרגומים של המקורות, כתבנו כפי שנדרש על פי הלכה, שלא להזכיר את שם הע"ז.

ח. כמו כן, מכיוון שישנה מצווה לזלזל בעבודה זרה, כל מקום שיש לנו אפשרות לזלזל בשם הע"ז, אנו משתדלים

לא
ראיתי צורך להכניס בתחקיר רציני זה דברי ליצנות לדת ההינדית, כגון לכתוב את המילה 'תפלתם' וכיו"ב, עם זאת פשוט שכל מקום שנכתב על תפילתם ודרכי עבודתם - הוא בבחינת '... שהם מתפללים להבל וריק'.

לחטוף מצווה זו, ודלא כהני אינשי דלא מעלי, אשר בזוי בעיניהם לעשות מצוות וקשה להם לזלזל בע"ז, עד שכותבים שבדיון רציני פטורים מלקיים מצוות! (אולי

הפסוקים והגמרות הרבות שמזלזלים בע"ז בליצנותא דע"ז אינם מספיק רציניים כמו הכצעקתה) רח"ל מהם ומדעותיהם. אלא אנו המשכנו ללכת בדרך המבוארת לאורך ורוחב התנ"ך, ואחריו בכל ספרי חז"ל, והוא דרך המזלזלת באופן מוחלט בכל עבודה זרה, כפי שמצווה לנו התורה להתלוצץ ממנה בכל הזדמנות אפשרית.

² למעשה ככל שידוע לנו, רוב התוכן שיש ב'הכצעקתה' הם מעשה ידי אחרים, ביניהם הרבנים: משה וינשטוק, שמעון וינשטוק, אליעזר רוזין, משה יואל קריימר, ליאור עזרון, אליעזר ליפא מיללער, ואולי עוד כמה, אולם מכיון שאין באפשרותנו לדעת מי כתב מה, ייחסנו תמיד את הביקורת רק אל מי שהזדהה בכתיבתה.

פתיחה

השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי

בעיר חלם הידועה, היתה מריבה גדולה. זה כבר שבועיים שחכמולוג העיר מתווכח עם כולם על השמש והירח. לא ברור איך זה התחיל, אבל באיזה שלב חיימקה החליט שהוא יודע בירור שמה שנמצא ברקיע באמצע הלילה קוראים לו "שמש", ומה שמאיר לכל הארץ באמצע היום הרי זה הוא "הירח".

בתחילה, חכמי העיר למיניהם החלו להתווכח עמו. אבל זה לא עזר, וחיימקה תמיד הכריז שהוא למד בבתי ספר מחוץ לחלם, ולכן הוא החכם הגדול מכל אנשי העיר, ולכן הוא לא חושב שאנשי חלם הם אפילו 'מאן דאמר' לחלוק עליו.

משום מה, אנשי העיר לא היו רגועים, ומאוד איכפת היה להם להוכיח שחיימקה לא צודק, ובפרט שזהו נפק"מ לדינא על מה אומרים קידוש לבנה, ועל מה אומרים ברכת החמה. ככל הנראה שעיקר הקפידא היתה בגלל שחיימקה עכשיו מתלוצץ מכל אנשי העיר וחכמיה, ונוצר מחמת כן מצב לא נעים. כולם הכירו בטענת חיימקה, שכל מי שלא גר בחלם, אפילו תינוק בן יומו, כולם יודעים מי זה השמש ומי זה הירח, ושהשמש מאירה קצת מאוד בלילה, והירח מאיר הרבה ביום.

באיזה שהוא שלב התכנסו אנשי העיר, והחליטו שחייבים לעשות משהו. לאחר דיונים ארוכים ומעמיקים הוחלט בפי כל, שהרב בערל, שגם הוא מחכמי המקום, ילך בתור שליח ביה"ד לעיר הסמוכה, ושם הוא ידבר עם אנשי המקום לברר מה הם יודעים בענין השמש והירח. והלא, לטענת חיימקה זה דבר שכל ילד יודע, ובוודאי אם כן שגם פשוטי העם בעיר הסמוכה הנקראת בערנהולץ יבררו לנו את האמת מתוך רוב חכמתם.

וממחשבה למעשה, יצא בערל שליח ביה"ד, כאשר חכמי העיר נשארו בכניסת העיר וליוו את בערל בדרכו. ורגע לפני שנפרדו, רב העיר אמר לבערל, "הרב בערל, שים לב כמה חשובה משימתך, כל חכמי העיר סומכים עליך שתעשה עבודה טובה ומדוייקת".

חלפו כמה ימים של ציפיה בכיליון עינים לראות מה בערל שליח ביה"ד יעלה בחכתו. והנה היה זה בערב שבת בשעה עשר בבוקר, והקול נשמע תוך העיר, שניתן לראות מרחוק עגלה בדרכה אל עבר פני העיר, והבינו כולם מיד שחייב להיות שזהו ר' בערל שליח ביה"ד שחזר ממשימתו החשובה. ועוד לפני שהעגלה הגיעה לעיר, כבר היו שם רבים מאנשי העיר שקידמו פניו. אחרי שברכוהו לשלום, ונתנו לו לאכול ולשתות קימעה, שאלו רב העיר במעמד אנשי העיר, האם יואיל נא ר' בערל לברר לנו מה יצא לו בבירוריו.

מיד קם ר' בערל שליח ביה"ד ופתח את פיו - "הגעתי לבערנהולץ באמצע הלילה, והיה שם את שומר העיר, והוא אמר לי שלא נותנים לזרים להיכנס לעיר באמצע הלילה, אבל למעשה הוא היה בן אדם נעים והתחלנו לדבר יחד. אחרי ששאל אותי בשביל מה הגעת, אמרתי לו שרציתי לברר האם מה שמאיר ביום נקרא שמש, או שמא זה הירח.

ואכן הוא הסתכל עלי כאילו נפלתי מהשמש... וצחק קצת, ואמר בשביל זה הגעתם??? אז אם ככה, אתה אפילו לא צריך להיכנס לתוך העיר. אגיד לך באופן הכי ברור ופשוט, שיש ירח בלילה, ויש שמש ביום!!

ולמעשה חשבתי שאולי אחזור לחלם באותו לילה, אבל נזכרתי במה שרב העיר אמר לי, כמה זה חשוב לעשות את הבירור באופן הכי מושלם, והסקתי שלא כדאי לסמוך על בן אדם אחד בלבד.

והמתנתי מחוץ לעיר עד שהאיר היום, נכנסתי לעיר, והתחלתי לשאול אנשים נשים וטף גדולים וקטנים, פשוטי עם וחשובי עם, ואכן גם מהם שמעתי באופן הכי ברור, שהשמש מאירה ביום, והירח מאיר בלילה."

הפסיק בערל את רצף דבריו לכמה שניות לשתות קצת מים, ואז שאל אותו רב העיר, "תגיד לי ר' בערל, כמה אנשים שאלת סך הכל?"

ענה בערל, "חוץ משומר העיר, שאלתי אחד עשר אנשים."

מיד הוכרה השמחה והצהלה על פני חכמי העיר שהתברר שהאמת כדבריהם, שאכן השמש מאירה ביום והירח מאיר בלילה.

עד שקם חיימקה מיודעינו ממקומו, ופרץ בצחוק גדול, תוך כדי קריאה לכלל תושבי העיר "נו, ראיתם כמה אני צודק?"

וילאו למצוא הפתח

פתיחה

אנשי העיר נבוכו מול בטחון עצמי שכזה, ודרשו במבטיהם התמוהים הסבר לדבר.

ומיד המשיך חיימקה להבהיר את דבריו "כנראה אתם לא יודעים, אבל מנהג עיר בערנהולץ הוא שכשאדם מגיע מחוץ לעיר, ושואל על ענין היום והלילה, שכל כמה שהוא כבר תוך חומת העיר, עונים לו תמיד תשובה הפוכה. זאת אומרת, שאם אומרים לך שהשמש מאירה ביום, הכוונה באמת שהשמש מאירה בלילה, ואם אומרים הירח מאיר ביום אז הכוונה שהירח מאיר בלילה. עכשיו אתם מבינים עד כמה צדקתי?". הניח חיימקה את משנתו לפני כל, וסיכם את דבריו "וכעת התברר לי עוד יותר כמה אני צודק, כיון שיש עתה עוד אחד עשרה אנשים שאומרים בדיוק כמוני."

שקט השתרר באולם, כולם הוכו בתדהמה מהדברים החדשים.

עד שבערל שליח ביה"ד, ניסה את כחו, "התיינח אנשי העיר, אבל שומר העיר, הלא פגשתי אותו מחוץ לחומת העיר, וא"כ לפי המנהג הזה, היה לו לענות לי תשובה ברורה, אם כן למה הוא ענה לי שהשמש מאירה ביום?"

אבל חיימקה לא התבלבל, והסביר מיד "אתה עדיין לא מבין! הלא שומר העיר, מדובר באותו אחד ששומר באמצע הלילה. והנה גם אני שאומר שהשמש מאירה בלילה - מסכים אתכם שלמעשה השם 'שמש' יותר חשוב מהשם 'ירח'. וכידוע לשמור ביום זה לא תפקיד חשוב כמו לשמור בלילה כיון שרק אז הגנבים מסתובבים, ומפני שהשומר רצה להחשיב את השמירה שלו, הוא שיקר ואמר שהשמש זורחת ביום ולכן התפקיד שלו שהוא השמירה בלילה - יותר נחשב ומרומם כיון שהוא נעשה בזמן שאין שום מאורות חשובים והגנבים מסתובבים בזמן זה."

כולם התפלאו מגאונתו המופלגת של חיימקה, אבל בערל שליח ביה"ד, לא נשאר חייב - "אבל מה תענה על זה שאני ראיתי מודעה שכתוב בה שזמן שקיעת החמה מתחיל מהלילה, והיה שלט בבית כנסת של העיר שכתוב שיש מנין של מעריב. והלא גם אתה חיימקה מסכים שמתפללים מעריב בסוף היום, רק שאתה אומר שזה נקראת שקיעת הירח, ולא שקיעת החמה, אבל שם היה כתוב מפורש שזה נקרא שקיעת החמה!"

חיימקה חיך, ואמר "עוד פעם, אתה לא תופס את הענין כלל. לא היה כתוב 'שקיעת השמש', כתוב 'שקיעת החמה'. וזה נכון שאצלינו בחלם החמה זהו שם נרדף של השמש, אבל בערנהולץ, שם המשמעות של 'חמה' זה אחרת. שם 'חמה' הכוונה לירח, ושוב אותה המודעה בבית הכנסת הוי ראה לדבריו!"

בערל ישב בשקט והתחיל לחשוב, הוא ניסה לשחזר כמה שיותר פרטים מכל אשר קרהו בכל שלבי הנסיעה. הוא לא חלם שזה יהיה כל כך מסובך, אך התברר שזה לא כמו שהוא חשב. ולפתע הוא נזכר בעוד משהו - "רק רגע, ר' חיימקה, אני זוכר שעוד לפני שנכנסתי לעיר בערנהולץ באותו היום, פגשתי עוד אחד, ושאלתי גם אותו וגם הוא אמר לי שהשמש מאירה ביום והירח בלילה, וזה היה עוד לפני שנכנסתי לחומות בערנהולץ, ולכן לפי דבריכם לא היה לו להפוך את הדברים, אלא מוכרח שהוא אמר לי את האמת!"

חיימקה נזדעק מיד ואמר - "מה פתאום! ודאי מדובר באחד שלא היה ממש בקי במנהגי בערנהולץ, ואכן אותו אחד טעה וחשב שהמנהג החשוב לשקר על השמש והירח שייך גם מחוץ לחומות העיר, ואכן בזה הוא טעה, מה לעשות, יש כאלה אנשים עִמְרָצִים".

בערל שוב ישב בשקט, עד שהוא נזכר בעוד דבר - "אבל תשמע, גם רחוק מבערנהולץ בדרך בחזרה, מצאתי גם איזה איש הלך בדרכים, וגם איתו דיברתי, וגם הוא אמר שהשמש זורחת ביום".

חיימקה נענע בראשו, "בערל בערל, אוי כמה אתה לא מבין! אני אף פעם לא אמרתי שאין אנשים שטועים בזה ומחליפים בין השמש והירח, הלא כל העיר חלם טעו בזה, אז כנראה פגשתי עוד אחד שבלבל ביניהם".

בערל ענה "אילו המדובר היה בבן אדם אחד, אני מוכן לקבל שאולי הוא טעה, בדיוק כמוך חיימקה, שמכיר אני אותך שטעית. אבל הלא איך כל מקרה מתפרש תמיד דווקא לטובותיך?"

חיימקה ענה: "תשמע ר' בערל, אי אפשר לקחת את אותו אדם טועה בכזאת רצינות, כי כבר הסברתי לכם שיש אחד עשרה אנשים מתוך בערנהולץ שאמרו על השמש שהיא המאירה בלילה כפי שכבר הוכחתי מכך שמנהגם לשקר ולהפוך את הדברים ואליבא דאמת הם מאשרים את גירסתו. חוץ מזה יש את המודעה על שקיעת החמה, שכבר הסברתי שהכוונה לירח, וגם יש את אותו אחד מחוץ לעיר שגם אישר את דבריו, רק טעה וחשב שהמנהג לשקר גם מחוץ לחומת העיר, אם כן מלבד אחד עשרה אנשים שתומכים בשיטתי, יש גם את המודעה, וגם את השומר, גם את

אותו אחד מחוץ לעיר... אם כן, עם כל העדויות הברורות האלו - מצאת אחד שטעה בזה - אין מה להתייחס לדבריו, ודבריו לא מעלים ולא מורידים".

לסיום הוסיף חיימקה את משפט הניצחון "והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי".

האם צעקתה היא כצעקתה?

מי שקרא את החוברת "הכצעקתה", וגם מכיר קצת את הצד השני, לא צריך הסבר להבין מה אומר המשל הנ"ל. אולם למי שלא הגיעה לידו החוברת הנ"ל, או שמטעמים מובנים הוא לא רצה לעיין בה, אנו מבארים את הנמשל בעמודים הבאים.

בחוברת הכצעקתה עוד לפני שהחל להיכנס לנידון, קבע מחברה יחד עם אחד עשר עוזריו, מסקנא ברורה והיא שוודאי שאין השיער אסור, יהיה מאיזה טעם שיהיה. ואחר קביעת עובדה זו, כל ראייה שסתרה את דבריו - מיד הוא כופף אותה בדרכים מדרכים שונות, בדיוק כמו חיימקה מיודעינו שידע להמציא כללים יש מאין, ולהפוך את הקערה על פיה עד שכל דבר שאמור להיות ראייה נגדו איך שהוא פתאום נהפך לראיה בעדו. אולם אדם העומד מן הצד, שלא נגוע בנגע זה, לא מצליח להבין כיצד בהינף יד הוא מוחק את כל הראיות נגדו בדברים כ"כ מגוחכים, הררים התלויים בשערה, וכל הכללים הגדולים שאיתם הוא מוחק את הכל - תלויים בדברים לא ברורים שאין להם שום סמך, וכנראה הוא מרגיש שאם הוא כתב תגובה, אז הוא יכול להמשיך בדרכו, ולא משנה בדיוק מה כתוב בתגובה, והאם היא עונה על הדברים, העיקר שיש תגובה...

ונביא להלן כמה דוגמאות מתוך עשרות, שבהם אפשר ללמוד היכי דמי להתחמק, והכי דמי לעדכן ולהחליף את ההתחמקות כפי הצורך, דרך המוכיחה שידידינו חיימקה מחלם, הניח לו מקום גדול להתגדר בו. וכל זה חוץ ממקורות רבים וברורים המוכיחים שהאמת איננה איתם כלל וכלל, אלא מטרת הגילוח הינה קרבן ברור לאותה עבודה זרה.

וכשרואים את גודל השקרים שנאמרו על ידיהם, אל ידונם הקורא לזכות שהם כתבו את הדברים מקופיא ולא שמו לב

לאור המחקר המסודר והמקיף שעשה ר' גרשון וועסט, נעשה ע"י אחד עשר ת"ח בשנים תש"פ-תשפ"א מחקר מקיף מאוד של המציאות, וכן לימוד מקיף של שרשי הדין בהלכות תקרובת ע"ז, ובמסגרתו נבדקו ונחקרו בעיון רב עדות השלוחים הנ"ל לעמוד על שרשם ומקורם של פרטי עדותם, כמו כן נבדקו ונחקרו הרבה פרטים נוספים בעמל ויגיעה וחיפוש אחר חיפוש, ונדפסו בספר 'הכצעקתה' שיצא לאור לאחרונה; עיקרי המסקנות הנוגעים לבידור

לכל הפרטים הקטנים, אלא מדובר במערכת מסודרת ומשומנת היטב כפי שהעידו הם על עצמם בכמה מקומות בנוסחאות שונות, "11 אנשי צוות במשך יותר משנה, ליקטו, למדו, הגיחו שוב ושוב, מחקו וכתבו שנית, שוב ושוב בדקו במקורות, העמיקו שוב ושוב ושוב

ללא גבול בסברות ובראיות, ערכו בדקדוק עצום, התווכחו בינם לבין עצמם והכריעו מה יותר מדוייק", ולמרות כל המאמץ הכביר הזה, לא הצליחו לכתוב מסקנה ברורה ע"פ דרך האמת, אלא רק אחרי סידרת עיקולי ופשרי הרחוקים מדרך התורה, כאשר תחזנה עיניכם מישרים.

נחלק דברינו כאן לכמה פרקים, ובכל אחד נברר את הטענה, ואת התייחסותם לטענה, עם קצת תוספת ביאור האם הדברים עומדים במבחן המציאות.

סדר חלוקת הפרקים נעשית באופן זה:

פרק ה' - מהם התנאים הנצרכים ע"מ שהדבר יאסר מדין תקרובת.
פרק ו' - האם צריכים מחשבה לשם קרבן, ומהו גדר קרבן בכלל.

פרק א' - האם גילוח השער הוא לשם קרבן.
פרק ב' - בעניין האגדה של קרחת האליל.
פרק ג' - הגילוח הינו עבודה וטקס דתי, ואינו מעשה של חולין.

פרק ד' - האם ישנם מקורות שאין שום מעשה נתינה בגילוח השערות, ומי הם המומחים של קונטרס הכצעקתה.

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

א. מבוא, מה הנידון, ועל מה הוויכוח

לפני שנתחיל לברר את הנתונים בהודו, נציין בקצרה ממש את הנקודה שהוצרכה בירור. בהודו ישנן בתי עבודה זרה שנוהגים לגלח את השערות לעבודה זרה.

שליחים נשלחו מטעם גדולי ישראל לברר את העובדות מקרוב, והחליטו שמוכח מהם וממעשיהם שכוונתם לתת את השערות שלהם כקרבן לעבודה זרה שלהם על ידי הגילוח.

למעשה, כפי שנרחיב להלן, למרות שעיקר עדות השליחים היתה על כך שזה מעשה קרבן ונתינה לאליל, באמת מה שקבע בהלכה אצל מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שזה תקרובת עבודה זרה, היתה הנקודה שמדובר בגילוח **שהוא מעשה עבודה**, ולכן אפילו מטעם זה בלבד יש להחשיבו לתקרובת עבודה זרה, גם בלי התנאי שזה יעשה לשם קרבן ונתינה לאליל. ובעזה"ש"ת לקמן נרחיב בהגדרת תקרובת עבודה זרה, להוכיח שמבואר בש"ס ובראשונים ובשו"ע שאכן כדי להיות תקרובת עבודה זרה מספיק מעשה חיתוך שנעשה כמעשה עבודה לאיזה עבודה זרה, ולא צריכים שום כוונה לשם קרבן ונתינה.

אמנם מכיוון שעיקר העדות של השליחים היתה על נקודה זו שהגילוח נעשה לשם קרבן, המפקקים בעיקר התמקדו על נקודה זו, לפקפק שמא אין זה מעשה קרבן, אלא מעשה להסיר האגו והטומאה וכדומה, ועל זה נסוב רוב קונטרס הכצקתה.

חשוב מאוד מאוד לציין ולחדד! שיש חילוק גדול מאוד בין המתירים לאוסרים בעניין זה. בעוד שהמתירים כדי להתיר חייבים להכחיש ולמחוק כל מקור שמשמע ממנו שיש בגילוח נתינה לקרבה לעבודה זרה, וכן הם מוכרחים לומר שאין במעשה של הגילוח שום גדר של 'נותן' ומקבל' כדי להתיר את השיער, לעומתם הצד האוסר לא חייב למחוק כל מקור של הצד המתיר, אלא הם מודים שיש שאומרים על הגילוח גם את הטעם של הסרת האגו, או הסרת העוונות, רק טוענים שלמרות הכל, זה ממש לא סותר שיש כאן גם מעשה נתינה לע"ז בגילוח השערות, כפי שניתן לראות מכל המקורות, שהרי יש כאלו שאומרים את כל הסיבות יחד זה אחר זה תוך כדי דיבור וכוללים את הטעם של קרבן ואת הטעם שהאליל אוהב שיער בתוך דבריהם.

זאת אומרת, שאין עבודתנו בחיבור זה להוכיח שאין שום צד שיש בגילוח גם טעם של הסרת הטומאה והאגו, אלא המטרה להוכיח שיהיה אין שיהיה ומאיזה סיבה שתהיה, הדברים ברורים ומדברים בעד עצמם שהגדרת המעשה בעיניהם הוא כקרבן ונתינה, למרות שאר הטעמים שנאמרו, שכלל לא סותרים את זה.

ב. כיצד לחקור הודיים, והאם יש כישלון בבירור השליחים?

הדבר הראשון שצריכים לדעת בנושא זה הוא, שגדולי ישראל שאסרו את השערות מהודו, לא אסרו את זה אלא לאחר שחקרו וביררו בעצמם את הנושא, ושלחו שליחים להודו לברר את המציאות. בשנת תשס"ד הלך לשם ה"ה אמיר דרומי לשבועיים וחזר והעיד לפני בי"ד של הגר"נ קרליץ זצ"ל (שקבע על פי זה שהשערות אסורות מעיקר הדין משום תקרובת עבודה זרה³), וכן הובאה עדותו לפני הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל שגם הכריע להחמיר⁴ על פי דבריו. חשוב לציין,

³. בדעת הגר"נ קרליץ זצוק"ל שמענו עדות ברורה שלדעתו זה איסור מעיקר הדין, כפי שהעיד חתנו הג"ר שריאל רוזנברג שליט"א, וכן אמר לנו הגר"ח"א הוכמן - מו"ל ספרי חוט שני, שכך היתה דעתו של הגר"ק, והוסיף שכל הסיבה שהצטרף

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

שאצל המתירים אמיר דרומי קיבל מקום של כבוד עד מזמון, והגרתי"ד וייס שליט"א כתב עליו בשעתו (ראש דוד סי' ט') "שליח מיוחד איש נאמן ודייקן נפלא שמכיר את אנשי הודו ואת שיחם".

אחרי השליח הנ"ל, נשלחו לשם משלחת מאנגליה, הכוללת את הגאון ר' אהרון דוד דונר שליט"א⁵, יחד עם עוד כמה אנשים, והגרא"ד דונר חזר והעיד לפני מרן הגרי"ש אלישיב ובד"ץ העדה החרדית, וגם הם הכריעו שהשערות הינם תקרובת עבודה זרה.

לאחר שיצאה הוראת גדולי ישראל, היו כאלו שפקפקו על המציאות שהובאה לפניהם, אך כל הפקפוקים לא הגיעו מאנשים ששלחו שליחים משלהם, אלא מקורם מאלו שהסתמכו על כל מיני אנשים שהכריזו על עצמם שהם המומחים הכי גדולים בנושא, ובלעדיהם אין לאף אדם אחר כח לברר את המציאות הקיימת בהודו. עיקר השאלה היתה מאוד ברורה, האם בגילוח השערות הם מכוונים כאילו יש כאן איזה עבודה לע"ז והם עושים מעשה לעשות נח"ר לאליל לפי שטותם, או שמא כל הגילוח הוא רק להסיר לכלוך או גאווה או עבירות, אבל במעשה התגלחת אין כאן שום מעשה עבודה לעבודה זרה.

חשוב לציין שהשליחים שהלכו לשם כבר היו מודעים טוב טוב שיש כאן שני צדדים, והלכו בדיוק בגלל הספק הזה לברר מהם העובדות בשטח, האם הם מאמינים שיש כאן קרבן או לא. יותר מזה, השליחים לא חשבו שמטרתם להוכיח שאין בגילוח שום מטרה נוספת אחרת, ואמרו מפורש שייתכן מאוד שיש גם מעשה הסרת האגו או הסרת הטומאה והעוונות, והם לא נכנסו לפרטים מה הם אמורים לכוון, אלא עיקר מטרתם היתה אך ורק לבדוק האם מדובר במעשה שמחשיבים כמעשה נתינה, ולא התעניינו בשאר שטויות ושאר דרכי העבודה זרה לפרטיה.

באסיפה של כמה רבנים שהתקיימה לאחר מכן בניו יורק, הגרא"ד דונר שליט"א הציג לפנייהם את המציאות שהוא ראה וביירר, ואחריו דיבר יהודי בשם "לי ויסמן"⁶, אחר שכבר הכריז על עצמו שהוא המומחה הגדול בעניין הזה, ואמר את דעתו בנושא, וגם הכריז שלפני שמכריעים הלכה בנידון זה חייבים לדבר איתו⁷.

ולכן מכיוון שמצד אחד יש כאן שליחים שהלכו במיוחד לחקור נושא זה בדווקא, ומאידך עומד פה אחד שחושב שהוא המומחה הגדול ביותר בנידון, הוא היה חייב להתמודד מול הטענה הבסיסית - והיא שהשליחים שמעו מאנשים שהשערות שלהם הם קרבן, לכן הגיע ויסמן וייסד כלל חדש, והוא שכדי לחקור הודיים צריכים לדעת שהם יענו על כל שאלה איך שהם חושבים שהשואל רוצה לשמוע. זאת אומרת, אם הם החליטו שאתה רוצה לשמוע שזה קרבן, וודאי יענו שזה קרבן, וכן על זה הדרך, ובכך חשב שאפשר לבטל את כל מה ששמעו השליחים מההודיים בעצמם.

ומיד אחר שהציג ויסמן את יסודו החדש, ענה לו הרב דונר בקצרה שכל דבריו לא נכונים, כיון שלנשאל לא היה דרך לדעת מה הוא רוצה לשמוע, ולא עוד אלא שהוא גם התווכח איתם ואמר להם שזה לא יכול להיות כיון שהשיער טמא, וכולם ענו לו, כמה וכמה אנשים, שהם מוסרים את השיער שלהם לעבודה זרה.

כלומר ויסמן זרק תיאוריה למה הרב דונר שמע כך, ומיד הרב דונר הסביר שהתאוריה הזו לא יכולה להיות מציאותית.

מכל מקום, כמה שנים עברו, ומאז נשלחו עוד שני שליחים (ביניהם היה ה"ה אמיר דרומי הי"ו, ששהה בחייו הרבה בהודו, ומכיר את שיחם ואת טבעם, והצליח בעברו לשחרר שבוי מהכלא ההודי, ונשלח שוב להודו ותיעד את שליחותו. והשני היה ה"ה גרשון וועסט⁸, ונרחיב על האיש ועל עדותו בפרקים הבאים), ונעשו עוד הרבה בירורים, והתברר שכל מה ששמעו השליחים אז היה נכון ומדויק, כדלהלן.

למכתבו של הרב וואזנר שנכתב בלשון לא כל כך חזקה, הוא משום שהוא אחז שככה זה ישפיע יותר, למרות שלדעתו מדובר באיסור מעיקר הדין.

⁴ יש מקום להרחיב להוכיח מה היתה דעתו של הגר"ש הלוי וואזנר זצוק"ל, וישנן הרבה הוכחות מכמה וכמה מכתבים שגם הוא אחז שלפי המציאות הזאת זהו איסור מעיקר הדין, וניתן להשיג במערכת מאמר שלם - להצדיק מקחו של צדיק.

⁵ יש לציין שהגרא"ד דונר שליט"א הלך בעוד הזדמנויות לברר המציאות במקומות הרחוקים עבור הגרי"ש אלישיב זצ"ל. עי' גליון הליכות שדה (קובץ 200 עמ' 8).

⁶ לקמן נרחיב מי האיש, מה שיחו ומה מעשיו.

⁷ כמו שאמר ויסמן בראיון בתשע"ח: "אני אומר, שלפני שהרב דונר הלך, היה אמור לדבר עם אחד כמוני".

⁸ ובקצרה, ר' גרשון וועסט נשלח על ידי המתירים לברר את העובדות בשבילם, והגם שהעובדות שלו לא תמיד יישרו קו עם מה שהמתירים אומרים בשמו, ובהמשך יתבארו הדברים בפרוטרוט.

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

אמנם, בחוברת 'הכצקתה', הטענה האפשרית של ויסמן כבר נהפכה לעובדה קבועה, וכבר קבעו שההודיים עונים לכל השאלות כפי מה שהם חושבים שהשואל רוצה לשמוע, ולכן צריכים רישיון מיוחד מלי ויסמן כדי לדעת איך לשאול שאלות את ההודיים, וכל מי שאין לו את ההסמכה הזאת, אין סיבה להתייחס לדבריו כלל.

ולכן המשיכו בעקבותיו, וממילא הגם ששאר השליחים הביאו עובדות מוצקות (כולל תיעודי וידאו רבים) אשר אין אחריהם ספק, גם את זה ביטלו על פי הכלל הזה שתחילתו היה רק תיאוריה, והיום זה כבר עובדה קבועה שאין בה שום ספק, והגם שעוד לא מצאו בכל מחקריהם עוד סמך וסעד לכלל זה זולת דברי ויסמן שנאמרו כבר אז, עדיין מחזיקים בזה בכל כוחם בשם ה'מומחים' כי מי יבוא אחרי המומחה הגדול לי ויסמן. אמנם חשוב לציין, שכשמצאו פרט בעדות השליחים שהם חושבים שזה מסייע לשיטתם, פתאום הכלל הזה בטל ומבוטל...

הבה ונברר קצת על ה'עובדה' הזאת, כיצד היא מופיעה היום בכתבי המתירים:

ההינדים מאופיינים באי אמירת האמת

התריעו המומחים שכדי לחקור הינדים חייבים להשתמש רק בשאלות מעורפלות כדי שלא יבינו איזו תשובה מעוניינים לשמוע, מאחר ודרכם להשיב לפי מה שחושבים שהשואל חפץ לשמוע, וממילא יש ריעותא גדולה בחקירות הרב דונר ואמיר דרומי ששאלו שאלות ישירות

ר' צבי ויסמן: האופי ההינדי הרגיל למעמדות, גורם שכשיתקלו באדם שנראה נכבד לא יסתרו את דבריו, אף בשקר גלוי ביותר, כגון שאם אמר על תה שהוא חלב – יסכימו עמו, ורק לאדם ממעמד נחות יאמרו את האמת, וכשהגיע מערבי לבוש כמערבי ומיוחס להיות במעמד עליון ושואל שאלות – על הכל יענו לו בחיוב, ויכוונו את דבריהם לרצות אותו כפי שחושבים שהוא חושב, וממילא שאלות ישירות לא יביאו לתשובות נכונות, ובכך טעה הרב דונר ששאל שאלות ישירות והאמין לתשובות [וכן אמיר דרומי שאל שאלות ישירות, ואף שלבש טורבן אבל דיבר אנגלית ואמר שהוא מישראל].

גרשון וועסט: כנ"ל מצד טבעם ומהותם, כמעט ואין מכחישים ושוללים בשום דבר שאומרים להם, ולפעמים אף יחזרו לומר בעצמם את הדברים שנאמרו להם, על אף שתיכף קודם לזה אמרו בעצמם אחרת, או שיודעים שהדברים אינם נכונים, או שהם פשוט לא מבינים בנושא זה וממציאים תשובה כדי לרצות את השואל, וממילא חייבים לשאול שאלות פתוחות.

היינו למרות שעוד לא מצאו לזה עוד מקור זולת ויסמן (ומה שמובא שם מר' גרשון נ"י הוא משהו אחר כדלהלן) כתבו "התריעו המומחים" בלשון רבים, הגם שבסופו של דבר הביאו רק את דברי ויסמן, וגם דברי השליחים. כמו כן, כתבו שיש ריעותא גדולה בעדויות של השליחים מכיון ששאלו שאלות ישירות, למרות שהשליחים עצמם הכחישו את זה ואמרו שהם שאלו שאלות מעורפלות ואפילו התווכחו איתם כנ"ל.

ועתה נברר מה התברר לנו לאחר שחקרנו נושא זה לעומק, ולאחר שדיברנו עם כמה הודיים, וגם עם כמה אנשים שאמורים להכיר פרט זה במיוחד [למשל ר' ז. שהוא יהודי יר"ש המתגורר מזה שנים רבות בצ'נאי שבהודו, ובעל עסק שמעסיק מאות פועלים הודיים, ומתעסק איתם יום ביום בשפתם], ונציג מה עלתה במצודתינו.

ואכן, כמו שאמרו חז"ל "כל שקר שאין אומרים בה קצת אמת בתחילתו אינו מתקיים בסופו" - יש איזה שהוא שלב של אמת בדבריהם, והוא שאם היהודי לא הבין את השאלה, הוא יגיד 'כן' הגם שלא הבין. וכמו כן, במשל שלו, שאם אומרים להם על תה שהוא חלב, ייתכן שיגידו 'כן', אם הם פשוט לא הבינו את כוונת השואל, ולא יודעים מה הוא רוצה.

אבל עד כאן, ותו לא. זאת אומרת הם לא יוסיפו פרטים יש מאין רק בגלל שלא יודעים ולא מבינים מה השואל רוצה לדעת. זאת אומרת אם יגידו להם על חלב שהוא תה, במקום לענות שזה לא נכון, ייתכן שאם הם לא הבינו את השאלה הם יגידו 'כן', אבל הם לא יגידו לך, 'נכון', זה תה נענע, ושמתי בו שתי כפיות סוכר'. אלא הכלל הוא שגם כשלא מבינים דברים יגידו כן, אבל שמענו מכמה, וכן עמדנו על זה מעצמינו כשדיברנו עם כמה מהם, שכשלא מבינים אותך - זה דבר בולט מאוד. וכשהם כן מבינים אותך, הם עונים תשובות ברורות (כל כמה שהם יודעים תשובה). ואם כבר מדברים דרך מתורגמן מקצועי שהוא אחד מהם (כמו שעשה השליח אמיר דרומי בתשע"ח), אפשר להתמודד עם זה בקלות, כי מי שמבין דברים יבין מייד אם הם הבינו את השאלה או לא.

ולכן אילו המצב היה שהשליחים היו מעידים שאמרו לפני ההודיים שעליכם ההודיים לדעת שהשערות זה ממש קרבן, וענו 'כן', זה כבר היה טענה לדון בה, אבל כאן, מלבד מה שהם העידו שהתווכחו איתם, וגם ההודיים הוסיפו פרטים מעצמם להסביר למה זה קרבן (למשל, אמרו שהאליל אוהב שערות, וכדומה), וכל זה אין לו שום קשר להנ"ל.

ועתה נעתיק קצת מדברי העדים, להוכיח פרט זה

קטעים מתוך עדות הגרא"ד דונר שליט"א:

במטוס מצאנו אחד מהודו, ושאלנו אותו מהו הגילוח, ועל כל הדת שלהם, ואמר שזה סאקריפייס, ושאלנו **אולי זה רק להסרת האגו, וענה לא לא לא!** זה נתינת השיער לאליל! ושאלנו מה קורה עם השיער הלא הם זורקים את זה מיד אחרי הגילוח, אבל זה לא הפריע לו, ואז שאלתי אותו למה צריך לבוא לשם, תשלח את זה (השיער) בדואר, אמר שצריכים לעשות את זה בטמפל. האליל היה לו חתונה כידוע המעשה, ואמר שהשיער של האליל, והוא נותן לו את השיער. ושאלנו **עוד פעם האם זה רק הורדת האגו, וענה לא! אנחנו נותנים לו את השיער!**

...ושאלנו אותם מה תכלית כל המעשה הזה? וענו סאקריפייס, ... ושאלנו אותו מה זה סאקריפייס? סאקריפייס זה רק כמו קטורת, כמו ששוכרים הקוקוס? וענו כן כן, זה ממש כמו קוקוס, השיער שלנו זה כמו קוקוס. ושאלנו **אבל הרי הוא לא מקבל את השיער, כי לא נותנים את זה לו אחרי הגילוח. וענו, אבל אנו נותנים לו את זה, והסבירו שזה כמו קטורת שהוא לא לוקח מידינו, רק אנחנו מוסרים את זה לו ואמרו שזה אותו דבר...**

פעם אחר פעם אמרתי להם שזה רק משום הסרת האגו, ולהפחית עצמן וכו', והם חלקו עלי, ואמרו לא לא לא, אני שוחט השיער שלי. מאה פעמים שאלנו, וענו בתקיפות. אולי הם לא עובדים את העבודה זרה כמו שבאמת ראוי להיות, איני יודע...

לא, אני שאלתי אולי זה רק מתנה, ואמרו שזה לא סתם מתנה, אני גוזז לכבודו, ולא לגלח הכבוד...

אבל הכוונה של כל המבקרים באמת הוא שבלאג(ג)י אוהב שיער, ואני גוזז את זה בשבילו, וזה ממש כמו קטורת, ואמרתי להם שקטורת זה שונה כי אין כאן נתינה, וענו לי לא! זה קרבן כמו קטורת.

אף אחד מעיניהם לא "האירו" כששאלתי אותם מה הם עושים, והם לא ידעו מה אני רוצה בכל השאלות האלה, הייתי איש זר, וכשהתווכחתי עמהם ואמרתי להם שלא יכול להיות שאתם מוסרים לו את השיער, ועל כרחך אתם רק מסירים האגו, הם חלקו עלי ואמרו, לא! שזה לא משום האגו! אלא אני מוסר את השיער לאליל. זה שמעתי מהרבה הרבה אנשים פעם אחר פעם. ובדיוק לשם זה הלכתי לשם.

והנה קטע מעדותו של אמיר דרומי שהגיע לבוש בסגנון כפרי האופייני להודים, ודייק בעדותו מאד בלי פרשנויות, ובנוסף לכך הביא עימו תיעוד וידאו המוכיח במדויק כפי עדותו.

כמה פעמים ניסיתי להתל בהם כדי לקבל תשובה אחרת אולי, שאלה: למה את באה לכאן? כי זה מקום קדוש. למה את מגלחת את השיער? כי הוא רוצה את השיער. למה הוא רוצה את השיער? כי יש לנו אמונה שפעם, יש איזה סיפור, יש כל מיני סיפורים, הסיפור היותר שגור שהיה איזה אליל...

כלומר שגם **אמיר דרומי** ניסה להתל בהם כדי לקבל תשובות שונות ולא הסכמה לדבר מסוים, ושאל שאלות פתוחות בלי הצעה לתשובה, בנוסף ע"כ שהתלבש כמוהם.

גם בעדות של **ר' גרשון וועסט** יש קטע דומה מאוד:

באולם התגלחת, דיברתי עם שני מגלחים אודות סיבת התגלחת, ומתחלה אמרו לי שני פעמים "It's a kind of repayment" ["זה סוג של תשלום בחזרה"]. אחר כך הראיתי להם תמונה של

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמזוהר בקרבן

הקוקוס [שזה מגישים כקרבן ממש לפני האליל לפי שהוא מאד אוהב 'לאכול' קוקוס...] ושאלתי אותם אם זה נחשב סאקריפייס והשיבו 'הן'.

שאלתי להם אם 'שערות' הן דומות לקוקוס מצד בחינת 'קרבן' - סאקריפייס, והשיבו שני פעמים it's the same thing [זה אותו דבר]. אז שאלתי אותם אם מביאים השערות אל האליל עצמו כמו שעושים עם הקוקוס, והשיבו בשלילה, שאין להביא שערות ממש לפני האליל.

The thing is, the way the hair is given, it's a kind of, והשיבו לא, והשיבו To repay, to express thank you "sacrifice," kind of satisfaction... [הדבר היא, הדרך שהשער נתונה, זה סוג של סאקריפייס, סוג של שביעה, לשלם בחזרה, להביע תודה]. חזרתי לשאול אותם, שאם לפי דבריהם השערות וקוקוס שניהם דבר אחד הם, א"כ למה אין מביאים השערות אל האליל כמו שמביאים הקוקוס, ולא ידעו להשיב, אבל חזרו ואמרו ששניהם דבר אחד, it's the same thing.... [זה אותו דבר].

אז אמרתי להם, כי לפי מה שראיתי בכתביהם, השערות טמאות הן, ורוצים לסלקן כדי לנקות את עצמן מפני שהאליל אינו אוהב את השער, וכשאמרתי זאת הפסיקו אותי [שלא כדרכם שבדרך כלל אינם שוללים דברים הנאמרים להם כמו שהזכרתי כבר לעיל], ואמרו שזה אינו נכון, כי האליל כן אוהב שערות.

הרי שכל העדים העידו שהם שמעו שההודיים הכחישו אותם, ולא סתם הסכימו להם, וכולם לא רק שאלו שאלות ישירות, כמו שהם המציאו, מלבד זה שכל הכלל של לי ויסמן אין לו שום סמך כלל.

מכל מקום, העד גרשון וועסט חזר להודו עוד פעם, ובהכצקתה עמ' 20 הביאו שבנסיעה השנייה שלו הוא דקדק עוד יותר לשאול רק שאלות מעורפלות, ולכן יש יותר סמכות למה שהוא בירר בנסיעה השנייה.

ושבו לשמוע את ההקלטות עד שמזקק את הניסוח המדויק לחלוטין; בביקורו השני הוא הקפיד לחלוטין לשאול את שאלותיו בצורה מעורפלת - כך שלא הניח את התשובות בפיהם של ההודים ולכן אמינות התשובות שקיבל אז היתה גדולה יותר מאשר בביקורו הראשון שבו בחלק מהראיונות פחות הקפיד על כך. ר' גרשון לא נסע עם כיוון מוגדר מראש ועד היום ממשיך להקפיד על מסירת

אמנם משום מה, העדויות הראשונה והשנייה כמעט זהות, ובכל אופן כ-95% מהדברים סתם בנויים על העדות הראשונה, חוץ מכמה תיקונים והשמטות שאי"ה נרחיב בהם להלן.

נמצא שהתברר שכל מה שטענו שצריכים לדעת איך לחקור הודיים - בדברי השליחים עצמם מוכח שזה כלל לא רלוונטי, מכיוון שהם לא העידו כלל שהודיים רק הסכימו איתם, אלא אדרבה השליחים התווכחו איתם, וההודיים עמדו על שלהם, וזה מלבד מה שכלל זה המציאו המתירים בלי שום סמך רק כדי לפסול את העדים.

ג. המילה סאקריפייס

והנה, גילוח השער בהודו מכונה סאקריפייס על ידי כולם בלי יוצא מן הכלל (כך העיד גם גרשון וועסט). והלשון סאקריפייס על פי רוב וכפשוטו, הכוונה היא לקרבן.

ואמנם גם על זה בעלי הכצקתה אומרים שייתכן משמעות של סאקריפייס שאין הכוונה קרבן פשוט, אלא הכוונה הקרבה עצמית, והוסיפו וטענו שכך היא המשמעות המקורית בשפתם, אלא כשמתרגמים את זה לאנגלית נכשלים ואומרים סאקריפייס הגם שהכוונה באמת כנ"ל.

וכאן נשאר מקום לדקדק: **חזא** שקשה להניח שכולם פה אחד חשבו להשתמש באותה מילה הכי לא מבוררת, וכמעט אף אחד לא הצליח להגדיר הקרבה עצמית במילה יותר חדה וברורה.

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

דבר שני, הקרבה עצמית תמיד נעשה בשימוש "אני סאקריפייס בעבור" או באנגלית- I am sacrificing for אבל השימוש "סאקריפייס ל..." **sacrificing to** תמיד הוא במשמעות של קרבן ונתינה.

דבר שלישי, הגם שקיים אצלם המושג של הקרבה עצמית והם משתמשים בו, אבל משתמשים בו בד"כ לדברים שהם באמת במשמעות של קרבן. זאת אומרת, שאכן בדת שלהם כל יסוד כל הקרבנות אצלם זה סוג של ויתור והקרבה עצמית וכדומה, ואומרים מפורש שלדעתם האליל לא צריך כלום, והכל סוג של עבודה מצד הנותן⁹, ולכן אותה הגדרה שאומרים על השערות אומרים גם על הקוקוס ועל עוד דברים שוודאי שהם קרבנות ממש גם לשיטתם.

ולפניכם דוגמא אחת מיני רבות שכותבים ההודיים בשטותם על שבירת הקוקוס שהיא פעולה של הקרבה עצמית.

Coconuts are broken for two reasons:-

The breaking of the coconut as an act of sacrifice - **self-sacrifice** for the welfare of all beings. We hope and pray that we may use this human birth to benefit others and for the service of all beings (*sarva-bhūta-hīta*).

As a sacrifice to the elementals (*bhūtas*) for the removal of negative and obstructing forces of chaos - *bhūta-bali*.

תרגום: שוברים את הקוקוס בגלל שני טעמים. שבירת הקוקוס הינה פעולה של סאקריפייס - סעלפ סאקריפייס (הקרבה עצמית) עבור רווחת כל הבריות. אנחנו מקווים ומתפללים שנשתמש בלידת האנושי להנאת אחרים, ולשירותם של כל הבריות. כסאקריפייס ליסודות להסיר כל השפעות כוחות השלילים והמעכבים.

נמצא שבוודאי הפשטות הוא שהמילה סאקריפייס כן מהווה ראייה שזה קרבן, אם כי ייתכן שאפשר לדחוק בזה, אבל עוד יותר קשה לעשות אוקימתא בדברי כל אחד ואחד.

כמו כן, יש להעיר שהמתירים כתבו כאילו השליחים הסתכמו בעיקר על המילה סאקריפייס לחוד:

הציר המרכזי של מסקנות הרב דונר ואמיר דרומי נסוב על כך ששמעו את המילים 'סאקריפייס' 'אופרינג' ו'נתינה', והבינו אותן במשמעות שאדם מערבי מביין - תקרובת ומנחה, אולם בתרבות ההינדית יש לזה משמעות אחרת לחלוטין, כפי שביאר ד"ר מוהאן בראיין בשנת תשס"ד: למערביים המשמעות של 'מנחה' [=אופרינג] שונה, לא

והיינו "הציר המרכזי" ו"עיקר הרושם" כאילו עיקר הרושם שלהם היה מלשון סאקריפייס, וברוב דבריו סמך רק על רושם זה.

וכאמור זה שקר וכזב, ונצטט מדברי הרב דונר:

'סאקריפייס' ו'אופרינג'

עיקר הרושם של הרב דונר ואמיר דרומי שכוננת ההינדים היא לקרבן גשמי, נובעת מחמת שהמילים ששמעו באנגלית הן סאקריפייס ואופרינג, כלומר קרבן ומנחה, ולא ידעו שמשמעותן לפי התרבות ההינדית היא שונה לחלוטין, ומייצגת רק הקרבה עצמית והבעת הכנעה ולא נתינה גשמית [הרב דונר אכן התפעל מהמשמעות המילה סאקריפייס ואמר שנתן ציטוט נרחב להוכיח את ההבדל].

"אבל אנחנו יודעים שהמילה סאקריפייס יש לה שני משמעויות. אז אני ידעתי

כשהלכתי לשם שהמילה סאקריפייס אינה מספקת. מה כן הוי קרבן? קטורת קמפור, לבונה, קוקוס, כל זה הם חושבים שהוא סאקריפייס של קרבן\תקרובת לכל הדעות.

אבל צריכים לדעת איזה סוג סאקריפייס הוא? או קרבן או הסרת האגו. זאת היתה השאלה. כי אם הכוונה להביא להאליל איזו מתנה, כלומר ליתן דבר לאליל, זהו תקרובת אם הוא כעין זביחה. ולכן זאת היתה השאלה...

וזה בדיוק הסיבה שהלכתי לשם, ושאלתי אותם למה אתה מתכוון כשאתם אומרים שזה סאקריפייס, והם ענו לי שהם מתכוונים למסור את זה לאליל כמו שאמרתי."

⁹ . ברור שאין בזה שום הוכחה שאין להם כוונה לשם קרבן, אלא הכוונה שאצלם קרבן הוא נאמר דווקא כעבודה מצד הנותן. (ולקמן נברר שלהבדיל אלף אלפי הבדלות הוא הדין אצלנו שכך היא המושג של קרבנות).

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמזדובר בקרבן

ולכן מצד המשמעות של המילה סאקריפיס, כל כמה שזה השימוש שכולם משתמשים בה, קשה להגיד שכולם כיוונו לאותה הטעות בתרגום, ממש כעין הנס שקרה בזקנים אצל תלמי המלך שכולם כיוונו לאותם שיבושים, אלא כפשוטו הכוונה לקרבן ממש, בפרט שהם משתמשים בו בתורת סאקריפיס ל... במקום סאקריפיס **עבור**. ומה שמרבים לדבר על הוויתור, כך היא בכל הקרבנות שלהם, לא רק בגזיזת השערות.

אבל נמשיך עוד בטענותיהם, הגם שלישר לב הנטול נגיעות - הדברים כבר ברורים בשלב זה...

ד. משמעות אופרינג

והנה גם כולם העידו, וככה גם מופיע בכתביהם, שכולם משתמשים גם במילה אופרינג¹⁰ להגדיר את הגילוח, וכן נמצא באין-סוף מקורות.

וכאן זה קצת יותר קשה לדחות בקש, כי בניגוד לסאקריפיס שאפשר לדחוק ולומר שכולם מתכוונים למשמעות לא כל כך מצויה של המילה סאקריפיס, אולם באנגלית המדוברת אין שום משמעות של אופרינג שהוא במשמעות של הקרבה עצמית, ולכאורה זה אמור להיות ראייה ברורה.

ולכן באין מנוס, המתירים הוצרכו לחזור לארסנל שלהם ולקחת את ה"מומחים" הישנים שאימצו לעצמם, ונזכרו בדברי אחד בשם ד"ר מוהאן¹¹, שהתראיין בתש"ן, והובאו דבריו לפני הגרי"ש אלישיב זצ"ל בשעתו, ולאחר ששוב התעורר הפולמוס בתשס"ד חזרו ושאלו אותו על כך שמכנים את זה אופרינג.

אבל עוד לפני שנביא את דבריו על משמעות אופרינג, צריכים לדקדק היטב בדבריו הראשונים שבו הוא אמר שהנתינה של השערות הוא הוויתור של הדבר הכי יקר שלהם. המתירים הבינו שהכוונה שיסוד הגילוח הוא סתם ויתור, אבל אין כאן נתינה, ואין כאן נותן ומקבל.

אבל אם מדקדקים בדבריו ברור שבאמת גם הוא מסכים שיש כאן נותן ומקבל, רק שהוא אומר שעיקר היסוד של קרבנות אצלם הוא כדי לוותר על הדבר היקר, אבל זה לא סתם ויתור כדי להיפרד מאותו חפץ, אלא זה ויתור שהוא נתינה לאליל, ואין סיבה לוותר על זה בלי שזה הולך לאליל.

נעתיק מקצת מדבריו¹² שאמר לאחר שהסביר שהטמפל מוכרים את השערות:

¹⁰. המילה אופרינג באנגלית מקורו מהמילה צרפתית "אופריר".
נצטט כאן ממילון על זה:

Old English *offrian* 'sacrifice something to a deity', of Germanic origin, from Latin *offerre* 'bestow, present' (in ecclesiastical Latin 'offer to God'), reinforced by French *offrir* (which continued to express the primary sense). The noun (late Middle English) is from French *offre*.

יש בנותן טעם לציין שמילה זו נמצאת כבר בתוס' (מס' ע"ז ב. ד"ה אסור) ככינוי למעות שנתנו לעבודה זרה בתור תקרובת. וזה לשון התוס': "ולפי פר"ת אין לתמוה על מנהג העולם שאפילו אם היו מחזיקין אותם כעובדי עבודת כוכבים שהרי אינם עושים שום תקרובת אלא במעות, ובזה לא שייך הרווחה והרבה מעות מצויים להם לאותו דבר, ומיהו נכון הוא להחמיר כשבא העובד כוכבים ואומר הלויני מעות לשקרי שקורין אופרי"ר" עכ"ל.

¹¹ עיי' להלן שנרחיב עליו.

¹² לפניכם המקור באנגלית:

Q: Why would the people agree to give the money to the temple as opposed to taking it themselves?
A: Well, what's the point of it then? **You aren't giving it away**; you are making a profit out of it then. What is the sanctity of saying, "Well, if this happens, **I'll offer my hair**," and then you want to profit from that! Q: Okay, then why can't they just cut it off and throw it in the garbage? A: **Well, because you say you are offering to the presiding deity at that particular temple**, so there's no point in throwing it in the garbage! Q: I see. They do offer it to accrue to the benefit of the temple. A: Of course, but in the olden days nobody did that. Okay, a hundred years ago or a couple of hundred years ago you would just throw it in the garbage Q: And do the people who offer up the hair know where it eventually ends up? A: No.

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

ש: מדוע האנשים מסכימים שהטמפל יקח את הכסף, במקום לקחת את הכסף לעצמם?
ת: אם כן מה התועלת בזה? הלא אתה לא נותן את השערות, אלא אתה מרוויח מהם. איזה קדושה יש באמירת "שאם יקרה ככה, אני אופער השערות שלי", ואז אתה הולך ומרוויח מזה?
ש: אוקיי, אז למה הם לא יכולים לחתוך את השערות ואז לזרוק אותם באשפה?
ת: כי אתה אומר שאתה "אופרינג" לאליל השורה באותו טמפל¹³, אז אין תועלת לזרוק את זה לאשפה.
ש: אני מבין, הם "אופער" השערות כדי להגדיל הרווח של הטמפל?
ת: כמובן, אבל בימים העתיקים אף אחד לא עשה את זה. אוקיי, לפני מאה או כמה מאות שנה הם פשוט היו זורקים את זה לפח.
ש: הם היו זורקים את זה לפח?
ת: כמובן, הסיבה לכך משום שאין לה שום שימוש. אז כמה אמריקאים חכמים הגיעו לשם ואמרו "אה, יש כאן כסף".
ש: והאנשים ש'אופער' השערות שלהם יודעים לאיפה זה הולך בסוף.
ת: לא.

וכאן כל אחד מבין מדבריו, שאין כאן סתם סילוק של הדבר היקר, כי אין לוותר על זה ולזרוק אותו לאשפה, אלא הסיבה שיש איזה משמעות למעשה הזה הוא משום שהוא נותן את השערות לאליל, ואם הוא עצמו הולך ומוכר את זה, הלא הוא לא נתן כלום. אלא שהמשמעות והסיבה של נתינה זו לאליל, היא לוותר על דבר חשוב, ודו"ק בזה.

ד"ר מוהאן: למעבריים המשמעות של 'אופרינג' שונה, לא משנה איך תסביר את זה - מערבי לא יבין את זה כמו המשמעות האמיתית שלו. המשמעות של "אופרינג" אינה זהה בשפות קדומות, ובהודית - "אופרינג" פירושה "כניעה" ו"יתור", אז הם אומרים שכן, הם נכנעים לאלים, והאלים "מקבלים" את הכניעה, אבל זה אומר שהאלים שמחים בזה, כמו שאתה יכול לומר שמישהו "קיבל את המשמעות" של מה שאתה אומר - זה לא אומר שהוא 'קיבל' מבחינה פיזית, אלא שהוא הבין את זה. אותו דבר כאשר צליין אומר שהם "אופרינג" לאלים זה אומר שהם מכניעים את הפנימיות שלהם לאלים, והאלים מבינים ומקבלים את כניעתם - "קיבל" במשמעות של מסכים... אם אתה רוצה לקרוא לזה מנחה זה הגיוני, אבל המשמעות של זה בדת ההינדית שונה. ש: כמו שאפשר לומר שאלוקים "מקבל" את החזרה בתשובה שלנו? ת: כן, כן. ככה זה. במערב אין מילה מקבילה ל"אופרינג" במובן זה. המשמעות שלה היא "אנו מכניעים את האגו". עולי הרגל שהם לא יודעים אנגלית היטב, הם אומרים את זה כמו שהם יכולים. כל מה שהם עושים, זו "נתינה" לאל. על ידי סגידה לאל אתה הופך לאחד עם אלוהים אז אתה מוותר על האגו שלך לאלוהים במובן זה... אם תדברו עם עולי הרגל האלה הם יגידו כל מה שהם יגידו, אבל מה שהם מתכוונים זה שהם מוותרים על החזקת הדבר היקר שלהם, והאלים מקבלים את הויתור שלהם, כלומר האלים מסכימים ושמים בזה. אין 'קרבן' [סאקריפיס] שמעורב בחיתוך השיער.

והנה לאחר שכבר אמר דעתו כבר בשנת תש"ן, חזרו ושאלו אותו בתשס"ד על זה שהיו שליחים שהלכו להודו ושמעו שזה "אופרינג" אמיתי, כלומר לשטותם השערות הולכות לאליל, ולא כדבריו בתש"ן ונתנו לו את האפשרות לענות על זה כדי שיוכל להמשיך לתמוך בדבריו הראשונים, ואלו הם דבריו¹⁴:

יסוד דבריו הם ששוב ההודיים נכשלו בניסיון לתרגם הדברים, ובאמת אין הכוונה לאופרינג של האנגלית המדוברת, אלא הכוונה לויתור והכניעה, "והאליל מקבל את הויתור הזה", היינו שאין כאן נתינה פיזית.

¹³. באנגלית כתוב "presiding deity", ואמנם בהכצעקתה תירגמו את זה "לנשיאות המכהנת במקדש זה", וזה סילוף גמור. והנה דבריהם:

ת: ובכן, מכיוון שאתה אומר שאתה נותן את השיער לנשיאות המכהנת של המקדש המסויים הזה - אין טעם לזרוק את השיער לפח!

¹⁴. חשוב מאוד לציין שדבריו נאמרו בתשובה לשאלה זו: שאלה: אני מבין ממה שאמרתם לי (בעבר) שטקס הטונסור (גילוח) בשום פנים ואופן אינו סאקריפיס לאלילים. השבוע שעבר מי שאני מכיר היה בטירופטי, ושאל כמה עולי רגלים שם מהו כוונתם כשאומרים שהשערות הם אופרינג, וענו שהם מתכוונים שהשערות הם אופרינג לאליל, וגם כשנשאלו כמה פעמים הם התעקשו שהשערות באמת אופרינג לאליל, דהיינו אופרינג אמיתי, השערות הולכות לאליל? ועל זה הוא ענה את כל הנ"ל.

גם יש לציין שגם את דבריו, בעלי הכצעקתה צנזרו והגיהו כפי הצורך. לדוגמא בסוף דבריו ציטטו שאמר "אבל מה שהם מתכוונים זה שהם מוותרים על החזקת הדבר היקר שלהם" והאמת שכל זה לקוח מראיון אחר משנת תש"ן, והם שילבו את זה על דעת עצמם בתוך ראיון זה, כדי לתת רושם שהוא אמר את זה בהמשך לשאלות הללו.

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

והנה גם כאן המתירים כולם תלויים בדעתו של אדם אחד, ומשתמשים בו לפרש מאות מקורות שכתבו אופרינג, וכמעט באף אחד מהמקורות לא הצליחו להתגבר ולהשתמש במילה הנכונה, הגם שיש ריעותא ברורה בנאמנותו אחרי שהגוי הזה כבר הביע את דעתו בעניין וכבר נקט צד בנושא, וכל דבריו נאמרו אך ורק להגן על דבריו הראשונים.

חוץ מכל זה, המדקדק בדבריו יבין שגם להבנתו יש כאן נותן ומקבל, רק שהדגיש שזה לא נתינה באופן פיזי.

והוסיף ואמר דבר חשוב ביותר, שלהודיים אין כלל מילה לבטא 'אופרינג' במובן המערבי של קרבן, אלא אצלם תמיד הכל זה רק סוג של ויתור והתבטלות שהאליל שמח בו.

וחשוב לדקדק, שהוא דיבר באופן כללי על כל ההודיים ועל כלל עבודתם, ויוצא מזה שגם הקוקוס ובשאר הקרבנות שלהם שמצד מעשיהם מדובר בהקרבה וקרבן ממש, אין ענינו נתינה לאליל, אלא הכל ויתור, ולכן שוב אין כאן מקום כלל לדקדק שיש הבדל בין הקוקוס להשערות, אם בשניהם המשמעות של ויתור כנ"ל. זאת אומרת, אם גם בקרבן ממש שמקריבים על מזבח מפרשים שעיקר העניין הוא ויתור, פשוט ביותר שאין מקום להתחיל לדקדק על מה שאומרים שגילוח השערות הכוונה לשם ויתור והתבטלות, ולהשתמש בזה להוכחה שלא מדובר בקרבן, אם היא היא ההבנה שלהם בעניני קרבנות, ואין שום חילוק בין הבנתם בנתינת השערות להקרבת הקוקוס.

ואם יטען הטוען ויגיד שאם כן כל הקרבנות שלהם אינם קרבנות, אז קודם כל גם המתירים מסכימים שיש להם קרבנות, רק טוענים שהשערות שונים משאר הקרבנות שלהם בגלל שהוא רק ויתור והתבטלות, בעוד שבאמת ויתור והתבטלות זה היסוד של כל הקרבנות שלהם. אבל חוץ מזה, הרי האמת היא שלהבדיל א"ה גם בקרבנות שלנו בדת האמת למלך מלכי המלכים, אין עיקר העניין הנתינה של הבהמה, אלא עניינו הנחת רוח שעשינו רצונו, והוא להכנעה, כמו שנרחיב בזה להלן.

מכל מקום, חשוב לציין גם צד שני בענין משמעות של אופרינג... ובעוד שכל דבריהם מבוססים רק על בן-אדם אחד, מאידך יש מקורות שמפרשים את הכוונה של אופרינג באופן שלא משאיר מקום לספק.

בספר השבטים והכתות של מרכז הודו¹⁵ (נדפס בשנת 1916 למנינים), כתוב על הגילוח בעמ' 36, שהוא אופרינג של מתנה.

14. Hair offerings

Another case of the hair offering is that made in fulfilment of a vow or at a temple. In this case the hair appears to be a gift-offering which is made to the god as representing the life and strength of the donor; owing to the importance attached to the hair as the source of life and strength, it was a very precious sacrifice. Sir James Frazer

תרגום: עוד דוגמא של האופרינג של שערות שנעשה בקיום נדר, או בטמפל. בזה נראה שהשערות הוא Gift-offering - אופרינג של מתנה, שנעשה לאליל לסמל החיים והכח של המנדב, בגלל החשיבות שהשערות הם המקור של חיים וכח, הוא סאקריפיס מאוד יקר.

ובזה כבר אי אפשר להכניס כל הדוחקים במשמעות של המילה.

ה. המילה גיב\נתינה.

ואם עד עכשיו ההודיים עוד לא הצליחו להסביר את מעשיהם, כי בלשונות הללו ייתכן שבשימוש חריג ויוצא דופן אולי יש משמעות שאינה נתינה, אז לכאורה מילה שכל משמעותה היא אכן נתינה, לכאורה לא יהיה בה שום חיסרון. ולכן המילה גיב give באנגלית אמורה לסתום את הגולל.

יש מהרבנים שהבינו שמשמעות הפועל 'סרנדר' באנגלית היא נתינה במהלך של הכנעה, כדוגמת החזרת שטחים, וממילא חששו שמא מילה זו מבטאת את עצם נתינת גוף השיער. אמנם, באנגלית הפועל המציין נתינת חפץ הוא 'גיב' To give, והוא בשימוש אפילו במקרה של שודד שדורש שיתנו לו את הכסף 'Give me your money', ואילו המינוח 'סרנדר' מבטא כניעה [וכן

וכן הם כתבו מפורש כשרצו להוכיח שהמילה 'סרנדר' אינה הוכחה (עי' להלן בזה), הם אמרו שהלא המילה שמשמעותה היא נתינה היא המילה

¹⁵"The Tribes and Castes of the Central Provinces of India" by R. V. Russell (published in 1916)

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

'גיב', וזה לא כתוב באותו מקור, אלא כתוב 'סורנדר'. והווי אומר, שלדעתם המילה 'גיב' אכן הוי הוכחה.

ואכן המילה 'גיב' מופיעה באין סוף מקורות, כולל באתר הידוע לשמצה gotirupati. שם לאחר שכתוב האגדה מאחורי גילוח השערות, הוסיף: "נתינת ('גיבינג') השערות שלנו לאליל הוא סמל של עזיבת האגו שלנו".

Giving our hair to god is the symbol of leaving our ego.

וכן הוא בעוד המון מקורות, כולל דבריו של ד"ר מוהן המובא לעיל, וכן זה חוזר על עצמו באין-ספור מקורות, שהגילוח הינו נתינת השערות לאליל - פשוטו כמשמעו.

מצאנו גם מקור מעניין מאוד¹⁶, סיקור על כך שהיה דיון בבית משפט בהודו בשנת 1957 למניינים (כמה שנים לפני שהתחילו בכלל למכור את השערות), והיו שם שני צדדים. מצד אחד מנהלי הטמפל, ה-TTD הוציאו צו נגד הספרים המקומיים בטענה שהספרים המקומיים, זאת אומרת המספרות של חולין בעיר טירופטי אין להם זכות לעשות את הגילוח עבור עולי הרגל שמגלחים לעבודה זרה לאחר שנדרו לגלח. מצד שני, הספרים הגישו ערעור על צו זה, מאחר שעל פי החוק אין לטמפל זכות להגיד איך בן אדם פרטי אמור לנהל את העסק הפרטי שלו, אז איך אפשר להם לומר שאין להם זכות לעשות גילוח לעולי הרגל שנדרו לגלח עבור העבודה זרה.

הבית המשפט פסקו לטובת מנהלי הטמפל ודחו את הערעור של המספרות, ונימקו את זה בזה"ל¹⁷:

התובעים (הנהלת TTD ואחרים) אינם רוצים למנוע מהמערערים (הספרים) לבצע את עסקיהם. לא הייתה כל התנגדות לכך שהמערערים ינהלו את סלוני הגילוח שלהם על גבעות טירומלה וימשיכו את מקצוע גזירת השיער והמספרה של כל מי שביקר בסלונות שלהם. לא נחשבה כל התנגדות לכך שהמערערים יגלחו את ראשי לקוחותיהם, אך הדבר היחיד שלא היו זכאים לעשות, לטענת התובעים (הנהלת TTD), היה לגלח את ראשי העולים לרגל שרצו לתת (גיב) את שערם כאופרינג (קרבן) לאליל. לכן מה שהתובעים רצו לא היה זכות בלעדית לעסוק במקצוע של ספר. אז כל מה שהתובעים רצו היה, צו מניעה שחוסם את הנתבעים מלשכנע את הצליינים (עולי הרגל) להאמין שהם אופרינג (מקריבים) את שערם שעל ראשם לאליל כאשר הם גילחו את ראשם על ידי המערערים ושאר התובעים.

בהמשך השופט מוסיף שגם הזכות הממונית של השיער שהוקרב לאליל שייך לטמפל (כנראה היו ספרים שמכרו את השיער אבל בטמפל עדיין היו שורפים את השיער ורק כמה שנים אח"כ התחילו במכירת השיער), ולמרות שהספרים אמרו שישלחו את כל השיער המגולח לטמפל, לא ניתן לבדוק שאכן כל השערות של עולי הרגל שנדרו את שערם לאליל ימצאו את דרכם לטמפל.... וסיים¹⁸:

¹⁶ הדיון הזה הופיע בעיתון ההינדו (The Hindu) מיום 8 בינואר 1957.

¹⁷ 'The plaintiffs (T. T. D. Board and others) did not want to prevent the appellants from carrying out their trade. There was no objection to the appellants running their shaving saloons on Tirumala Hills and carrying on the profession of hair-cutting and hairdressing of anyone who visited their saloons. There did not deem to be any objection to the appellants shaving the heads of their customers **but the only thing they were not entitled to do**, according to the plaintiffs, **was to shave the heads of pilgrim-votaries who wished to give their hair to the deity as offering**. Therefore what the plaintiffs wanted was not an exclusive right to carry on the profession of a barber. So all that the plaintiffs wanted was, an injunction restraining the defendants from inducing the pilgrims to believe that they were offering their hair on their heads to the diety when they got their heads shaved by the appellants and other defendants.

¹⁸. Therefore it appeared to him that the plaintiffs had a prima facie case that the mirasidars were entitled exclusively to shave the heads of the pilgrim-votaries who wished to offer the hair on their

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

לכן נראה לו [לשופט] כי לתובעים יש להם זכות טענה שלפיו המראסדרים [הספרים המיוחדים שהוחזקו במשרה הזו של הגילוח בטמפל] רשאים לגלח את ראשיהם מהסוגדים העולים לרגל שרצו לאופער (להקריב) את שערות ראשיהם לאליל בפדיית נדרים, והטמפל זכאי לשלוט על גילוח ראשי העולים לרגל ולאסוף את השיער שהוקנה לאליל. לאחר שעסק בנקודות השונות שהעלו הסנגורים של שני הצדדים, קבע השופט כי נראה לו כי מאזן הנוחות הוא לטובת הוצאת צו המניעה, ולכן הוא דחה את העתירה בערעור ובהשתתפות בעלויות [הוצאות המשפט].

יש כמה דברים חשובים בסוגיא דידן שאפשר ללמוד מדיון זה בבית המשפט ההודי שהתקיים בשנת 1957 **כמה שנים לפני שהתחילו למכור את השערות**, ואחד מהם הנוגע לעניינינו, שכתוב שם לשון ברורה שהם **"גיבינג"**, דהיינו **נותנים**, את השערות לאליל **כאופרינג**. ואם בשאר הלשונות של אופרינג אפשר לפלפל ולדחות, כאן לשונם ברור מללו שזהו נתינה גמורה (ולא ניתן לדחוק שזה רק נתינת השווי מכיון שלא מכרו את השיער בזמן זה).

רא"ד: זה שזה הולך ישר לאשפה זו לא סתירה בכלל, גם הקטורת הולכת לאשפה.
מין הגרי"ש: אם לא היה לזה שום ערך ודאי זה היה תקרובת, אבל עכשיו, אדורבה, **שיש לזה שויות אז זה דרך לתת מתנה, ואיך זה נעשה תקרובת?**

חשוב לציין, שבהכצעקתה (עמ' 72) הביאו בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל "אם לא היה לזה שום ערך ודאי זה היה תקרובת" וחקר שאולי כוונתם רק לתת השווי של השערות, כלומר שעל מה שהם אומרים שהשערות הינו מתנה לעבודה זרה, אם לא היה לעבודה זרה בזה שום שווה כסף וודאי שכוונתם לתת תקרובת, ואם כן מכיון שהגילוח התנהג כבר הרבה זמן לפני שמכרו השערות, ולא עוד אלא שהם קראו אותו מתנה עוד לפני שהם התחילו למכור את השערות, פשוט שאין כוונתם לתת השווה כסף של השערות, וממילא פשוט שזה תקרובת.

ונחזור למילה 'גיב' גם כאן, זה לא נאמר רק לשליחי ביה"ד, והנה מילה עם משמעות ברורה.

עוד לא זכינו לשמוע את ההתחמקויות שלהם, אבל מסתמא יגידו שמכיון שהם מוכרים את השערות וירוויחו מהמכירות, ממילא מייחסים למעשה זה נתינה. אבל הבעיה בכל זה, כי לדברי ד"ר מוהן רובם לא יודעים שהם בכלל מוכרים את השערות... וכן לכו"ע המנהג הזה הרבה יותר עתיק ממה שהם מוכרים את השערות, ולכן בוודאי אין בדבריהם כלום.

Question: Can someone send hair to Tirupati Balaji?

3 Answers Given:

By Nirmalananda Reddy Kasivi, said on May 11, 2017:
This person lives in Tirupati, India.

"If someone sends human hair through someone to Tirupati Balaji, when unable to make pilgrimage, the same could be left or placed at the premises of tonsure 'kalyanakatta'."

By Sri Venkata Rama, said on May 11, 2017:

"Yes you can. Just ensure there is someone you know well is going to Tirumala. You can give them the hair and request them to drop it in Hundi. It is a strong belief that anything offered in Hundi is an offering to lord Venkateswara. My sisters who are in USA had their kids hair sent to me and we personally took it to Thirumala and offered it in hundi."

By Sasidhar Darla, said on May 16, 2017:

"I wouldn't recommend doing that. The whole point of pilgrimage is the journey you undertake to visit lord Balaji. It has it's complete effect only when someone goes to Tirupati in person and offers the hair."

בכמה מקורות באינטרנט נשאלה השאלה, מי שנדר לגלח את השערות שלו לאליל, אבל הוא נמצא בדרך רחוקה ולא יכול לבוא לטמפל מה עליו לעשות?

ושני משיבים ענו שאפשר לשלוח את זה לטמפל דרך מישהו שמגיע לשם, והוא ישאיר השערות במקום של הגילוח. ואחד הוסיף שככה הוא עשה בשביל אחותו שגרה בארה"ב, שהם שלחו את השערות של הילדים שלהם, והם הביאו את זה לטירומלא.

והשלישי ענה, שזה לא מומלץ, משום שכל התכלית הוא העלייה לרגל שעושים שמגיעים לראות האליל, והוא אפקטיבי לחלוטין רק כשמגיעים באופן אישי לטירופט ו'אופער' את השערות.

heads to the deity in discharge of their vovs and the temple was entitled to control shaving of the heads of pilgrim-votaries and collect the hair which was endowed to the deity.

'After dealing with the various points raised by the advocated of both sides, the Judge stated that it appeared to him that the balance of convenience was in favour of issuing the injunction, and so he dismissed the appeal petition with costs.

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמזובר בקרבן

ואמנם לכו"ע אפשר לעשות כזה דבר, רק שהשלישי מציין שזה לא מומלץ. (ויש עוד כמה מקורות לזה).

והנה זה עוד גילוי שיסוד הגילוח הינו נתינת השערות, ויש לאליל עסק עם השערות, עד שאפילו מי שאנוס ולא יכול לגלח במקום בעצמו, עדיין יש ענין לשלוח את השערות.

אמנם גם בזה, בעלי הכצקתה לא התפעלו, והגם שזה לא מופיע רק באתר הרשמי שלהם, והגם שלא כולם יודעים שמוכרים את השערות, הם ענו על זה תשובה:

שליחת השערות שנגזזו במקום מדוחק: יש לציין עוד שבאתר האינטרנט של המקדש הם מציינים שמי שלא אפשר לו להגיע לטירופאטי - רשאי לשלוח שיער גזוז עם מישהו שמבקר במקדש, וכשהוא יפיל אותו בהונדי זה ישמש את המטרה, וציינו שיש לזה כלי יעודי לאיסוף השערות מחוץ למקדש. אף שאתר אינטרנט הוא רק מכשיר לגיוס כספים ולא קובע את דרך העבודה, אך עדיין זה מוכיח שגם מה שהם נותנים את השערות כמתנה עבור האליל איננו קשור לגוף מעשה הגזיזה, אלא לנתינת שיער גזוז אף אם לא נגזז לשם הע"ז.

חדא, בעניין טענתם על גיוס הכספים לבית ע"ז, נרחיב בזה לקמן בפרק ב' שיסוד של כל ע"ז הוא זה שיש איזה מעורב שמרוויח בזה למרות שהוא יודע שזה שקר, ולכן טענה זו לא מובנת בכלל כיצד זה מוכיח שאין זה תקרובת.

וחוץ מזה, מש"כ שאתר האינטרנט של הטמפל הוא רק "מכשיר לגיוס כספים", מלבד הגיחוך בטענה זו, צריכים לציין שזה כלל לא האתר הרשמי שלהם, ובפרט שזה נכתב גם בפורומים וכל מיני מקומות, וכך גם אמרו כמרים שהם לא עובדים כלל בשביל הטמפל, וכנראה הם מתכוונים להגיד שיש מתנדבים שכותבים בכל מיני פורומים בכל מיני נושאים, ואעפ"כ למרות שרוב הדברים שהם כותבים לא קשור לטמפל, כשענו על שאלה זאת התכוונו לגייס כספים לטמפל...

למעשה עובדא זו, שמגלחים בריחוק מקום ושולחים את זה לתת בתוך ההונדי, יש לזה הרבה מקורות (כולל מה שנצטט להלן בפרק ד' מספר שיצא 18316 למניינם, יותר ממאה ושלושים שנה לפני שמכרו את השערות). גם נצטט דברי כומר אחד בענין.

הדברים נאמרו לתקשורת שלהם בשפת טלוגו. אנחנו שלחנו את זה לשני מפעלים לתרגם תרגום מקצועי לאנגלית, ונצטט כאן רק התרגום לאנגלית שיקבלנו, אבל כמובן אפשר להשיג מהמערכת המסמכים המקוריים, עם האישור של חברת המתרגמים שזה מתורגם נכון:

והנה לפניכם דברי אותו כומר¹⁹:

אנו מתחייבים עם האליל שאם נסיים איזה עבודה, אני אבוא למסור לו את השיער שלי (טאלאנילו). נניח שלא היו יכולים ללכת לאליל באותה תקופה. נוצר איזה מניעה. יש אנשים שיספרו אותם וישמרו אותם קשורים בבד. בד צהוב אחד, מטבע נחושת אחד, השיער הזה, שומרים את הכל בבד ומשאירים את הבד בצד. באופן כללי מה שהוא עושה זה שכשהוא מרגיש [שזה] נוח הוא יגיע לאליל יחד עם השיער הזה קשור בבד (מודופו) ויפיל אותו באותו הונדי. בין אם בכפרים או בערים, אחרי טונסטור, קושרים את השיער החתוך בבד

¹⁹ We take a pledge with the idol that If a particular work is completed, I will come and submit my hair (talaneelaalu) to you. Suppose we could not go to the idol at that time. Some obstruction may be formed. Some people will cut their hair and keep them tied in a cloth. One Yellow cloth, one copper coin, these hair...keep them all in a cloth and keep that tied cloth aside. Generally what he does is, when he feels convenient, he will reach idol along with this hair tied in a cloth mudupu and drop the same in the Hundi... Whether in villages or cities, after tonsure, tying the cut hair in a cloth and offering them in the Hundi, offering whatever they have according to their status...all this is going on from ages. Whatever it may be, it all goes to Him. There is no doubt in it

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמזדובר בקרבן

ומציע אותם בהונדי, ומציעים את כל מה שיש להם לפי מעמדם... כל זה כבר קורה להרבה דורות. לא משנה מה זה יכול להיות, הכל מגיע אליו. אין בזה שום ספק.

וכמו כן בעוד ספר שנדפס ב-1906 (גם הרבה זמן לפני שהתחילו למכור השערות), נכתב גם ענין הזה שאם אי אפשר לבוא לטמפל מגלחים השערות, וכשיגיע הזמן מביאים את זה לטמפל.

מתוך ספר²⁰ "הערות אתנוגרפיות בדרום הודו", מאת אדגר ת'רסטון, וזה לשונו בעמ' 341.

salt and other things. When people are prevented from going to a temple at the proper time, hair is sometimes removed from their children's head, sealed up in a vessel, and put into the receptacle for offerings when the visit to the temple is made. In cases of dangerous sickness, the hair is sometimes cut off, and offered to a deity. "The sacrifice of locks," Mr. A. Srinivasan writes, "is meant to propitiate deceased relations, and the deity which presides over life's little joys and sorrows."

כשאנשים לא יכולים ללכת לטמפל בזמן הנכון, לפעמים מסירים השערות מראש הילד, וסותמים את זה בכלי, והוגש לכלי הקיבול של האופרינג כשיש בידם לבקר בטמפל. גם במקרים של חולים מסוכנים, לפעמים השיער נגזז ואופער לאליל. כותב מר א. סרינייוסן "הסאקרפיס של השערות אמור לרצות קשר מנותק, וגם [לרצות] האליל ששורה על השמחה והצרות של החיים.

והנה מש"כ בהכצקתה שזה ששולחים השערות הוי הוכחה שזה לא נתינה בתוך מעשה הגילוח. וגם זה הבל, כי הם מדגישים מפורש ששליחת השערות כתחליף לתגלחת עצמה בטמפל הוא מצב של דיעבד, ואכן יש כמה שלבים וכמה מזריגות לנתינת השערות, אבל אי אפשר להוכיח מדיעבד שאין ענין לעשותו לכתחילה, הלא להבדיל אא"ה גם בקדשים, כל מה שלא שנה עליו הכתוב אינו מעכב, ובדיעבד הוא כשר, והאם זה מוכיח שאין שום ענין בנתינה לכתחילה?

ואמנם כל זה מיותר, כי גם הגילוח שעושים בריחוק מקום, התברר שכולם עושים מעשה הגזיזה מול הפסל דווקא, והרי אינו סתם גילוח של חולין. (וכן כל התגלחת של ילדים נעשים מול הפסל תמיד).

ו. השלט שתלוי על הבניין

מכל מקום, לאחר שגם פסלו את המילים 'סאקרפיס' ו'אופרינג', בטענה שההודיים פשוט לא יודעים לתרגם את כוונתם למילה הנכונה, וכולם תמיד מכוונים לאותה טעות, וכמעט אין אף אחד שמצליח להתגבר על הבעיה הזאת ולהסביר באופן ברור במה מדובר, בהגיון בריא היה נראה שכל כמה שההודיים מדברים בלשונם בינם לבין עצמם, וגם הם לא עונים שאלות לאנשים זרים, אז לפחות בינם לבין עצמם ידברו ברור, ויגידו באופן פשוט מה הולך כאן ומהי כוונתם.

ואכן יש לפנינו שלט גדול שתלוי בכניסה לבניין שבו נעשית התגלחת, ושם מכריזים בקול גדול מה שהם אמורים לעשות במקום הזה.

וכבר יותר משישים ושמונה שנה (עוד לפני שהתחילו למכור את השערות!) עומד שלט גדול וברור שמכריז בכמה שפות, לשם מה משמש הבניין של התגלחת. ואכן למרבה הפלא, לא כתוב שהוא "מקום להסרת הלכלוך לפני הכניסה לעבודה זרה", או "מקום לבזות ולהשפיל את עצמך לפני כניסה לעבודה זרה", לא מיניה ולא מקצתיה.

אלא כתוב בכמה שפות:

מקום של "סורנדרינג" שער אנושי לאליל.

²⁰. Ethnographic Notes in Southern India" by Edgar Thurston (book published in 1906)

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמזובר בקרבן

ולפניכם תמונה מתוך סרטון משנת 1954 למניינם, שרואים שהשלט כבר קיים אז (יש לציין שאז היה רק שלש שפות, ומאוחר יותר הוסיפו שפה רביעית, אבל שלש השפות שניידון בהם להלן כבר היו אז).

(הצילום נלקח מתוך סרטון שהמתירים פרסמו):

ונתחיל ממה שכתוב באנגלית.

כתוב לשון surrendering (סורנדינג) את השערות לעבודה זרה. והנה באנגלית של היום המילה הזאת יש לה שני משמעויות²¹. אכן יש בזה משמעות של ויתור לפעמים בהקשרים שונים, (כמו כניעה במלחמה וכדומה) אבל כל זה כשזה מוזכר על האדם. אבל כשזה מוזכר על חפץ, תמיד זה במשמעות של נתינת החפץ, אם כי זה נתינה שנעשה

²¹. העתקה מתוך המילון של קאמבריג' סורנדר. פועל.

1. סורנדר - (להודות בהפסד), להפסיק להילחם ולהודות בתבוסה:
2. סורנדר - (לתת), לתת משהו שהוא שלך למישהו אחר בגלל שנאלצת לעשות זאת, או בגלל שיש צורך לעשות זאת:

From Cambridge Dictionary

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/surrender>

surrender

verb

1. surrender verb (ACCEPT DEFEAT)

to stop fighting and admit defeat:

2. surrender verb (GIVE)

to give something that is yours to someone else because you have been forced to do so or because it is necessary to do so:

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

משום איזה כניעה, או לפני איזה כח גדול, (דבר שמתאים לגמרי עם נתינה לעבודה זרה). ולכן מכיון שכתוב סורנדר על חפץ, היינו על שיער אנושי, פשוט שהכוונה לנתינה ולא לויתור.

ומשמעות זו של סורנדר בתור לתת הוא נפוץ באנגלית של הבריטיים, וכידוע האנגלית של ההודיים הוא מהשפעת האנגלית של הבריטיים. וכך גם אמר לי ויסמן, שמשמעותו כאן הוא נתינה בעקבות האנגלית של הבריטיים.

אבל כאן הם ניסו לחדש שדווקא הפעם השתמשו במילה זו עם כוונה של ויתור, ולא של נתינה²². והגם שניסו לדחוק בזה, משום מה, לא הצליחו לשכנע כל כך שהכוונה הוא "הסרת לכלוך והטומאה, והכנה לכניסה לבית עבודה זרה", כמו שהשלט היה אמור להיות לדבריהם.

ולכן, כמו שעושים כל פעם כשאין להם מה לענות, חוזרים אל לי ויסמן ומבקשים ממנו להסביר מה קורה כאן, וזה לשונם:

ר' צבי ויסמן: מה שהשלט היה שם לפני ששים שנה מוסבר, שאף שזה בסך הכל מספרה, אך רצו לתת לזה גוון יותר ברהמיני ומכובד, שהרי סוף סוף הם מרויחים משם הרבה כסף, ומיועד לקהל מרום יותר, וזה

והיינו שמדובר בעוד הטעיה ממנהלי הטמפל, שכבר שישים שנה עובדים על המבקרים שמה, כדי לעודד אותם לבוא, משום שמרויחים מהגילוח

כסף, ומכריזים כאילו זה דבר יותר מכובד מסתם מספרה בעלמא, ולכן החליטו לפרסם שיש כאן מעשה חשוב של נתינה לאיל...²²

רק נשאר לנו לתהות, שהשלט הזה, שיש לנו תיעוד שהוא כבר היה בשנת 1954 למניינם, בעוד שהפעם הראשונה שמכרו את השערות היה בשנת 1962 למניינם, (וגם אז לא הרוויחו במיוחד במכירת השערות, אלא מכרו ק"ג של שערות במה ששווה היום 16 דולר). זאת אומרת, הטענה שלו הוא שכבר 8 שנים לפני שהעלו את הרעיון למכור את השערות, כבר עשו פעולות ותלו שלט כדי להטעות האנשים, כי ידעו שבעוד כמה שנים יעלה ברעיונם למכור את השיער ויתחילו הרוויח...²²

ואנחנו רואים לפנינו התפתחות גדולה בהתחמקות של לי ויסמן. בהתחלה הוא המציא שההודיים רק משקרים לשליחי בית הדין שלא ידעו איך חוקרים הודיים, אחרי זה שמענו שכל מילה שהם מנסים להגיד כוונתם באמת לא לשימוש הפשוט של המילה כמו שאמור להיות, אלא לשימוש מפולפל ומוזר ולא הגיוני. ועכשיו התברר שזה רק תחילת הסיפור, אבל באמת גם אם יצליחו להסביר את עצמם טוב, וגם לא יהיה חסרון בצורה ששאלו את השאלות ולא בצורה שתרגמו את הדברים, עדיין זה לא מספיק, כי התברר כעת שלמפרע, כבר לפני שישים שנה, הם אפילו משקרים גם בינם ובין עצמם וגם לקהל המרום ביותר אצלם, וכן לכל שאר אנשיהם! הכל כדי להטעות אותם בשביל ריווח כספי שעדיין לא נולד במציאות...²²

ואמנם מכיוון שאין סוף לטענות שבדו שהכל בגלל טעויות בתרגום לאנגלית וכדומה, חקרנו את שאר השפות שנכתבו שם, שהם השפות המקומיות שלהם, שלכאורה בהם כבר לא אמור להיות בעיה בתרגום של הדברים.

והנה בטמיל כתוב "சமீப" (סאמרפאנאם), והמשמעות של אותה מילה הוא בדיוק כמו המשמעות של נתינה של קרבן, ונתינה לכח עליון, בשפה המקומית. וכאן לא נוכל לומר שהם פשוט התבלבלו ולא ידעו לתרגם את המילה הזו באופן נכון וברור, כי אין כאן תרגום, ואין כאן דיבור עם שליח בית דין או אקט שיווקי, אלא יש כאן שלט וותיק עוד מהתקופה שעדיין לא התחילו במכירת השערות.

וכאן הם נדחקו לקיר בדוחקים מקוריים למדי, כיון ששאר ההתחמקות כבר לא עוזרות להם כאן, וכך כתבו בשם לי ויסמן:

²². ולצורך זה הם כתבו דברים לא מדויקים כלל על המשמעות של סורנדר, אמנם עיי' לעיל מהמילון. וכמוכן כל זה אינו נצרך עם המשך הדברים.

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

ובאשר לטמילית, זה שימוש מפולפל ומוזר, אין זה כל כך טמילית אלא מונח סנסקריטי שעבר טמיליזציה, והתוצאה היא המילה **సమర్పణ** שמתורגמת בדרך כלל כ'**הקדשה**', אך גם כנתינה, וכנתינה לְמישהו עליון ממנו - ראה את הערך המילוני של 'samarpanam' המצורף, זה בדרך כלל חל על הקדשות דתיות, תרומות או מנחות; ומ"מ בהקשר של התגלחת אין שום מקום לפרש שמדובר בנתינה גשמית של שיער, שעל פי תרבותם הוא

טמא, ומורחק מהמקדש, ומי שיושיט שיער לכומר – הכומר יסיט את ידו כדי לא לקבלו שהרי השיער הגזוז מטמא [והוסיף, שהכומר אף יחבט בו בנעלו].

והיינו שהלשון אכן ברורה לגמרי שזה קרבן, וזו הלשון שאומרים בדרך כלל גם על תרומות ומנחות, אך מכיוון שכבר החליטו על פי רוחב דעתם שזה לא יכול להיות קרבן²³... אז חייבים לומר "זה שימוש מפולפל ומוזר" של המילה... וממילא הם מעדיפים להשאר עם המסקנה שכבר החליטו.

וכמובן שהם לא טיפלו במונח שכתוב שם **בטלוגו**, מכיוון שלי ויסמן לא מכיר את השפה המקומית טלוגו, מכל מקום אנו ראינו צורך לברר את זה גם בשפה הזאת, ואכן כך כתוב:

ובמקום סורנדרינג, כתבו בטלוגו "సమర్పణ" (Samarpinchu) סאמארפינצו. כנראה שזה מאותו שורש של המילה בטמיל, שמקורו ממילה בסנסקריט. עכ"פ לשלימות העניין נביא את התרגום המדויק²⁴ למילה זו בטלוגו:

סאמארפינצו - להציע (אופער), להציע (אופער) מתוך כבוד, מתוך מסירות. לדוגמא, כשאומרים שאנחנו אופער משהו לאליל, אומרים 'דיבינקי סאמארפינצו סא'אמאגרי'

משורש "אפרנה" - לתת. "סמארפנה" - לתת באמונה, במסירות ובשמחה.

²³. ויהיה איך שיהיה, גם עם כל ההתחמקויות שלהם, כל זה ראייה ברורה דלא כמו שהביאו מאותו לי ויסמן באותה חוברת, שבשום שפה הודית אין מילה של קרבן בייחס לשער, וכאן התברר שבאמת יש כזה דבר, רק זה כדי לעבוד על הקהל המרומם...

ויסמן: בשום שפה הודית אין מילה של קרבן בייחס לשיער, הביטוי בטמילית הוא 'מורטו ערביטו' שמשמעותו שמגלה

²⁴. במקור:

Samarpinchu means "to offer respectfully. For example, when we offer something to god, we say, "దేవునికి సమర్పణ సామగ్రి (dEviniki samarpinchu saamagri)" meaning the material being offered to god.

Samarpinchu - to offer, to offer with respect, with bhakti (devotion)

Arpana - to give, samarpana - to give with faith, devotion, happiness

עי' במקורות פה:

<https://www.quora.com/What-does-%E0%B8%E0%AE%E0%B0%B0%E0%B1%8D%E0%AA%E0%BF%E0%82%E0%9A%E0%B1%81-samarpinchu-in-Telugu-mean-in-English-How-would-you-translate-it-Can-you-give-an-example-of-its-use>

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

ובכך רואים בבירור מהשלט שכוונתם למסירת השער, וכתבו את זה בכמה שפות שלא יטעו בזה, ואין למתירים מה להגיד על זה זולת מה שהם טוענים שיייתכן שלפני שישים ושמונה שנים?? רצו להגדיל את העסק מסביב השערות, מכיוון שידעו בנבואה שתוך שמונה שנים הם יחדשו שאפשר למכור את השערות ולהרוויח כסף (מלבד זה שבהתחלה מכרו תמורת גרושים בודדים בלבד...), ולכן שיקרו לקהל הנכבד שלהם שיבינו כאילו יש משהו מרומם בהסרת הטומאה והלכלוך.

כלומר כבר לא צריכים אוקימתות שמא ההודיים משקרים לשליחי בית דין, או שמא משתמשים בטעות במילה הלא נכונה כשמתרגמים לאנגלית, אלא גם בינם לבין עצמם הם משקרים בכוונה כדי לעבוד על הציבור שלהם...

נו, מי יגלה עפר מעיני ידידינו ר' חיימקה מחלם, שעל מדריגה כזאת הוא אפילו לא חלם...

אחרי שכתבנו את כל זאת, שוב הגיע לידינו מהדורה יותר "מעודכנת" של החוברת של בעלי הכצעקתה, וכנראה הכירו בחולשת הדברים, ולכן החליטו להשמיט את דברי לי ויסמן. הנה צילום של המהדורה קמא מול המהדורה המעודכנת:

<p>46 ביאור המציאות הנוגעת לתגלחת במחצית טירואפטי מהמקדש, ומי שיושיט שיער לכומר – הכומר יסיט את ידו כדי לא לקבלו שהרוי השיער הגזוז מטמא [הוסיף, שהמומר אף יחבט בו בנעלן].</p> <p>הגר צדק: 'כולם יודעים שהמטרה בתגלחת היא הקרבנה העצמית והויתור על האגו'.</p>	<p>45 נתוני המציאות האמיתיים השלט שבכניסה לאולם התגלחת</p> <p>שלט זה היה שם גם לפני ששים שנה, כשהתגלחת היתה רק פעולת הכנעה ללא שום נתינה, ובשנים האחרונות השלט הוסר.</p> <p>בהקשר של התגלחת ביאור זה די מדוייק ע"י מקורות נוספים:</p> <p>ד"ר מוהאן: 'אתה מוותר על האגו שלך לאלוהים במוכן זה... אם הדבר עש עולי הרגל האלה הם יגידו כל מה שהם יגידו, אבל מה שהם מתכוונים זה שהם מוותרים על החזקת הדבר היקר שלהם, והאלים מקבלים את הויתור שלהם, כלומר האלים מסכימים ושמחים בזה'.</p> <p>ר' צבי ויסמן: מה שהשלט היה שם לפני ששים שנה מוסבר, שאף שזה בסך הכל מספרה, אך רצו לתת לזה גוון יותר ברהמיני ומכובד, שהרי סוף סוף הם מרויחים משם הרבה כסף, ומיועד לקהל מרוטם יותר, וזה כתוב בשפה של כמרים; האנגלית ההודית ניטה להשתמש בשימושים בריטיים ישנים יותר במילים באנגלית, במיוחד בשימושים רשמיים, כך משתמשים בזה כאן – שזו היתה דרך בריטית מפולפלת</p> <p>מהמאה ה-19 לומר 'נתינה'</p> <p>[giving], ובמילון מרים וובסטר, תרגמו ש-</p> <p>Surrender א"ת הפעולה של כניעת אדם אחד או ויתור על החזקה במשהו במיוחד מתמה כוחו של אחר; ובאשר לטמילית, זה שימוש מפולפל ומזוה, אין זה כל כך טמילית אלא מונה סנסקריטי שעבר טמיליזציה, והתוצאה היא הטילה समर्पण שמתורגמת בדרך כלל כ'הקדשה! אך גם כנתינה, וכנתינה למישהו עליון ממנו - ראה את הערך המילוני של 'samarpanam' המצורף, זה בדרך כלל חל על הקדשות דתיות, הרגומות או מנחות; ומ"מ בהקשר של התגלחת אין שום מקום לפרש שמדובר בנתינה גשמית של שיער, שעל פי תרבותם הוא טמא, ומורחק</p>
<p>המהדורה המעודכנת:</p> <p>האנושילאלי, כמזמרה הכניעה לאלי מתבטאת בוויתור על השעורה.</p> <p>שלט זה היה שם גם לפני ששים שנה, כשהתגלחת היתה רק פעולת הכנעה ללא שום נתינה, ובשנים האחרונות השלט הוסר.</p> <p>בהקשר של התגלחת ביאור זה די מדוייק ע"י מקורות נוספים:</p> <p>ד"ר מוהאן: 'אתה מוותר על האגו שלך לאלוהים במוכן זה... אם תדברו עם עולי הרגל האלה הם יגידו כל מה שהם יגידו, אבל מה שהם מתכוונים זה שהם מוותרים על החזקת הדבר היקר שלהם, והאלים מקבלים את הויתור שלהם, כלומר האלים מסכימים ושמחים בזה'.</p> <p>כאן השמיט את דברי לי ויסמן</p>	
<p>50 המציאות הנוגעת לתגלחות בבית הע"ז טירואפטי</p> <p>הגר צדק: 'כולם יודעים שהמטרה בתגלחת היא הקרבנה העצמית והויתור על האגו'.</p>	

ז. כיצד הם מכנים את הגילוח בשפתם?

והגם שהמצב די ברור עד פה, נמשיך הלאה בגדר אם תמצא לומר...

כבר התברר שמגדירים את הגילוח בשני מילים באנגלית באופן שאמור להיות המשמעות שזה קרבן, אבל הם כבר פירשו שבאמת בשניהם אין הכוונה של אותם מילים כפשוטם, רק שהכל נובע על ידי אוסף של טעויות ואי הבנה בתרגום...

ואחרי זה התברר שיש שלט גדול שצועק בארבע שפות שהשערות הם קרבן... אבל גם את זה דחו בקש וטענו שזה נעשה בכוונה להטעות את הציבור כדי לתת להם הרגשה יותר מרוממת...

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמזדובר בקרבן

אז הצעד הבא הוא לברר איך ההודיים מכנים את זה בשפתם, ולבדוק מה כתוב במילון. כמוכן, מכיוון שכל מטרת המילון הוא לתת הגדרה ותרגום מדויקים, אי אפשר לטעון על זה שהם באמת התכוונו למשהו אחר, ורק מחוסר האפשרויות כולם טעו ואמרו את הדבר הלא נכון.

ולכן חקרנו איך ההודיים מכנים את מעשה הגילוח בינם לבין עצמם. ראשית צריכים לדעת, שהשפה העיקרית המדוברת בטירופטי הינה טלוגו, הרבה מהם מדברים גם אנגלית, וגם מבין מבקרי המקום מצוי שמדברים טמיל. יש לציין שבכל שלט שתלוי במקום יש את כל שלש השפות הללו.

בטלוגו מגדירים את מעשה הגילוח כ'מוקו'²⁵ (మొక్కు Mokku).

התרגום של מוקו²⁶:

- א. נדר להקריב (אופער) דבר שיש לכם, לאליל בטמפל. דבר זה יכול להיות ממון, זהב, שערות, או דבר אחר.
- ב. מוקו גם משמש כשם של טקס בטמפל.
- ג. מוקו, כפועל, הינו מעשה של נגיעה הרגלית של גזקים או אחד שאנחנו עובדים.

ואכן גם בשפה שלהם לא הצליחו לומר שזה סתם מעשה של הסרת הטומאה, אלא זה נאמר בדיוק באותו דרך של שאר הקרבנות.

ובשפה 'טמיל' (וכן זה אותו מילים בהינדי) - המילה הכי מקובלת לטקס זה הינה מוטי קאניקאי (mutikanikkai - முடி காணிக்கை).

והמשמעות של המילה הזו היא²⁷:

אופרינג של השערות של הראש, שמגולח והוענק לפסל בקיום נדר.

ובאמת 'מוטי' זה 'שער' ו'קאניקאי' - זה המילה שנאמרת על כל התקרובות שיש להם, גם על אלו שמוגשות לפני הפסל ממש.

ובכך גם אם נשאר לנו ספק מהו המשמעות למילים הללו, הרי הדברים מדברים בעד עצמם.

אמנם מי שעבר קצת על חוברת הכצעקתה, ייווכח בעובדה שחזרו עליה עשרות פעמים, שהמילה שבה הם מגדירים את פולחן הגילוח בשפה שלהם הוא "מורטו ערביטו" ולפעמים הוסיפו ניקוד איך מבטאים את המילים האלו (ויוצרים

²⁵. לא באנו כאן לאסוף את כל המקורות, והמעייין במקורות במילואם יראה שככה המעשה זה מוגדר בעשרות רבות של מקורות.

²⁶.

<https://www.quora.com/What-is-the-meaning-of-the-Telugu-word-mokku-in-English>
Mokku, a telugu word, means

1. Promise to offer something what you have to a deity (god) in temple, that can be money, gold, hair or any other.

2. Mokku also in the form of an act in a temple

3. Mokku as a verb refers to touching the feet of elders or some one whom we worship

²⁷. https://tamildictionary.org/tamil_english.php?id=4830

முடி காணிக்கை, an offering of the hair of the head shaved off and presented to an idol in fulfilment of a vow.

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמזדובר בקרבן

רושם כאילו הם חקרו ממש לעומק את הדבר), ולפעמים גם כתבו את זה בשינוי אותיות, אבל יסוד זה חוזר על עצמו כל כמה עמודים בהכצעקתה שכך ההודיים מגדירים את הגילוח, וכל משמעות המילה הינה "התקרחות", ועל ידי זה מפרשים שפשוט שעיקר כוונת הגילוח הוא להיות קרה, ולא מתכוונים לתת שום נתינה במעשה זה.

אמנם אנו בחיפוש וביורור בכתביהם ובתשאל עובדיהם לא מצאנו כלל שאומרים מילה כזו באחת מהשפות שלהם על תגלחת השיער...

אלא מה קרה? באסיפת הרבנים שהתקיימה בניו יורק בשנת התשס"ד, דיבר שם לי ויסמן וטען טענה שהמילה שמגדירה את הגילוח בשפת טמיל היא **מוטי אטיטל** (ולא מורטו ערביטו...). אמנם תוך כדי תמלול הדברים שנאמרו שם, נפל שם טעות וכתבנו את דברי ויסמן לא מדויק, ובטעות כתבנו מורטו ערביטו (במקום מוטי אטיטל). ובעלי הכצעקתה, למרות שכל עובדה שהובאה להוכיח שהשערות אסורות הם חקרו בזה עם מיקרוסקופ למצוא איזה שינוי קל או הסבר דחוק כדי לדחותו, כאן שזו עובדה שאמורה לעזור להם, אפילו לא טרחו לבדוק בכלל איזה מילה נאמרה על ידי ויסמן והאם פרשנותו נכונה, אלא סמכו (או ליתר דיוק שמחו...) על "האוסרים הזיפנים" מכיוון שזו טעות שמסתדרת עם גרסתם וחוסכת מהם למצוא התחכמות חדשה לכינוי האמיתי של 'מוטי קאניקאי', ואכן זהו עוד גילוי גדול על כל ביורורי הכצעקתה...

עכ"פ לגבי המילה **מוטי אטיטל**, הגם שלא ראינו שמשמשים עם מילה זו כל כך כמו שמשמשים עם מוטי קאניקאי, מכל מקום לצורך העניין נברר גם את המשמעות שלה.

מוטי - כבר כתבנו שהמשמעות שלה היא 'שער'.

והנה צילום מתרגום גוגל:

אטיטל²⁸ (அட்டி) - הכאה, להכות, וכדומה.

ואם כן יוצא שהמשמעות של מוטי אטיטל, הוא **להכות שערות** - שכמוכן בהקשר הנכון הכוונה **לגלח שערות**.

יהיה איך שיהיה, המשמעות כלל איננה "התקרחות" כמו שהם טוענים, מלבד מה שברוב המקורות בשפת טמיל מגדירים את התגלחת במילים אחרות, וממש לא כמו שניסו להציג את זה כאילו זה דבר פשוט שההודיים מכנים את מעשה התגלחת כ'התקרחות' ותו לא.

והנה אנו רואים שגם אותם מקורות שלא נכתבו להשביע את רצון השואל, ולא נכתבו מתוך חסרון באפשרות לתרגם את הדברים, ולא נאמרו על ידיהם כדי לרומם את המעשה, גם הם לא מצליחים להסתיר את הגדרת המעשה הזה ולהציגו כ'התקרחות' בעלמא.

ח. האליל אוהב שערות

והנה נמשיך בדרך אם תמצא לומר, שאם תמצא לומר שכולם משתמשים במילים הלא נכונות, וכל מילה ומילה שיבחרו זה רק בלשון מושאלת, ולא במשמעות הישרה שלו, וכולם מכוונים לעשות את אותה הטעות ולהשתמש רק במילים הלא נכונות, גם אלו שבקיאים מאוד באנגלית. ומלבד זאת, גם השלט הגדול שאומר את זה בכמה שפות שזה

²⁸. עיין כאן:

<https://ilearntamil.com/tamil-to-english-dictionary/?searchword=%E0%AE%85%E0%AE%9F%E0%AE%BF%E0%AE%A4%E0%AF%8D%E0%AE%A4%E0%AE%B2%E0%AF%8D&search=Search>

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

קרבן, ברור שאין הכוונה שזה ממש קרבן, אלא זה רק לרומם את מעשה ההתקרחות, ולשכנע את ההודיים כמה זה חשוב ל'התקרר'...

אז גם מי שיחליט לקבל את כל ההתחכמויות המוזרות האלו, זה יעזור לו רק לגבי הכינויים השונים שהם מכנים את התגלחת. אבל גם הוא יודה שאם באמת מדובר בטקס של חולין של התקרחות או של הסרת הטומאה, וודאי בוודאי שהם לא יגידו שהאליל אוהב שערות, ואם יתברר שהם כן אומרים כזה דבר, אי אפשר יהיה לתלותו באיזה טעות בתרגום, לכאורה...

ולכן העידו השליחים ששמעו מההודיים משפט כזה ש"האליל אוהב שערות". הרב דונר העיד כך, וגם יש סרטון מגוי ששואל את אנשי המקום על זה, והם אומרים לו כך שהאליל אוהב שערות, וכמו כן גם גרשון וועסט שמע נוסח כזה פעמיים, ויש התכתבויות ברורות עם מומחים בדת ההינדית מה TTD שגם מאשרים נוסח דומה (ראה בקובץ המקורות).

והנה על כך שהרב דונר אמר שהוא שמע את זה, המתירים עונים שזה לא כל כך ברור מכמה אנשים הוא שמע את זה, כי הגם שהוא אמר לפני הרבנים "הם אומרים" בלשון רבים, וכן לפני הגרי"ש אלישיב הוא אמר את זה ש'הם אומרים' בלשון רבים, אבל תוך כדי דבריו לפני הרבנים בניו יורק, פלט מפיו שהוא שמע מאחד שהאליל אוהב שערות, ולכן מיהרו להחליט שבאמת הרב דונר שמע כן רק מאחד, ורק שיקר לפני הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

אמנם בראיון לדער בלאט אמר הרב דונר מפורש:

שאלנו לא אחד ולא שתיים, שאלנו עשרות אנשים, וכולם ענו ובאותו מטבע "אנו מספרים שערותינו בתור קורבן לאלילינו - הוא אוהב שיער".

וכמובן הם גם חזרו על הכלל שהמציאו שהרב דונר לא ידע איך חוקרים את ההודיים (הגם שזה לא עונה על הגויים שאמרו וכתבו את זה בעצמם כמסיחים לפי תומם, ולא להשביע את רצונו של הרב דונר).

ואז כשזה שוב נאמר על ידי ההודיים בשני שיחות שונות לגרשון וועסט, באחד מהם (מצוטט למעלה באות א') הוא דיבר עם שני מגלחים, והם אמרו לו שהשערות זה סאקרפיס, והוא שאל האם זה באותו משמעות של סאקרפיס כמו הסאקרפיס של הקוקוס, והם ענו שזה אותו דבר, וכשהמשיך ושאל אם כן למה לא מכניסים את השיער ממש בפנים, הם שוב אמרו עוד פעם שזה אותו דבר. ואז גרשון אמר להם שהשערות זה דבר טמא, והם הפסיקו אותו באמצע דבריו ואמרו שזה לא נכון, **אלא האליל אוהב את השערות...**

וכאן על זה הוא עונה, **זה לא ברור כמה הם הבינו אנגלית, וכמה הם הבינו את עומק השאלה...**

מעניין מאוד! ההודיים הללו שכחו שהם אמורים להסכים עם השואל, ולא רק שלא הסכימו עם השואל, אלא ענו על כל השאלות כדת וכדין, ואמרו דברים ברורים וכל השיחה זרמה כהוגן, למרות זאת אולי הם לא ידעו אנגלית מספיק טוב ולכן למעשה **"קשה לקבוע כמה שהם הבינו את עומק השאלות"...**

להקריב את הני החיצוני, ולא זכר את אגדת הקרחת; ג' - שני מגלחים אמרו 'זה סוג של תשלום', ולשאלה האם השערות דומות לקוקוס מבחינת הסאקרפיס ענו שזה אותו דבר, ולשאלה מדוע לא מביאים את השערות לאליל כמו בקוקוס ענו שהדרך שהשער ניתן, היא סוג של סאקרפיס, סוג של שביעות רצון, לשלם בחזרה, להביע תודה, וכשאמרתי שבכתביהם השערות הן טמאות הפסיקו אותי [שלא כדרכם] ואמרו שהאליל כן אוהב שערות (אך הם כמעט ולא הבינו אנגלית, כך שקשה לקבוע שהבינו את עומק השאלות); ד' - שני מתגלחים התווכחו כמה דקות האם נדבת השיער היא לאליל או לנאלה-

זאת אומרת, שהגם שנוסח זה שהאליל אוהב שערות נאמר מכמה וכמה מקורות שונים, (כמעט) כל אחד ושוברו בציודו...

אחרי זה שוב הבינו בחולשת טענה זו, ועדכנו את המציאות בהודו וכתבו:

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמדובר בקרבן

❖ גם מי שאמר שלדעתו 'האליל אוהב שיער' – בפשטות כוונתו רק שהאליל אוהב את מעשה ההסתפרות.

זה מעניין מאוד. הם אמרו לגרשון שזה אותה משמעות של סאקריפיס כמו הקוקוס, והוא חזר ואמר להם שהשערות הם דברים טמאים... והם מפסיקים אותו (ועברו על הכלל שכלל להם ויסמן) ואומרים לו שזה לא נכון, אלא האליל אוהב את השערות. היינו שאמרו את זה מפורש בהקשר לזה שטען ששערות זה דבר טמא. ובאיזה דרך אפשר לפרש את זה שהם מכוונים שהאליל אוהב רק את מעשה ההסתפרות ובאמת השיער טמא?? הלא אם זה הפשט, למה הם הוצרכו להפסיק דברי גרשון וועסט כשהוא אמר שהשערות הם טמאים, ושקרו ואמרו שזה לא נכון שהשער זה דבר טמא?

אלא כנראה, שלאחר שכבר החליטו בעלי הכצעקתה שכוונתם שהוא ממש לא אוהב את השער... למה? כי זה לא יכול להיות!!! כי אחרת הפאות יהיו אסורות... ולכן החליטו שמדובר במעשה 'התקרחות', ממילא מובן איך הוא יודע שגויים אלו לא הבינו את כוונת השואל... כי אכן לפי המילים והפרשנות שהם רצו להכניס לתוך הפה שלהם, זה ממש לא זורם עם המשך השיחה של גרשון וועסט, ולא מסתדר שהם יענו על הטענה שהשערות טמאים, שזה לא נכון אלא הוא אוהב את מעשה ההתקרחות, ועל כרחק שהם לא הבינו את השיחה... כי אין צד שהם התכוונו כפשוטו!

ט. טעמים שונים שנאמרו על הגילוח

הגם שלא באנו עכשיו לדון בכל השטויות שלהם, ובכל הטעמים השונים שנאמרו על סיבת הגילוח, נציין דבר אחד, כי הוא קצת חשוב ושופך קצת אור על סיבת הגילוח.

אמיר דרומי, וגם גרשון וועסט, וכן כתבו כמה חוקרים גוים שחקרו את דתם, העידו שישוד הגילוח הוא במקום הקרבת הראש ממש. וצריכים לדעת, שפשוטו כמשמעו, שעד לפני כמה מאות שנה, שחיטת אנשים לע"ז בהודו היתה מצויה ביותר. וכיום נותנים את השערות לסמל כאילו נתנו את כל הראש.

הנה דוגמא מעמוד 43 של הספר Sikh Religions and Hair:

תרגום:

Ancient Hindu literature stipulates that a man must be ready to offer his head in the service of God.⁶⁴ It is not known for certain when and why the Hindus began to offer the hair to the deity instead of the head. Presumably at some stage religious and fertility rituals somehow got associated with hair, which began to be offered as an alternative to human sacrifice. In the Temples of the blue Skinned Vishnu in Madras 500,000 pilgrims offer hair yearly. 600 barbers are always in service.⁶⁵ In Triputi Temple (south of India) and in many other such temples hair is offered to the goddess as an offering.

"כתבים עתיקים של ההינדו כתבים שכן אדם חייב להיות מוכן להקריב את הראש שלו כעבודה לאליל. זה לא ידוע בדיוק מתי ומשום איזה סיבה ההינדואים התחילו

להקריב השערות לאליל במקום הראש ממש. כנראה באיזה שלב טקסי דתיים איך שהוא השתייכו לשערות, והתחילו להקריבו כתחליף של הקרבת אנשים ממש. בטמפל של אליל... במאדרס, שם מתגלחים 500,000 סוגדים כל שנה. 600 ספרים תמיד עובדים שם. בטמפל בטרופטי (בדרום הודו) וכן בעוד טמפלים דומים, מקריבים השערות לאלילה כאופרינג."

הטעם הזה שמובא גם עלי ספר מוכיח בבירור שמדובר בכעין קרבן, ולא רק בסילוק הטומאה. (למרות שהסרת הראש של ההודי גם הוי הסרת הטומאה... אבל אנחנו מדברים מבחינתם).

יש עוד מקורות, שמגדירים את פעולת הגילוח בבירור.

וילאו למצוא הפתח

פרק א' - העובדות המוכיחות שמזדובר בקרבן

בספר שנדפס על ידי האונברסיטה שהוא בהנהלת הטמפל, כתבו ספר "הטמפל בטירומלא, מחקר על עלייה לרגל" ושם כתוב²⁹ (עמ' 173):

TONSURING

Another unique custom of Tirumala is the tonsure ceremony. Pilgrims to Tirumala usually offer the hair on their head to the Lord as a devotional offering. Persons in need of the assistance of the Lord usually take a vow and when they visit the temple offer their hair at the Kalyanakatta - special hall erected for this purpose. A bath in the Pushkarini follows the tonsure ceremony; the pilgrims then enter the temple and worship the Lord.

It is believed that hair offering establishes a bond between the man and the deity to whom it is offered. As one enters Tirumala one would invariably find a cluster of cottages and choultries built for accommodation of the pilgrims. Just

טונסורינג.

עוד מנהג מיוחד לטירומלא הוא טקס הגילוח. עולי הרגל לטירומלא רגילים להקריב (אופער) השער שעל הראש שלהם לאליל, כקרבן של מסירות. אנשים שצריכים עזרה מהאליל, רגילים לנדור נדר, וכשמגיעים לטמפל, הם אופער השערות בקלאנאקאטא - אולם שנבנה מיוחד לסיבה זו. רחיצה בפושקריני נעשית לאחר הגילוח, ואז הסוגדים נכנסים לטמפל, ועובדים לאליל.

הם מאמינים שהאופרינג של שערות מייצר חיבור בין הבן אדם, והאליל שאליו מקריבים אותו.

גם חשוב לציין שלט שעומד בטמפל קטן, ולא בטירומלא, אם כי מתוכן השלט אפשר להבין בקל מהו כוונתם בגילוח השערות.

ולפניכם תרגום השלט:

הקרבת השער של מאמיני ט. א. ס. (שם השיקוץ). אנשים שרוצים להקריב ('אופער') השער, [יש להם] לעשות את זה רק במקום של ס. ס. המיוחד להקרבת השער (אופערטורי) בלבד. אם גוזזים השער בשום אופן אחר של אופערטורי, הוא לא יכלל בהקרבן ('בהאופרינג') לאליל ס. ס.

והרי יש סדר מסוים איך להקריב אותו, עד כדי כך שאם עושים את זה במקום אחר, זה לא יכלל בקרבן לאותו אליל. אנחנו מתקשים להבין שאם כל המטרה של הגילוח הוא כדי להסיר הטומאה, למה איכפת להם איפה מסירים אותו? אלא כמובן, זה ראייה ברורה שהוא קרבן עבור האליל.

²⁹ Tirumala Temple, A Study of Pilgrimage by Dr. Thimmappa Valmiki.

פרק ב' - האגדה של הקרחת

ואם בכל אלה, עוד לא נתבררו הדברים כל צרכם, אז נכנס עוד שלב לסיבות שמפורסמות על ידי מנהלי בית העבודה זרה כסיבת הגילוח. ולכאורה דבריהם היו אמורים להיות הקובעים, וזה מסתמא אפילו יותר חשוב מאיזה אחד שהסתובב במקום והחליט שהוא המומחה...

וכידוע לכל מי שחקר מעט בנושא - עובדי עבודה זרה בהודו יש להם אלפי סיפורים ואגדות, ויש להם אגדה מאחורי כל טקס ועבודה שהם עושים. ובנידון של הגילוח, גם לזה יש אגדה שזכתה להרבה פרסום.

תוכן האגדה הטמאה היא שהאליל [המסכן הזה] באיזה שלב קיבל מכה על ראשו ונהיה לו קרחת [אוי רחמנות], ואליה נסיכה ראתה את זה וחשבה שזה לא מכובד שיהיה כזה חסרון על האליל, ולכן היא תרמה משערותיה לאליל. והאליל שהתפעל מהמסירות שלה, הבטיח לה שכל אלו שמגיעים לטירופטי לתת לו את השערות שלהם, הוא יקבל מהם אותם וייתן לה אותם, בשכר אותו מעשה.

הנה צילום של אחד מהמקורות (מאתר שכל כולו מוקדש למידע על ענייני הטמפל בטירופטי³⁰):

הסיפור מאחורי האופרינג של השערות שנהוג בטירומאלא בקלאנא קאטא

Story behind Tirumala Hair Offering At KalyanaKatta

First devotee who gave her hair to god is Neela Devi. Lord Srinivasa named this hill by her name as Neeladri. When Lord Srinivasa was hit by a Shepard on his head, a small portion of his scalp becomes bald. There is no hair growth over that place and this was noticed by Gandharva princess, Neeladevi. She felt such a handsome face should not have any defect. Immediately she cuts a portion of her hair and implants it on his scalp with her powers. As hair is considered as the beautiful aspect of women, Lord Srinivasa notices her sacrifice and **he said all the hair given to him by devotees in Tirumala or Tirupati belongs to Neeladevi**. Giving our hair to god is the symbol of leaving our ego. The word "Talanelalu" is also came from her name.

הסוגד הראשון שנתן השערות לאליל היא נ"ד. לורד ס. קרא את ההר על שמה כנ"ד. כשלורד ס. הוכה על ידי רועה בראשו חלק קטן של קרקפתו נעשה

קרח, ואין גידול של שערות באותו מקום, והנסיכה של גהנדהברא נ"ד שמה לב לדבר זה. היא הרגישה שפנים כה יפות לא ראוי שיהיה להם שום פגם, ולכן מיד היא חותכת חלק משערותיה, ועם כוחותיה היא משתילה את זה לתוך קרקפתו. מכיון ששערות נחשבת היופי של נשים, לורד ס. שם לב להסאקריפייס שלה, ואמר **שכל השערות שנתון לו על ידי הסוגדים בטירומאלא או טירופטי, שייכים לנ"ד**. נתינת השערות לאליל הוא סמל של עזיבת האגו. המילה טאלאניללו (היינו שער שנזז בבית הע"ז) גם מגיע משמה.

הנה לפני שנמשיך נחזור שוב על צדדי הספק מה הם עושים בגילוח השערות. בעלי הכצעקתה טוענים שמדובר בהתקרחות ("מורטו ערביטו" בלשון בעלי הכצעקתה), והצד השני זה גילוח שנכלל בו מעשה נתינה באופן מדומיין לעבודה זרה.

ואם כך הם צדדי השאלה, כל מי שיש לו שכל ישר יבין מיד מתוך האגדה, שלא מדובר במעשה התקרחות גרידא להסיר את הטומאה, אלא יש כאן יחס לשערות שנגזזו שהם מתקבלים על ידי האליל עבור האליה/הנסיכה. והרבה רבנים גדולים שצידדו להיתר, מיד כשראו או שמעו על אגדה זו, נסתם אצלם הגולל על הצד להיתר, כי לכאורה הדברים לא יכולים להיות יותר מפורשים...

כך חשבנו על כל פנים עד שראינו מה כתוב בהכצעקתה.

אמנם שם מובאים דברים זרים ביותר כשחפרו מתחת לאדמה לדחוק בדבר זה.

³⁰ <https://gotirupati.com/tirumala-hair-offering-timings>

וילאו למצוא הפתח

פרק ב' - האגדה של הקרחת

ובתמצית הדברים נאמרו שם כמה דיחויים:

- זה המצאה חדשה.
- השער לא ניתן לאליל אלא לנסיכה.
- זה לא הסיבה המקורית והעיקרית של הגילוח.

ונתחיל מהטענה האחרונה - שזה לא הסיבה המקורית והעיקרית של הגילוח, ולא כולם יודעים את זה.

כנראה נפלה להם טעות גדולה בחקירת העניין. אף אחד לא מעניין אותו מה הסיבה העיקרית ומה הסיבה המקורית הראשונה של התגלחת, ובכלל אסור לנו לדרוש "איכה יעבדו הגויים האלה את אלוהיהם" זולת מה שיש תועלת להבין ולהורות. ואכן השאלה שעומדת לפנינו אינה לכתוב דוקטורט מהו הסיבה המקורית של הגילוח, ואיזה דברים הם התפתחות, ואיזה דברים הם פרסומת, ואיזה דברים כולם יודעים, או רק מקצתם יודעים.

אלא יש, או ליתר דיוק, היתה פה שאלה האם במעשה הגילוח יש לפנינו רק מעשה התקרחות "מורטו ערביטו" כלשון בעלי הכצעקתה, או שמא יש כוונה של נתינה לאליל "מוטי קאניקאי" כלשון ההודיים עצמם...

ומתוך אגדה זו מבואר באופן הכי חד והכי ברור והכי חד משמעי, שמעשה הגילוח אינו סתם 'התקרחות', אלא השערות מתקבלות על ידי האליל, ורצונו בשיער עצמו.

ואם לא כולם ממש מעודכנים באגדה הזו, ממש לא איכפת לנו, כי מה שקורה כאן הוא שההודיים ניסו להגדיר מה הם עושים ע"י האגדה הזו בצורה הכי ברורה.

כשאמרו שזה סאקרפיס נתנו לדבריהם פרשנות... אמרו שזה אופרינג, גם בזה מצאו מתחת לאדמה טענה שאין הכוונה כפשוטו. תלו שלט גדול בשלש שפות... אמרו שהוא אוהב שערות... וכו' וכן על זה הדרך - תמיד ההודיים ניסו להסביר מה קורה פה. וכל פעם יש להם איזה דיחוי. ולכן גדול כחה של אגדה זו שמתוכה רואים באופן הכי מפורש שאכן יש לאליל צורך בשיער הנגזז עצמו, ואין כאן התקרחות גרידא.

ותו לא מידי!

לא אכפת לנו (וגם אין היתר לדון בזה) אם האליל אוהב את השער, וכמה אהבה הוא אוהב אותו, ואם הוא אוהב דברים אחרים עוד יותר, או אם איזה אליל שכתוב עליו 'עינים להם ולא יראו וגו'', שוב 'נותן' את זה לאחרים לאחר שהוא גמר עם הצורך שלו, או שמא הוא כבר הלך לישון...

עוד דבר מענין הוא שהם חוזרים עליו הרבה בחוברת הכצעקתה, שהם כותבים עשרות פעמים שמדובר ב'אגדה מטופשת' או 'סמיות עינים'... וזה ממש חשוב שעדכנו אותנו, וכנראה הם החליטו שרק החלק הזה של העבודה זרה מטופש משא"כ שאר החלקים... או כנראה שבאמת הם חושבים שכמה שהם יזלזלו בזה יותר, יצליחו לשכנע את הציבור שזה לא הסיבה לעבודה זרה כי זה לא הגיוני...

כל הענין עם האגדה החדשה שהאליל נתקרח, הוא סמיות עינים, ואין זה עבורם יסוד התגלחת כלל, ואין שום מקור בדבריהם בכתב ובע"פ שענין

ועתה למה שהם טענו שהאגדה זה המצאה חדשה.

א' - זו המצאה חדשה שהמקדש פירסם באינטרנט לצורך הגדלת ההכנסות, בערך בשנת תשס"ו, ואין לה רמז ב"ד בכתביהם, ובודאי שהקובע יותר הוא כתביהם.

קודם כל, טענו שהוא רק פרסומת שיווקית לטמפל להגדיל את הרווח, ושהמציאו את האגדה בערך בשנת תשס"ו.

וכלול בטענה זו לפחות 4 הנחות.

- מנהלי הטמפל ממציאים דברים חדשים בדת שלהם חדשים לבקרים.
- שהאגדה הומצאה בשנת תשס"ו.

וילאו למצוא הפתח

פרק ב' - האגדה של הקרחת

- משום מה אם יגידו שהשיער נתקבל על ידי האליל זה יגרום ליותר אנשים להתגלח מאשר כשיגידו את הטעם המקורי (לטענתם) שהוא רק היטהרות.
- ואם יש דבר שעובדי העבודה זרה עושים, וגם מנהלי בית עבודה זרה אומרים להם שכך ראוי לעשות, אבל הסיבה שהם אומרים להם לעשות את זה כך, זה לצורך איזה תאווה שלהם, אין זה עבודה זרה.

ונתחיל מההנחה הראשונה.

האם הטמפל מחדשים דברים חדשים?

נצטט מהמומחים של בעלי הכצעקתה:

ד"ר מוהאן (מובא בהכצעקתה עמ' 108) - שום דבר לא השתנה, ולא ייתכן שיש שינויים. והיינו שהוא הבין שהעקרונות שלהם לא שייך בה חידושים.

ש: האם יתכן שמישהו השתנה בנוהל ב-15 השנים האחרונות?

ת: לא, לא, שום דבר לא השתנה. זה באותו אופן שתמיד זה נעשה. שום דבר לא השתנה.

לי ויסמן (מתוך הקלטה 2 בדקה 14:23, ניתן להשיגו): ייתכן שהסיפור מגיע מסיפור מאוד מקומי שאנשים רק באזור מסוים ידעו על זה. אבל אני לא מסתפק בזה שזה סוג של סיפור שהעבירו דור דור. יש המון סיפורים כאלה. הרי שהאנשים שלדעתם הם המומחים הכי גדולים, לא מכירים באפשרות של חידוש כזה בדרכי העבודה זרה.

האם המקור הראשון הוא משנת תשס"ו?

לא כל כך מובנת הטענה הזאת ולמאי נפקא מינה, אבל לצורך העניין ידוע לנו מקורות משנת 1990 למניינם. וכן העידו כמה מומחים אמיתיים בדתם שזה לא אגדה חדשה כלל³¹.

ובאמת שאלו כמה מהגויים שם אם זה אגדה חדשה או לא, וכולם ענו שזה לא חדש, ומדובר באנשים יותר מבוגרים מגיל 20, אז הם אמורים לזכור עובדות לפני תשס"ו, ולכן שאלו אותם מה הם יודעים על זה.

כמובן, הגויים הללו היו מופתעים מהשאלה כאילו יש איזה רפורמה בדת שלהם, אבל אף על פי כן ענו בזה הלשון:

ראינה פורי, שהוא העורך של סדרת ספרים מפורסמים שבאחד מהם כתוב האגדה הזאת, שאלו אותו מה הוא יודע על זה, וענה על זה במייל בזה"ל³²:

נראה שאתם מאוד תקועים בסיפור על הטנסור (גילוח). אני בן 62 שנים, ושמעתי האגדה כשגדלתי, אז אני לא חושב שזה רק מלפני חמש עשרה שנה...

ושוב בעוד מייל כתב³³:

כמו בכל האגדות יש מהם שיש מקורות ברורים, ויש מהם שנמסרו בעל פה עד שמישהו רשם את זה באיזה שהוא מקום. אבל האגדה הזאת היא הכי מצוטטת לגבי הגילוח בטירופטי. כן, רוב הסוגדים שמגלחים יודעים הסיפור ומאמינים בה.

³¹ מכיון שהטענה מופקעת לחלוטים לא השקענו הרבה להוכיח את זה, אבל יש סרט ידוע בהודו על כל קורות 'חיי' של האליל, והסרט הוא משנת 1990 למניינם, וכבר שם יש את הסיפור עם הקרחת, ועם השלמת השערות.

³² Reena Puri: You guys seem to be really stuck on the tonsuring story. I am 62 years old and I've heard this story when I grew up, so I don't think it is 15 years old.

³³ As with all legends and myths some sources are clear whereas others may have come through the oral tradition till someone noted it down somewhere. **But this is the most quoted story regarding the shaving of head at Tirupati. Yes, most devotees who have their heads shaved do know the story and believe in it.**

ד"ר שאנתה נאיר (ראה אודותיה להלן)³⁴:

קודם היא כתבה במייל³⁵:

ככל שידוע לי, האגדה של נ"ד די ישן. אם זה נמצא בפוראנה כלשהי אני באמת לא יודע, כי הפוראנוס שעברתי לא מזכירות את זה. מסתמא יש איזו התייחסות עקיפה לאגדה זו. לא הקדשתי זמן רב לדעת את מקור האגדות הקשורות ללורד וונ. מכיוון שהרגשתי כי בדיקה כזו אינה רלוונטית

ושוב שאלו עוד פעם:

שאלה:

האם ידעת באמת על האגדה של נ"ד כשגדלת?

אתה יודע אם ההורים והסבים שלך ידעו על זה?

תשובה:

1. מימי הקולג' (מאז שנות החמישים) ביקרתי בטמפל של לורד וונ. כשלמדתי באחת המכללות המנוהלות על ידי ה-TTD - בטירופטי. מאז שמעתי על רבות מהאגדות הקשורות ללורד וונ. מטירופטי כולל האגדה על נ"ד³⁶.
2. אין שום אפשרות להורי או לסבים לדעת על האגדה המסוימת הזו מכיוון שאנחנו שייכים למדינת קראלה בהודו. טמפל זה ממוקם באנדרה פראדש שבהודו והאליל הזה הוא האליל המשפחתי של רובם [של תושבי המקום]. כך שאלה ששייכים למדינה זו וגילם של הוריי וסבי ייתכן שידעו על כך.

היינו ששאלו אותה ישירות אם היא יודעת על אגדה הזאת, וענתה שהיא שמעה אגדות הללו כבר לפני 70 שנה, כולל אגדה זו, וגם כל הסיבה שההורים והסבים שלה לא יודעים על זה רק בגלל שהם שייכים לאזור ואליל אחר, אבל אכן אנשים בגיל שלהם שהם כן מהמקום הזה, אמורים לדעת את זה.

³⁴.

Q: Did you actually know about the legend of N"d when you were growing up? Do you know if your parents and grandparents knew about it?

A:

1. From my college days (since the 1950's) I have been visiting the Temple of lord venka--- as I studied in one of the colleges run by the TTD in Tirupathi. Since then I have been hearing about many of the legends connected to Lord Venkat--- of Tirupathi including the legend about N"d.

2. There is no possibility for my parents or grand parents to know about this particular legend as we belong to the state of Kerala in India. This temple is located in Andhra Pradesh in India and the Lord is the family Deity of most of them. So those who belong to this State and who are of the age of my parents and grandparents may be knowing about it.

³⁵. As far as my knowledge about the legend of N"d is concerned it is quite old. Whether this is found in any Purana I really do not know because the Puranas that I have gone through does not mention it. Most probably there is some indirect reference to this legend. I have not spent much time in knowing the source of the legends connected with Lord Venkate--- as I felt that such probe is not relevant.

³⁶. שימו לב שהיא נשאלה שאלה ספיצפית, האם היא ידעה על אגדה זו כשהיא גדלה, ועל זה היא ענתה שהיא ידעה המון אגדות 70 שנים האחרונות כולל אגדה זו. אילו היא שמעה רק לאחרונה על אגדה זו, בוודאי לא היתה עונה תשובה כזו, ואין שום הגיון בזה שהיא כוללת אגדה זו במקשה אחת עם שאר האגדות. כמו כן מהמשך דבריה מבואר שהיא נקטה שהאגדה ישנה, כי היא הדגישה שכל הסיבה שהסבים שלה לא ידעו מזה, זה רק בגלל שהם מאזור אחר בהודו, והיינו אילו הם היו מטירופטי היא חושבת שהם כן היו יודעים מזה. וגם אם נאמר שזה רק השערה שלה, אבל ברור שהשערה שלה שווה פי אלף מההשערה של בעלי הכצעקתה.

וילאו למצוא הפתח

פרק ב' - האגדה של הקרחת

אבל אפילו בלי זה, כל הסיבה שהם החליטו לקבוע שהאגדה הזאת לא הייתה קיימת, הוא אך ורק רק על סמך העדר מקור ושתיקה, כלומר שעד לפני כמה שנים אף אחד לא שמע על זה. אבל באמת כל עוד שלא נשאלה השאלה בצורה מפורשת למה עושים את הגילוח, אין שום סיבה שישמעו את האגדה. כי אכן באותו זמן שגדולי ישראל חקרו את הנושא בשנת תשס"ד (שנתיים לפני תשס"ו שהוא התאריך שקבעו שאז המציאו את האגדה...), היו כאלו ששאלו את השאלה הזאת בפורום של הינדיים באינטרנט, ורואים שם שאחד שאל מפורש למה הם עושים את זה, ובאותו יום ענו לו מיד שזה בגלל האגדה הזאת³⁷. כך שכבר בשנת ה'תשס"ד ידעו על זה, ושמעו על זה כששאלו את השאלה ישירות למה הם עושים את זה.

עכ"פ לעיקר הטענה שמדובר רק בפרסומת של מנהלי הטמפל... זה לא מובן, כל כמה שהאתר שמפרסם את זה הוא כלל לא האתר הרשמי של הטמפל וב'הכצקתה' (עמ' 49) הדגישו מפורש שזה מפורסם באתר שאינו רשמי..., אם כן איזה פרסומת יש כאן אם מצד הטמפל עצמם לא אמרו את זה...

ד'; יש להעיד שבאתר המקדש הרשמי Tirumala.org מצאנו רק את החלק הראשון של הסיפור מהפוראנאס ולא את החלק שהשתילו לו שערות או איזו השתייכות למנהג התגלחת);

על כל פנים, מהכמות הגדולה של המקורות שהאגדה נמצאת בהם (ראה בקובץ המקורות שיש יותר מ-75 מקורות!), נראה ברור שהודיים יודעים ומאמינים בזה, ומצטטים את זה גם אם הם עצמם לא מקבלים שום רווח מהפרסום הזה.

אבל האמת שאין צורך בכל מה שכתבנו וחבל להתעסק בזוטות על דברים של מה בכך. מאחר שהטענה העיקרית, שאמורה להיות פשוטה וברורה אצל כולם! היא **שכל עבודה זרה שבעולם הינה שקר גמור, ואינה אלא המצאה**. והסיבה שהמציאו את דרכי עבודה זרה לאורך הדורות הוא תמיד היה לספק את התאוה של איזה גורם מעורב. ולכם גם אם אכן מנהלי הטמפל מרוויחים בזה, כל כמה שהם מצליחים לעבוד על האנשים ולגרום להם לחשוב שהאליל חפץ בשיעור, ע"י אגדה מומצאת וחדשה ככל שתהיה, הרי זו עבודה זרה בהידור!!

ושמא תאמר שאם מנהלי המקום לא מאמינים בזה אין זה עבודה זרה, אז כבר היה לעולמים שהיה כומר שלא האמין בעבודה זרה, אלא עשה כן כדי פרנסתו, ואעפ"כ מבואר שזה היה עבודה זרה בהידור! הלא זה גמרא ערוכה בבבא בתרא (קיא. ועי' ברשב"ם שם) ששבואל בן גרשום היה כומר לעבודה זרה, הגם שהוא לא האמין בה בכלל, והיה עיניו צרה בעבודה זרה (עי' ירושלמי ברכות סד:), ואף על פי כן, הפסל של מיכה מפורש בפסוקים שהיה עבודה זרה ממש, למרות שהכהן לא האמין בה בכלל, ועשה הכל כדי להרוויח כסף, כמו שכתוב בשופטים (יז, י) "ויאמר לו מיכה, שבה עמדי והיה לי לאב ולכהן, ואנכי אתן לך עשרת כסף לימים וערך בגדים וגו'".

וראוי לציין גם לדברי הרמב"ם ריש הלכות עבודה זרה, שכתב (פרק א הלכה ב' מהלכות ע"ז) שההשתלשלות של כל עבודת הפסלים בעולם, הגיע מדברי הכומרים שהמציאו שקרים שהם עצמם לא האמינו בהם, ורק ההמון עם טעו בזה, ואעפ"כ ברור שזה עבודה זרה.

למי מיועד השערות על פי האגדה זו?

כאמור החקירה כאן אינו למי מיועדת הנתינה, אלא הענין להוכיח שבכלל מדובר במעשה נתינה ולא במעשה של הסרת הלכלוך. אבל לחקור לאיזה אליל מיועדים השערות על פי שטות זו, זה כבר להיכנס לפילוסופיה של עבודה זרה, שבכלל לא אמור להעלות או להוריד בדיון שלנו, מכל מקום נדון בדברים:

ולכן במקור של הסיפור איך שהביאו לעיל, כתוב מפורש: האליל אמר שכל השערות שנתון **לאליל** בטירומאלא או טירופטי, שייכים לנ"ד.

³⁷.

<https://www.indiadinivine.org/content/topic/981205-preperations-for-tonsure/?tab=comments#comment-5071723>

וילאו למצוא הפתח

פרק ב' - האגדה של הקרחת

ובאנגלית: he said all the hair given to him by devotees in Tirumala or Tirupati belongs to N'd. והיינו שהשערות נתון לו, והוא מקבלם, ושוב נותן אותם לנ"ד. ולכן לכאורה זה אמור להיות גילוי מפורש שהשערות נתונים לאליל.

וגם גרשון וועסט חקר נקודה זו, ושאל את זה לכומר אחד אם השערות נתון לו או לה, והכומר הסביר לו בפרוטפרוט את שטויותיהם:

והנה ציטוטים מאותו שיחה³⁸:

ש: אתה נותן השערות ללורד 'בלגני'. תחילה זה הולך לבלגני. ובלגני נותן את זה לנ"ד? היינו שהם נותנים את זה לבלגני, אבל בלגני נותן את זה לנ"ד?

כומר: אם אופער בשביל בלגני, בלגני נותן לנ"ד... הם מתפללים לאליל שכל האופרינג ינתן לנ"ד בלבד, [היינו] לאחר חיתוך השערות בטירומלא שכל השערות ילך לחשבון של נ"ד.

והיינו שהוא שמע דברים ברורים על שטויותם שזה הולך לאליל שנותן את זה לנ"ד.

וכאן גילו בעלי הכצעקתה את גודל כוחם להיכנס לדוחקים, ולהמציא היתרים במגדל הפורח באויר, ואלמלא שהם באמת כתבו את זה, לא היו מאמינים שאפשר להעלות כאלו דברים על הכתב.

וזה לשונם:

אבל האוסרים רצו להבין מהסיפור שנותנים את השיער לאליל, והוא מעביר זאת [באיזו צורה דמיונית כלשהי] לנסיכה, אך הם לא עובדים אותה ולא מביאים לה; אבל אפילו לפי הבנתם, האליל אינו **אוהב** שיער לתקרובת [כמו שאוהב קוקוס], אלא לכל היותר **רוצה** שיביאו לו שיער בכדי **לתת** לה כהכרת הטוב; ליתר דיוק הוא ג"כ לא ביקש עזרה לקיום הכרת הטוב, אלא בס"ה הבטיח לה שהשיער שיורידו בין כה וכה למענו [מהסיבות של הורדת טומאה/הכנעה וכדו'] יעבור לחשבונה של הנסיכה.

והיינו שאכן כאן הם כבר מודים שהשערות נתונים לאליל, רק שהם מחדשים שהאליל לא ממש חולה אהבה על השערות, רק הוא רוצה את השערות, כדי שהוא יכול להשתמש בהם לצורכו האישיים.

כנראה שהם המציאו עכשיו התפתחות בהלכות תקרובת עבודה זרה. רק מה שהאליל אוהב נאסר, ולא מה שהאליל רוצה! וכמובן כל זה מבלי להביא שום ראיה או מקור, רק ככה נראה לו... שתקרובת לא הוי אלא מה שהאליל משאיר ברשותו מחמת רוב אהבתו...

ואז המשיכו בפלפול מצמרר ומחריד לדמות את זה למה שכתבו הראשונים על הככרות, שלטענתו הראשונים התירו הככרות שהגם שזה נתון לעבודה זרה, מכיון שהאליל ממשיך ונותן את זה למשרתיו, בגלל זה לא הוי תקרובת.

³⁸. **Q:** You give the hair to lord Bala..? First goes to Bala., and Bala.. give to nee--di?... So, they are giving to Bala., but Bala.. giving to N'd?

A: If you offer for bala--, bal-- give to Nee"d.. They pray [to] god, that all the offerings should be given to n"d only. After cutting the hair, cut your hair in Tirumala, that all the hair goes to n"d account.

וילאו למצוא הפתח

פרק ב' - האגדה של הקרחת

ורחמנא ליצלן מהאי דעתיה!!! וזה עיוות חמור ממה שהראשונים באמת כתבו. ונרחיב בזה להלן. אולם ברגל אחת - הראשונים התירו את הכיכרות שהיו נתונים אך ורק לכומרים, ולא את הכיכרות שהיו ניתנים לעבודה זרה, הגם שהכומרים לוקחים את זה אח"כ מרשותו של העבודה זרה. ותו לא מידי.

וראיה לזה מביכורים שהראשונים כתבו שהוא כעין פנים, מאחר שהוא נתון לפני ה' והגם שאח"כ הכהנים זוכים בזה. ולדבריו ביכורים כלל לא היו נתונה לה' מכיון שהכהנים זוכים בזה. וכע"ז שער לעזאזל, להבנת הפרקי דר"א והרמב"ן, שהוא קרבן נתון לקב"ה והקב"ה כביכול נותן את זה לסט"א, לדבריו הוא כלל לא קרבן.

וכאמור אי"ה בחלק ההלכה נרחיב בזה עוד יותר.

ואז המשיכו שבאמת יש מקורות שאמרו שהשערות שנותנים עוזרים לאליל עצמו למלאות את הקרחת שיש לו. (יש כמה מקורות להבנה זו, גם מתוך גוים המדברים בינם לבין עצמם)

ובהכצקתה כתב על זה שאין צריך להתייחס לזה, כי זה "טעות של כומר אחד שאינו מסוגל אפילו לקלוט סיפור"...

5. השערות ממלאות את הקרחת של האליל - הגדרה זו היא טעות של כומר אחד שאינו מסוגל אפי' לקלוט סיפור, שהרי לפי האגדה הנסיכה כבר מילאה לאליל את הקרחת בשערות,

ואחרי זה פלפלו שאם השערות נתון לאלילה נ"ד שאין זה תקרובת, כי היא לא אלילה...

ובדברים כאלו יש שני הנחות.

חדא, שנ"ד אינה אלילה.

ועוד, שתקרובת ע"ז נאסרת רק אם הגויים ההם חושבים שהיא אלילה.

ובעניין הראשון, האם היא אלילה, הנה בעלי הכצקתה כתבו שהם מכנים אותה **נסיכה**, וזה זיוף, כי הם מכנים אותה **נסיכה של גהנדהברא**. כנראה הם לא ידעו את המשמעות של המילה הזאת, אז השמיטו אותה, ויצא להם שהיא רק נסיכה...

אז אנחנו נפרש מה זה. **גהנדהברא** זה אצלם כמו אמצעי בין האליל לאנשים, זאת אומרת שזה בריאה רוחנית כביכול שהיא טפלה לאליל. וכך היא דרכם בכל ע"ז שלהם, שיש סוגדים לתלמידים עתיקים, שגם נעבדים ע"י ההודיים. וכך הם אמרו מפורש בשיחה עם גרשון וועסט: שהשערות נתון **לאלילה נ"ד**.

טירופאטי, השיער הוא טוב], והשני הוכיח נגדו שזה אינו נכון, אלא **The hair is donated to neela devi gd, not for tirupathi...** [לאלילה 'נילע דעווי' ולא לטירופאטי], וכך המשיכו להתווכח ביניהם כמה דקות...

וכך בעוד שיחה שהיה לגרשון וועסט עם כומר, אמרו הדברים מפורשים: "נ"ד היא אלילה, [אבל] השערות נתון רק לו... [האליל]"

"נ"ד גם היא אלילה, אבל השערות נתון ללורד ווייס נישט"

Swami: Neela Devi, she didn't see, Neeladevi is a god, hair is only given to lord Vishnu

יש על זה עוד הרבה מקורות, אבל לא נרחיב בזה כי ממש אין בזה שום תועלת, והמעין שרוצה לעמוד על נקודה זו יכול לקבל מהמערכת הרבה הרבה ציטוטים על הנושא, או יכול אפילו לברר בויקיפדיה שגם הם כותבים כעובדה פשוטה שהיא אלילה³⁹.

³⁹. https://en.wikipedia.org/wiki/Nila_Devi

וילאו למצוא הפתח

פרק ב' - האגדה של הקרחת

אבל כל זה דיון ממש מיותר, כי תקרובת ע"ז אינו תלוי אם הגוי הטיפש החליט שזה אלילה, או אולי סתם סוגד או נסיכה, אלא מהותו של עבודה זרה היא כל דבר רוחני שהם עובדים. ולכן מה לי אם הם נותנים לה תואר אליל, או תואר נסיכה, בין כך ובין כך הרי היא נעבדת לגירסא זו של הסיפור.

כמו שפירט הרמב"ן (שמות כ, ד):

"והנה התורה אסרה בדבור הזה השני כל עבודה בלתי לה' לבדו, ולכך הזהיר בתחלה לא יהיה לך אלהים אחרים על פני... והזהיר עוד על ה'פסל' וגם על ה'תמונה' שהיא תרמוז גם לדבר הרוחני המדומה" עכ"ל.

הלא אפילו מה שלא היה ולא נברא אם עובדים אותו נחשב לעבודה זרה, כמו שכתב הרמב"ם (מורה הנבוכים חלק ג פרק מו):

"ודע שזמן זאת האמונה היה קרוב לימי משה רבינו, והיו בני אדם נמשכים אחריה מאד וניסיתם בה, תמצא זה כתוב בשירת האזינו, יזבחו לשדים לא אלוה, וכבר בארו החכמים ענין אמרו לא אלוה, אמרו שהם לא פסקו מעבודת דברים נמצאים עד שעבדו דמיונות, לשון ספרי לא דיין שהם עובדים חמה ולבנה כוכבים ומזלות, אלא שעבדו בבואה שלהם, ובבואה הוא שם הצל" עכ"ל.

ומבואר שגם אם עובדים דמיונות הדבר נחשב לעבודה זרה, כל שכן לנידון דידן שמאמינים שהיא משהו, גם על הצד שהיא לא אלילה, אבל היא אחת ששייכת לעבודה זרה, והיינו בריאה רוחנית כביכול.

כללו של דבר: האגדה מגלה לנו ברחל ביתך הקטנה שיסוד הגילוח הינו נתינת השערות, וגם מבואר שהוא נתון לאליל ונתקבל על ידו. ותו לא מידי.

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

א. הצורך לברר פרטים נוספים אודות מעשה התגלחת

והנה אם נקבל את מה שההודיים אומרים וכותבים בכל מקום בצורה מפורשת שמדובר בקרבן, אז אנו לא צריכים כלל הוכחה שזה מעשה עבודה, מכיוון שפעולת חיתוך שהיא נתינה לאליל בוודאי ובוודאי שהיא מעשה עבודה גמורה ובוודאי שהשיער תקרובת גמורה.

אמנם כמו שנבאר לקמן (וכבר האריכו בזה בספר הישכם אוהבים, וכן בספר פאת קדמה) אין כלל צורך במחשבה לשם קרבן, והתנאים שבאמת נצרכים כדי שהדבר יהיה תקרובת עבודה זרה הם סה"כ שהפעולה תהיה מעשה עבודה עם חיתוך. ולכן כל כמה שהם עובדים לעבודה זרה על ידי החיתוך, אז כל דבר שנעשה בו החיתוך הינו תקרובת עבודה זרה.

ולא מוזכר בשום מקום בחז"ל או בראשונים או בשו"ע שכדי לעשות תקרובת צריך דווקא מעשה עם מחשבה לשם קרבן (ונרחיב בזה יותר להלן אי"ה).

ולכן מעשה הגילוח בהודו, גם על הצד הרחוק שלא מדובר במעשה של קרבן, עדיין כל כמה שרואים שיש כאן עבודה, זאת אומרת פעולה דתית שנעשית כדי לעבוד את העבודה זרה, פעולה זו עושה תקרובת..

ובאמת מי שמתבונן בתשובת מרן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל יראה מיד שכל ההתייחסות שלו לנידון הוא דווקא להוכיח שמדובר במעשה עבודה, וזה לשונו:

"אשר לטענה הראשונה, לפי דברי הרא"ד [דונר] שליט"א, **עצם התגלחת עבודתה בכך**. וכנראה זה ע"פ מש"כ הרמב"ם בספר המצוות (מצוות לא תעשה ו') וזה לשונו "ובתנאי שיעבוד כדרכה, כלומר בדבר שדרכה שתיעבד בו וכו' כמו פוער לפוער וזורק אבן למרקוליס ומעביר שערו לכמוש". וכאן בזמן התגלחת הם מזכירים שם האליל. והמגלחים אמרו לו על אף שעושים בשביל קבלת שכר עבור התגלחת, מכל מקום אמרו הלא גם הם מאלה הטמאים הרואים בזה פולחן לע"ז. ובכה"ג הדבר פשוט שאומרים בזה סתם עכו"ם לע"ז, עיין חולין י"ג שהרי עצם מטרת המתגלחים היא לע"ז".

כפי שכבר ביארנו, עיקר הנידון היה להוכיח שהתגלחת היא מעשה עבודה [ואפילו אם אינם חושבים לשם קרבן], והגרי"ש הוכיח כן מכך שמזכירים את שם האליל, וכן מזה שהספרים רואים בגזיזת השערות מעשה פולחן לע"ז.

ולכן מכיוון שכן, המתירים נלחצו מאוד מאוד להוכיח שאין כאן אפילו מעשה עבודה, והגוי שמגלח את השער אינו חייב מיתה כלל.

אמנם במציאות יש כמה עובדות שמורים ומוכיחים שמדובר במעשה חשוב, ונעשה רשימה של הדברים, וגם כדרכינו נביא את ההתייחסות שהמתירים התייחסו לעובדות אלו.

הגרי"ש אלישיב הזכיר מתוכם רק שלש דברים, אחד עבודת כמוש (ונרחיב בזה להלן בחלק ההלכתי), ואחד שמזכירים את שם האליל, וגם שהספרים מאמינים בכל עבודה זרה זו, ולכן אמרין סתם מחשבת גוי לעבודה זרה.

ולכן נברר הדברים:

ב. הזכרת שם האליל תוך כדי הגילוח

הנה זה ברור שבהלכות תקרובת עבודה זרה אין שום תנאי שצריכים להזכיר את שם העבודה זרה תוך כדי העבודה, מכל מקום האוסרים הביאו עובדה זו להוכיח שמדובר במעשה עבודה מזה שהם מזכירים את השם של העבודה זרה בשעת הגילוח, והספרים מזכירים לפני תחילת המשמרת שלהם.

והנה עובדה זו, נקבעה על ידי השליחים הרב דונר ואמיר דרומי בתשס"ד⁴⁰, על ידי מה ששמעו מאנשים בהודו שנשאלו על זה, ואכן יש לזה עוד המון ראיות ממקורות של הגויים בהודו עצמם שכתבו או אמרו זאת כמסיחים לפי תומם (יעיין במקורות), ושוב נאמר ע"י כמה הודיים לאמיר דרומי בתשע"ח שכך חייב להיות, ושכך הם עושים, וכן העידו הנהלת הטמפל, וכן בעוד אין ספור מקורות.

גם העיתונאי החוקר סקוט קארני מקליפורניה, בכתבה שלו על התגלחת בהודו מספר כך⁴¹.

אני יושב בתנוחה כשהוא מתקן את הלהבים שלי על ידי הגילוח. "תתחיל להתפלל" הוא [הספר] אומר. אני מנסה להיזכר בפניו של האליל, אבל אין זמן להרהר: האיש כופה את ראשי כלפי מטה ומפעיל את הלהב ממרומי, ביעילות המיומנת של רועה צאן. מרוצה, הוא תופס את הסנטר שלי, תוקע אצבע לתוך פי כשהוא מתכוון לסלק את הזקן שלי...

וכן יש תיעוד מעוד תייר במקום, שגם הוא העיד על זה שהספר אמר לו להגיד את אותו שם⁴²:

ואז התחלנו [הגילוח]. הספר הרטיב אותי פעמים במים מתוך הדלי של מי גילוח, ואז בעצם מעסה את ראשי כדי להרטיבו. לא היה שום סבון ודבר אחר. ואז הוא אמר לי להתפלל לכוזיבא, ושם התער לתוך הידית, והתחיל במומחיות את עבודתו. אני ישבתי מולו ברגלים שלובות, רכנתי קדימה כדי שהשערות והמים יפלו בינינו. הוא הזיז את ראשי בכח, אבל לא בקשיחות כשהוא גילה. ואני התפללתי לכוזיבא.

כלומר יש אין ספור מקורות שטוענים שכך הם נוהגים באמצע הגילוח. אמנם השליחים לא טענו שרואים את זה בפועל אצל כולם, וחלק מהאנשים הדגישו שזה רק כוונתם בליבם, מכל מקום דבר זה שנאמר שכך הם עושים מופיע בכמה וכמה מקורות.

וגם לא טענו מעולם שכך כולם עושים, וכמו שאמר הכומר הראשי לאמיר דרומי, כשנשאל אם כולם אומרים את זה, ענה לא כולם, כי מה לעשות, ויש אנשים שאין להם מסורת...

⁴⁰ הגם שאמיר דרומי העיד שאומרים שהם אומרים או חושבים את שם האליל בזמן התגלחת, הוא גם העיד שלא אומרים תפילה מיוחדת בשעה זו. והכוונה שזו הזכרת השם, ולא תפילה. ובעלי הכצעקתה התבלבלו בין שני הדברים, ומשום כך התחילו להקשות סתירות שאין בהם ממש על עדותו.

⁴¹.

<https://onwisconsin.uwalumni.com/features/black-gold/>

"I assume the position as he fixes my blades to the razor handle. "Start praying," he says. I try to remember the god's face, but there's no time to contemplate: the man forces my head downward and runs the blade down from the top of my head with the practiced efficiency of a shepherd. Satisfied, he grabs my chin, sticking a thumb in my mouth as he prepares to dispense with my beard."

⁴². The time I got my head shaved at the world's busiest holy site – The Confluence Countdown

And we started. My barber dosed me with water from the bucket of shaving water two times, then basically massaged my head to get it wet. There was no soap or anything. He then told me to pray to Govin--, put my blade into his razor and methodically got to work. I sat crossed-legged in front of him, leaning forward so my hair and the water fell between us. He moved my head forcefully but not harshly as he shaved. I prayed to Govin--

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המזכירים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

והגם שיש המון מקורות מדבריהם בעצמם שזה כן קיים, מרתק לראות איך בעלי הכצקתה דוחים את כל אחד מהם, זה אחר זה.

על מה שרואים אצל הגילוח של הילדים שההורים אומרים בקול את שם האליל...

הם עונים: שזה רק כדי לעודד הילד!!!!

ומה שמופץ סרטון שרואים שם איזה הודי אומר את זה בקול רם באופן ברור...

מדובר ביוצא מן הכלל שהוא אדוק יותר מדי!!!! (באמת יש לנו על כך עוד 15 סרטונים שהוסרטו למרות האיסור לצלם שם, אבל לא באנו לדון על זה, וברור שהם יגידו שהתברר שיש באמת רק 15 שאדוקים יותר מדי...).

ומה שתייר אחד שכתב את הסיפור של התגלחת שלו, וכמסיח לפי תומו, הזכיר שהספר אמר לו להזכיר את השם של האליל באמצע הגילוח... **מדובר בספר שרצה לעזור לאותו תייר כדי "להטעים לו את החוויה"...**

בקיצור לכל דבר יש הדיחוי שלו. נעתיק את הצילום של הדברים כדי שלא יחשוד הקורא שמא המצאנו את זה, לקרוא ולא להאמין!

27 הכצקתה - האם יש איסור תקרובת ע"ז בשערות ממקדשי הודו

בהתבוננות בכמה וכמה הסרטות רואים ששפתיהם לא נעות [ורק כשמגלחים את התינוקות רואים שיש שמלמלו את שם האליל (אולי כדי לעודד את התינוק)]; אותו סרטון שהפיצו האוסרים שנראה בו אחד הצועק את המנטרה 'גובינ'. בעת התגלחת - לא מייצג את ההתנהגות הכללית, ובפרט שצעקת מנטרה זו נעשה כדבר שבשגרה גם בזמן ההמתנה הארוכה בעת העליה להר, וכל כיו"ב, ואותו אחד פרסם גם סרטונים נוספים שבהם הוא צועק את המנטרה תוך סתם עיסוקי חול, ובסרטון התגלחת רק פעם אחת אמר גובינ... ומשפחתו היא שצעקה זאת ברקע, והוא הניח ידים על הלב רק לאחר סיום התגלחת [בחיפוש בסרטונים רבים של תגלחת לא ראיתי אפילו אחד נוסף שאמר גובינ.. בתגלחת]; וכן מה שהאוסרים מצאו באינטרנט תיאור של תייר שהתגלח לאחר הדארשאן, והתייחס לגילוח כאתגר, וציין שאמרו לו לומר גובינ... - לא יכול להעיד על דפוס התנהגות של תפילה בעת הגילוח על פי דתם, אלא רק על כך שהספר הטעים לתייר את החוויה [וזה בערך רמת ההוכחות של ה'ישכם אוהבים' עפ"י מציאות שמצאו בשיטוט באינטרנט]. **יש להדגיש שכשהרבנים חקרו האם מתפללים בעת התגלחת לא התכוונו**

ועל שאר המקורות רובם הוא לא ניסה לתרץ אפילו משהו דחוק. אמנם היה כתבה שהיה שם קטע חדשות על זה שיש גם נשים שעובדות כספרים, ותוך כדי סיפור הדברים מוזכר באותה כתבה כבדרך אגב תיאור המצב של מעשה הגילוח וכתוב שם "שהספר יתחיל תהליך הטונסור (גילוח) באמירת שם הע"ז...ז", ומאחר ולא מצא שום תירוץ הגיוני מה האינטרס של כותב הכתבה לכתוב ציטוט זה, הוא הוצרך להתחשש לזה ולדחות בקש... וכתב לדחות, שאין זה מקור שניתן להביא ממנו ראייה מכיוון שזה לא האתר הרשמי של בית העבודה זרה.

ובזה יצאנו לגמרי מבלבלים. כל פעם כשמביאים ראייה מהאתר הרשמי של בית הע"ז, הם דוחים שמדובר במנהלי המקום שמשקרים את הציבור שלהם בפרסום שיווקי כדי להגדיל את הרווח הכספי ממכירות השערות ולא ניתן להביא מכך ראייה. ואם כן היה אמור להיות שלפחות מקורות לא רשמיים כן יכולים לשמש כראיה, כי שם אין את האינטרס הכספי, אמנם פה נתברר פתאום שגם אם זה לא משהו רשמי יש כאן בעיה, כי זה לא רשמי... וכנראה כל כמה שזה לא רשמי אפילו לתאר את המצב הם לא נאמנים, הגם שאין שום מקור רשמי שאומר אחרת.

Women Barbers Tonsuring Tirupati

Women Barbers tonsuring Tirupati will only be available at Kalyanakatta at regular hours from 7 am - 8 pm.

Hair offering at Kalyanakatta is at free of cost. Tonsuring is a means to shed ego before entering darshan.

Barber will start the tonsuring process by saying Govinda, will pour two mugs of water (antiseptics mixed water) to wet the hair. Barber will use the new blade for each tonsuring. Some devotees will offer 3 scissors instead of complete head shave. Head shave will take around 15 - 20 mins.

התחקירנית של 'ישכם אוהבים' רצתה להדגיש ש"סדר העבודה" לספר המוצב שם הוא להתחיל את תהליך התגלחת באמירת גובינ... [אין זה אתר הרשמי של המקדש, והשילוח ר' גרישון ונעטט טנדו שם זמן רב, וניסח לשמוע אם אכן מוזכרים את שם האליל, ולא שמוע אסירי מכם איתו, וכן הציוד הרב דובר האמיד דרומוי שלא שטטו זאת בעצמם], אך המריע לה המושטט

ורק לו שמורה הזכות לצטט ולהוכיח אפילו מתגובות אנונימיות (מאנשים עלומים שלא ניתן לדעת מי הם ומה האינטרס שלהם והאם בכלל היו פעם בטירופטי) מסתם פורומים כשה מתאים לו למרות שזה לא נכתב כלל באתר הרשמי של הטמפל.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

אמנם במהדורה האחרונה שלו הוא התקדם שלב והודה בחצי פה שמצאנו שאומרים את שם האליל, אבל התחכם והמציא פשט חדש שזה סה"כ "מעין קריאת ישועה כעין 'אלקא דמאיר'.." " לא כל כך הצלחנו להבין מה כוונתו בזה, אבל אצלינו כשאומרים 'אלקא דמאיר ענני', ברור שאנחנו מתפללים תפילה. (ומש"כ שהשם הנז' אינו שם של האליל שם, זה לא נכון, עי' במקורות בהרחבה שכמה כומרים ועובדי הטמפל העידו שזה אחד מהשמות של אותו אליל, וכן הוא בויקיפדיה⁴³, מכל מקום לא ראינו סיבה להתייחס לטענה זו.)

❖ מה שמצאנו שיש שאומרים שם 'גובינ'.. – הוא מעין קריאת ישועה [כעין 'אלקא דמאיר' וכדו'], אך לא לאליל בלאג'.. של טירומאלה, אלא ל'כח הכוחות' העליון, ומ"מ משתמשים בקריאה זו גם בענייני החולין שלהם כרחצה והליכה סתמית, ואין להקיש ממה שמצאנו מי שהזכיר שם זה בעת התגלחת – שהתגלחת היא פולחן לאליל.

ומה שכתב שאומרים כן גם 'בהליכה סתמית' שוב סילף את המציאות וכוונתו למה שהם אומרים את שם האליל בכל הדרך כשמטפסים על ההר של טירופטי יחפים בדרך לפסל וכפי שהעיד גם גרשון וועסט. אבל גם זה עבודה חשובה שלהם, אז מובן שאומרים שם האליל.

קצרות, טי-שירטס וחולצות ללא שדולים]. אורך השביל הוא תשעה קילומטרים, ואלפי אלפים אנשים, מזקנים עד ילדים קטנים, הולכים רגלית את כל אורך השביל, תחת חום השמש הבערת במסירות נפש ממש. כמה מהם משוורים במשך הליכתם בהתלהבות 'מאנטרות' שונות, וגם מצפצפים מזמן לזמן את השם 'גובינ'.. זמן ההמתנה להכנס לדארשאן הוא ארוך ביותר, ולפעמים עומדים שם יותר ממעט לעת [!] עד שנכנסים אל האליל ל'פגישה' של כמה רגעים [אולם יש גם מושג של אח"מ VIP (עבור

ועל מנת להבין האם זה באמת סתם הליכה סתמית של חולין, לפניכם תמונה מהסרטון שבעל הכצקתה מפרסם, שבה ניתן לראות שחלקם זוחלים על הרצפה (כמה קילומטרים!!) בשעה שאומרים את שם האליל כוזיבא מרוב דבקותם בע"ז והשאר הולכים יחפים, והוא מטשטש את זה וכותב בוידאו "אמירת גובינ'.. גם במעשה שאינו עבודה...."

וצריך לדעת שיש להם נדר לעבוד את האליל בזחילה וכו' ונקרא אנגאפראדאקשינא (Angapradakshinam)⁴⁴

הוא כאשר עולי הרגל שוכבים ומשתטחים, ואז (Angapradakshinam) אנגאפראדאקשינאם מתגלגלים סביב הטמפל, מזמרים את שם האליל. המטרה היא להפגין את דבקותם באל, ולהודות לו (Vimana Pradakshinam) אחד על כך שהוא מגן עליהם. דבר זה מתבצע בוימאנה פאראדקשינאם המסלולים סביב הטמפל..

כללו של דבר, מצד אחד השליחים העידו שהם אומרים או מכוונים את שם האליל בזמן הגילוח, וכך מופיע בשני כתבות של תיירים שהספרים אמרו להם לעשות את זה, וכך מופיע גם במגזין 'הינדואיזם היום', וכך גם באתר הנזכר,

⁴³ <https://en.wikipedia.org/wiki/Govinda>

⁴⁴ Angapradakshinam

Angapradakshinam is when pilgrims lie prostrate, and then roll around the temple, chanting the Lord's name. The objective is to show their devotion to the Lord, and thank Him for protecting them. It is performed in the Vimana Pradakshinam, one of the pathways around the temple.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המזכירים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

וכך ראו גם בתגלחת הילדים, וכך יש בידינו כ-20-15 סרטונים ששומעים את זה בבירור (והשאר שלא שומעים כ"כ בעיקר בגלל הרעש שיש בחדר התגלחת שקשה לשמוע מה נאמר שם). אמנם במקום לקבל את האמת, אומרים על כל אחד תירוץ אחר, התיירים שמעו את זה בגלל שרצו להגדיל להם את החוויה, הילדים זה לעודד אותם, ואלו שבאמת אומרים הם פשוט אדוקים יותר מדי, וכן על זה הדרך.

משום מה זה מזכיר את היסוד הידוע בשם הגר"ח הלוי שהוכיח מסימני שוטה בגמ' חגיגה ג,; שאע"פ שבכל סימן לבד ניתן לתרוץ אותו בפני עצמו שאינו שוטה, אבל אחרי שלושה סימנים עדיף לתרוץ תירוץ אחד שמתרוץ על הכל ולא לתרוץ שלושה תירוצים שונים, כך גם בכל נידון בעולם עדיף לתרוץ תירוץ אחד מלתרוץ שלושה תירוצים...

ג. הספרים מזכירים שם האליל לפני תחילת עבודתם

כמו כן ישנם כמה מקורות שהעידו או אמרו שהספרים מזכירים את שם האליל לפני תחילת עבודתם.

בעדות של גרשון וועסט כתוב:

כששאלתי אחד מהמגלחים אם המגלחים מתפללים או מזכירים שם האליל, השיב לי שלפני שמתחילים לגלח אומרים שם האליל 'כוזיבא' [ובאמת 'שם' זה הם מצפצפים הרבה בכל דרך הילוכם על ההר, בדרך chant [צ'אנט, כלומר שחוזרים על מילים אלו פעם אחר פעם]]. והנה אני בעצמי לא ראיתי שאומרים כן, אבל אולי היתה כוונתו שאומרים כן בכל יום בתחילת המשמרת שלהם, ולא לפני כל גילוח, או אולי רק לא הבחנתי באמירתם.

והיינו שהוא מעיד שהם אמרו לו שאומרים את זה לפני הגילוח, רק הסתפק בכוונתם, אם הכוונה לפני המשמרת שלהם.

ומה דמספקא ליה לגרשון וועסט, אמיר דרומי בירר עוד יותר, ובשיחה עם הכומר הראשי (כל השיחה מוסרטת, וניתן לקבלו) שאל אותו על זה, ונצטט את התרגום, הטקסט המקורי בהערה⁴⁵:

ש: כשהם מגלחים את השיער האם הם מתפללים? **כומר:** "כוזיבא" הם מתפללים. **ש:** הם מתפללים? **כומר:** הם מתפללים והם אומרים " כוזיבא כוזיבא". [*אחד מהשמות של הע"ז]. **ש:** גם המתגלחים וגם הספרים האם הם מתפללים? **כומר:** כן, כל יום לפני התחלת העבודה שלהם הספרים מתפללים, ורק אחרי זה הם מתחילים לעבוד. **ש:** האם ישנם אנשים שמתגלחים ואינם מתפללים? האם יש אנשים שרק באים להתגלח? או שכולם מתפללים? **כומר:** יש אנשים כאלו. בגלל שכיום כמה אנשים אינם יודעים את המסורת, זו הבעיה.

-
- ⁴⁵.
 - **Q:** When they shave the hair do they pray?
 - **A:** "Govi****" They will pray. **Q:** They will pray?
 - **A:** **They will pray and they will say "Gov**** Govi****"**. [* one of the names of the idol]
 - **Q:** Also the people that are shaved and also the barbers do they pray?
 - **A:** **Yeah, every day before starting their work they will pray (the barbers), and only then they will start their work.**
 - **Q:** Are there any people that shave their hair that do not pray? Some people just come shave their head? Or everybody prays?
 - **A:** Some peoples will do. Because nowadays some people don't know the tradition. That's the problem.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המזכירים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

ובעוד שיחה (מוסרטת) שם שאל על הזכרת שם האליל, ואותו גוי אמר לו שהוא מכוון את השם של האליל בזמן הגילוח, ושאל אם גם הספר מתפלל, ואמר שהספר רק כשהוא לוקח בפעם הראשונה בתחילת המשמרת את הסכין גילוח הוא יזכיר שם האליל⁴⁶.

וכן העידו גם מנהלי הטמפל TTD בהתכתבות, מובא להלן, שהספרים אומרים את השם של הע"ז לפני תחילת הגילוח. וכן מופיע בכתבה שמובא להלן.

ויש עוד כמה מקורות לזה, אבל מכיוון שעובדה זו מוזכרת גם בעדות של גרשון וועסט, רק שהוא הסתפק בזה, ואמיר דרומי שמע על זה דברים ברורים מהכומר הראשי, נראה שגם בגרסה שלהם דבר זה חייב להיות קיים.

לעת עתה לא מצאתי התייחסות לזה בכתבי המתירים. רק הם חזרו על מה שהמציאו שהספרים הם אנשים שפלים ועוד זוטות כאלו שלא דווקא נכונות, ולא התייחסו להזכרת השם שהוא חוק בדתם שכך עושים לפני עבודתם. למותר לציין, שאם הם אומרים את שם האליל לפני הגילוח, זה מורה שאין הגילוח סתם מעשה של היכי תמצוי להוריד את השערות.

ד. פסלים בתוך אולם התגלחת

הנה, בהלכה כדי לעשות תקרובת עבודה זרה ברור שאין שום צורך שפסל יהיה נוכח בשעת מעשה. וגם בתשס"ד כשהעיד הרב דונר לפני הרב אלישיב הוא לא ביסס דבריו על זה שיש פסל לפני המגלח כלל, אלא טענו שכל ההר נחשב בעיניהם כמקום קדוש, או שכל כמה שכוונתם ידוע אין שום נפק"מ, וכן על זה הדרך, וכל הנידון כאן הוא ממש לרווחא דמילתא.

לפני שבאים לדבר על הצורה של הבניין ששם עושים את הגילוח, נצטט מה שאמרו שני כמרים בנושא:

ראיון עם כומר גדול (מוסרט, ואפשר להשיגו)⁴⁷.

ש: אם הענין הוא לגלח לאליל, מדוע אינכם מגלחים בטמפל עצמו? האם זה משום שאין מספיק מקום?

ת: בעבר היו לנו את כל השירותים האלו בתוככי המגדלים של הטמפל עצמו. אך במשך השנים, האוכלוסיה של האנשים מתגדלת, והמספר של הסוגדים התגדל ביחס. ולכן בימינו זה נעשה בריחוק מקום, בעיקר לספק הרצון של הסוגדים, בלי להפריע למנהגי ההינדו, אז מרחיקים את זה, לספק להם שירות יותר טוב.

וכן הכומר הראשי אמר לאמיר דרומי:

- **ש:** במקום שמגלחים, האם צריך להיות שם אחד מהאלילים, או פסל או תמונה של אליל? **ת:** באולם. תמונת האליל או פסל של האליל יהיו באולם.
- **ש:** באולם? **ת:** באולם. היכן שמגלחים.

⁴⁶ יש לציין לפי השטות שלהם שההודיים עונים לשביעת רצון השואל, אין בזה שום הגיון שיהיה כאן שקר, מכיון שאם ההוא החליט שאמיר דרומי רצה לשמוע שהם מזכירים שם האליל, בוודאי היה לו להגיד שגם הספרים אומרים את זה במשך כל הגילוח, בעוד שההוא הדגיש שלא אומרים את זה אלא פעם אחת בתחילת עבודתם, ומה לו לשקר.

⁴⁷ **Q:** If the point is shaving to the idol, why don't you tonsure in the temple itself? Is it because there is not enough space?

A: In the past, all these were used to be within temple gopurams. Whereas, during the years thereafter, the human population is going on growing. The devotees' number is also correspondingly increased. In the later days, this is being going on distancing away. As it is mainly keeping the interests of the devotees without disturbing the Hindu customs, they are distanced and to provide better conveniences is our responsibility.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

- ש: היכן שמגלחים? ת: רק לפני אלילים הם מגלחים.⁴⁸

וכעין זה הם דברי ד"ר שאנתה נאיר (מובא בהרחבה להלן):⁴⁹

- האופרינג הזה נעשה בבניין נפרד מסיבות נקיון, וגם לא עושים שום קורבנות לפני האליל הגדול בתוך הטמפל. סוגדים לא מקבלים שנייה לעמוד לפני האליל.

מדבריהם מוכח שאין כלל קפידא לעשות את הגילוח דווקא רחוק מהטמפל, זה רק ענין פרקטי, וכן יש קפידא שיהיה פסלים במקום שמגלחים. והגם שאין שום צורך הלכתי שיהיה צורות של ע"ז בתוך מקום הגילוח כדי להגדיר את השערות כתקרובת עבודה זרה, זה מוכיח שזה ממש לא ענין של חולין. כמו כן, יש שכתבו שבגלל שהמציאות בהודו שיש צלמים ותמונות תלויים בכל בית ובכל מקום, רצו להוכיח מזה לכאורה שזה לא עבודה זרה, מעצם זה שזה כל כך נפוץ. אמנם לא ברור מה ההוכחה שלהם, הלא כך היא הדרך של עבודה זרה לעולמים שהגוים היה להם פסלים בתוך כל בית (כמבואר בעבודה זרה כא.).

ולעצם החילוק בין תמונות ולפסלים, זה לשונו של אחד הכמרים הראשיים בראיון (מוסרט וניתן לקבלו):⁵⁰

אנחנו יכולים להקריב בכל מקום בטירופטי. בקלאנא קאטה (אולמות הקרבת שיער) ואנחנו יכולים לראות צורות אלילים בכל מקום בקלאנא קאטה. כך שזה אותה צורה ואין שום הבדל היכן אנחנו מקריבים, כל ההבדל כאן זה שהם לא עושים "פוג'ה" (סגידה). רק ע"י אמירת "כוזיבא" אנחנו מקריבים את תפילותינו.

ובראיון נוסף אמר הכומר:⁵¹

שאלה: האם הצורות והאלילים באולמות התגלחת זהים לאליל הגדול בטמפל הראשי?

כומר: האליל "קטסטרופה" הוא אותו דבר בכל מקום... אותה פוזה... (מדקלם מ'ספריהם') כל פסל או אליל או צורה הם אותו דבר בכל מקום. ולא יהיה שינוי ביניהם.

וכן העיד אמיר דרומי בהרחבה בתשס"ד, ובדו"ח שלו כתוב:

⁴⁸ Q: Where they shave do they have to have one of the gods, either a statue or a picture of the gods?

A: In the hall. The gods picture or statue will be in the hall.

Q: In the hall? A: In the hall. Where they shave

Q: Where they shave? A: Before the god only they shave.

⁴⁹. This offering is made in a separate building due to reasons of cleanliness, and also because no offerings are made in front of the idol in the temple. Devotees do not get even a second to stand in front of the Deity.

⁵⁰ We can offer anywhere in Tirupati. In Kalyana Katta (place to offer hair), and we can see idols everywhere in kalyana katta..so it is the same image and won't make any difference where we offer Only difference here is they don't do "pooja" (worship).just by saying govin-- we offer our prayers.

⁵¹ Q: Are the icons & idols in the tonsuring hall the same as the big idol on the main temple...?

A: This Venkat--a Swamy statue is all the same in all places. 'yeka hastam katinchaivaa vamee shankam sarichhame dakshane chakra hastamcha yekam vaikunta hastakam peetambadharam devam naanaa alankaara shobhitam almelmanga samyuktham venkatesham mahambhaje'. The idol, picture, statue of the Lord Venkateswara Swamy will be the same qualities as given above. No change should be done with it.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

אחרי כן שאלתי אם הם מחשיבים את תמונות האלילים בתור האלילים עצמם שלפניהם יש להתפלל. בתשובה לשאלתי נטל האיש תצלום של פסל האליל וקרב אותו אל כל אחת מעיניו בחרדת קודש ואז חזר ושם אותו בכיסו.

ובהמשך גם כתב:

כאשר שאלנו על ההבדל בין פסילי האלילים לבין תמונות האלילים הוסבר לי שהאליל נמצא בכל מקום ולפיכך אפילו תמונה, או בובה מחומר פלסטי מתייסיים אליו בהערצה. לפי הבנתי, קיימות רמות שונות של קדושה, מן הרמה הקדושה ביותר בתוך הטמפל הראשי ועד לכל הטמפלים הרבים האחרים.

ולכן היוצא מכל זה, שחדא אין קפידא שלא לעשות את הגילוח ליד הטמפל ממש, ומאיך כן יש קפידא לעשותו דווקא במקום שיש תמונות של האליל, והתמונות לדעתם יש להם דין של עבודה זרה. וכאמור כל זה אין בו נפקא מינא לעצם הלכות תקרובת עבודה זרה, מכל מקום זה מגלה על חשיבות ענין התגלחת.

מאיך, המתירים בהתחלה היו מאוד לחוצים מהתמונות התלויות על הקיר.

וזה לשון הרב וולפא בחוברת יקם שערה לדממה (עמ' 31):

אלא משלמים במיוחד לספר שיבוא לגלחם במלון, ובחדרים שם יש תמונות של פסלים על הקיר (כמו בכל פינה בהודו), אבל אין שום קשר בין התגלחת שם להמצאותם של תמונות האלילים. (מתקבל הרושם, שבחדרי תספורת פרטיים אלו, פשוט לא טרחו מנהלי הע"ז להסיר את הפסלים, משא"כ באולמות הרשמיים ששם מתאימים אותם יותר לכללי אמונתם).

היינו שהוא הניח שבחדרי הגילוח הגדול אין כלל תמונות, ובמקומות הקטנים יש, רק משום שמנהלי המקום לא טרחו להסיר אותם, ואילו היה להם יותר זמן פנוי, היו מסירים גם את זה משם.

אמנם לאחר שנתברר שזה לא נכון כלל, ובפרט שבקירות של אולם התגלחת הגדול יש תמונות של האליל גדולות יותר, ראו המתירים שזה קצת מוכיח על החשיבות של המקום שאינו סתם 'מספרה'. ולכן אם לא שבענו דיינו מהכמות והרדידות של ההתחכמויות שלהם הרי שכאן הם הגדילו לעשות. ובהתחלה כתב בביטחון מופרז שהתמונות שנמצאים רק בחלק מחדרי התגלחת, מדובר בסתם תמונות שתלו אותם לנוי!!!... ראה בעמוד 30 באחד מגרסאותיו הראשונות:

תמונות של האליל בחלק מבניי התגלחת האחרים, וכן הראו תמונות משם בחוברת 'הישכם אוהבים' עם הכיתוב 'צלם!' - נעלם מהם שוק סתם תמונות, כפי המקובל בכל רחבי הודו | כלומר, מעין תמונות נוי

כלומר, מעין תמונות נוי... , ואם לא דיו בכתיבת שטות זו, הרי שלא נרגע עד שכתב ש"נעלם מהאוסרים דבר פשוט זה שזה סתם תמונות כפי המקובל בכל רחבי הודו" רק שכך לציין שדבר זה נעלם גם מהכמרים...

לאחר מכן הבין שהגזים בביטחון המופרז בטענה אווילית כזו, וריכך מעט את גרסתו, והנה מהדורה מאוחרת יותר בעמוד 12

ורובם לא נחשפים אליה כאשר הם מתגלחים, וכש"כ שלא מקריבים לה השיער, ובפשטות הועמדה לנוי כפי הרגלם לקשט בתמונות של האליל.

זאת אומרת, שלרוחב דעתו הנשגבה והרחבה נראה לו שכל הכמרים טועים ו- בפשטות היא הועמדה לנוי. כן, כנראה שלא הצליחו למצוא בהודו עציצים או תמונות נוף יפות, אז החליטו שישתמשו ב'צלם' של העבודה זרה כתמונות נוי... ובפרט לאחר שחידש חידוש עצום שכך 'הרגלם לקשט בתמונות נוי של האליל'... ופלא איך נעלם ממומחה כמוהו שמומחה יותר מהכמרים דבר כ"כ פשוט שמרוב אדיקותם בע"ז הם מעמידים 'צלמים' של הע"ז כמעט בכל מקום בהודו.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

וכדי להביא ראיה לדבריהם כתבו שאינם נוהגים כלל גינוני כבוד ל'צלם' בתחילה כתבו בעמוד 30

אבל אינה נראית כלל בכל רחבי האולם - וגם אליה היחס ממש לא כמו לאליל 'מקודש' אלא **חולפים על פניה בשויון נפש ללא השתחויה ולא גינוני כבוד** [וכך כתב גם אמיר דומי: 'האנשים לאחר ששעם גולח אינם קדים אומתפלים לפני דמויות אל']; הקומה השניה היא גלריה, כעין עזרת נשים שלנו, כמ"ש

וכעת עדכנו את גרסתם והודו במקצת וכתבו "ומה **שמוצאים לעתים** גינוני כבוד... עמוד 12

המקומות המיוחדים ל'עבודה' תמיד יש רק פסלים ולא תמונות, ומה שמוצאים לעתים גינוני כבוד לפני תמונה אינו אלא מעין 'הידור' ולא חלק מהפולחן.

אהה, אז שוב התחכמו וקבעו עובדה שהגינוני כבוד (שנאלצו להודות שהם קיימים) זה סתם הידור ולא חלק מפולחן ולכן עדין פשוט להם שזה סתם תמונות נוי,

הבעיה היא שכשהם נשאלו ע"כ שיש מהם מקטירים דברים לפני ה'צלם' שבאולמות התגלחת, לא התקבלה מהם שום תגובה, אמנם כשפרסמו תיעוד וידאו ותמונות מפורשות של **הקרבת קוקוס ושבירתו וכן קטורת ועשו שם דברים טמאים נוספים**, וזה בנוסף להמון פירות וירקות שהוקרבו לפניו לפני הצלם בחדר הגילוח, (ראה בחלק התמונות) הם

בפרחים וכדו'; מה שהראו תמונות של חגיגה בפני תמונה בעת הנוכת הבית, עם פרחים ואורות - הוא יתכן, אך לא כעבודה רשמית של המקדש אלא רק כדי להכיר בריבונות של האליל על המקום; אין שם מקום ללא תמונה של בלאג'.. [וממילא אין ראיה ל'קדושת' בית התגלחת ממה

ענו בהתחלה שזה היה רק חד פעמי בחנוכת חדר התגלחת, אבל הצלם הזה לא נעבד פעמים נוספות, לאחר מכן עדכנו גרסתם וכתבו בשם לי ויסמן (שהתעלם מהקורבנות):

מעניין שויסמן סותר את דברי י"ש וכותב מפורש ש'אין שם מקום ללא התמונה של האליל'...

רק לפסלים ולא לתמונות [מצאנו תיעוד רק לפעם אחת שסידרו פירות לרגלי התמונה, ביום חנוכת אולם תגלחת חדש, מעין 'חנוכת הבית' - וגם אז היתה זו תמונה הרבה יותר מרשימה, עם תבליטים, ואין זו התמונה שנמצאת שם כיום].

במהדורה נוספת עדכנו שוב וכתבו שרק 'סידרו' פירות לרגלי התמונה, והמציאו עוד שאחר כך החליפו את התמונה ה'מרשימה' שהיתה שם לתמונה שלא נעבדת...

סתם מענין לראות בסוף הכצעקתה תמונה שהביאו בשביל להסביר שלא שמים שיער מול הצלמים בבתי תגלחת, ו'במקרה' רואים שמונחים לפני הצלם שם פירות ונרות פרחים ושאר מרעין בישין... כנראה גם שם זה היה רק באופן חד פעמי ומיד הם החליפו את התמונה לתמונה אחרת כדי שלא יהיה בטעות ב'מספרה' תמונות של ע"ז ח"ו....

וכן נשאלו על כך שרואים בהמון המון תמונות של הצלמים שמדליקים נרות לפניהם, וגם על זה לא ענו כלום, ושוב נשאלו שהלא רואים שבד"כ יש שולחן מונח לפני כל 'צלם' (עי' בחלק תמונות) להניח שמה תקרובת או נרות.

ועל זה ענה אחד ממחברי החוברת הנ"ל "אולי זה בשביל שאנשים לא יתחככו בתמונה בעת המעבר, ומהספסל קצת נראה שהתמונה נסמכת עליה" עכ"ל.

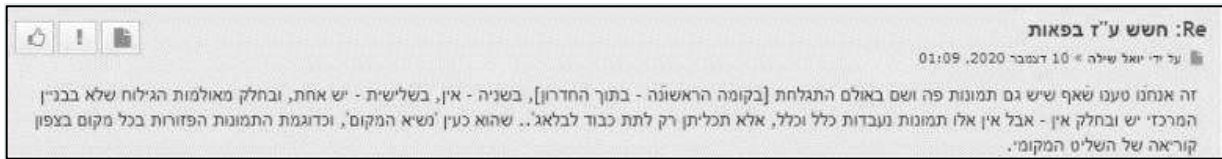
זה מעניין מאוד, ומסתמא גם בביתו לפני כל תמונה על הקיר יש שלחן גדול.

חשוב לציין שלמרות שיש הוכחות למכביר שהם מתגלחים רק בפני הצלמים וכפי שאמר הכומר הראשי לשליח אמיר דרומי, למרות זאת בעל הכצעקתה כותב בפורומים שונים שיש חדרי תגלחת ללא צלמים כלל (חוץ מקומת הגלריה שכפי שהעידו השליחים היא חלק מהקומה הראשונה ומשתייכת לצלם של קומה א' אלא שהספרים מוסיפים לפעמים צלמים על הקירות או בחלונות לידם) וגם בסוף הכצעקתה הביא תמונות חלקיות מוידאו של חדר תגלחת בתקופת הקורונה, והעלים את התמונה שרואים בה את הצלם, ומציג את זה כחדר תגלחת ללא צלמים כלל, והבאנו את התמונה שהושמטה בחלק התמונות.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

וכך כותב: ובחלק מאולמות הגילוח שלא בבניין המרכזי יש **ובחלק אין...**, אמנם כשנתבקש להוכיח זאת התחמק, וגם מדגיש שבקומה השלישית יש רק תמונה אחת. לא ברור מה כוונתו, וכנראה כוונתו לחדש שאין לה דין עבודה זרה אם יש רק אחד, אלא כדי להיות לה דין עבודה זרה צריכים כמה תמונות....

ה. חליצת נעלים בחדר התגלחת

עוד דבר שהעידו השליחים שמוכיח על זה שההודיים מייחסים כבוד מיוחד לאולמות של התגלחת, זה שאסור ללכת שם בנעליים.

בעלי הכצעקתה השמיצו את העדים שהם כלל לא הבינו שבתרבות ההודית מקובל ללכת בלא נעלים בכל מיני מקומות מסיבות של נקיות וכדו'. וחשבו שהעדים פשוט טעו בזה, ועשו דמיון למוסלמים (צ"ע למה הרחיקו לכת עד המוסלמים אם גם אצל היהודים זה ככה, מכל מקום נביא דבריהם):

אמיר דרומי הסיק שבית התגלחת הוא מקום קדוש מכך שחולצים הנעלים לפני הכניסה אליו; אמנם, אף שחליצת הנעלים מעידה על 'קדושת' המקום באיסלם, אך אצל ההינדים חולצים הנעלים לפני כניסה למקום מכובד, ללא שום קשר ל'קדושה', כגון משרדים, בתי מלון, ואף בבתים פרטיים לעתים חולצים הנעלים מפני הנקיות

אמנם זה לגמרי לא נכון, והעדים ידעו בבירור שהסרת נעלים לא נעשה במקרה במקום הגילוח כמו שנעשה בבתי מלון ושאר המקומות של חולין בהודו, אלא כאן הסיבה שחולצים הנעלים הוא דווקא בגלל "קדושת" המקום.

כמו שכתב אמיר דרומי בדו"ח שלו בעמוד 4, מה ששמע מאחד שעבד בבתי הארחה של הרשויות שם, שגם בגילוח שלא נעשה בקאלאנא קאטה (הבניין המיוחד לגילוח), אלא בבתי מלון, עדיין:

"האנשים שמגיעים לגלח את השער, לפני הגילוח חייבים להסיר כל הנעלה, כמו שהיו עושים לפני שנכנסים לטמפל, בלי קשר איפה הם".

וכן בעמוד 8 כתוב ששאל את הגוי (שעבד כמהנדס לוויינים)⁵².

"שאלתי האם הבניין של הגילוח הוא נחשב כטמפל, וענו, הן האב והן הבת - לא. שאלתי אם כן למה כל האנשים חייבים להסיר הנעלים (כמו בטמפל) וענו לי, שזה בגלל שהוא מעשה של אופרינג לאליל, ולכן חייב להיעשות בלי נעלים בגלל התנאים הקדושים"

יש לציין שבהכצעקתה תרגמו את זה לא נכון, וכתבו שענו "שהדבר נעשה כאות הוקרה לאלים ולכן יש לעשות זאת ללא נעליים עקב הנסיבות המקודשות" למרות שהם תרגמו שוב את דבריו בדקדוק רב בחרו להשאיר שגיאה זו...

ביחוד: ערכנו את התמליל מחדש בדקדוק רב מכתב ידו של דרומי באנגלית. נמצאו כמה טעויות בתרגום המקורי שכעת תוקנו, כגון מה שכתבו שם שעובד בבית הארחה אמר שתפילה או תפילות נאמרות או מזמורות תוך כדי לפני

⁵² I asked if this building is considered a temple, and both the father and daughter said No. I asked then why do all people have to take off shoes (as in temple) so they said that because it is an act of offering to the gods than it must be done without shoes because of the holy circumstances

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

גם הרב דונר העיד מפורש שידע על הנימוס בהודו, אבל אמר שבאופן וודאי כאן זה משהו אחר:

אנחנו הלכנו לכמה מקומות שמגלחים, יש שם קטנים, ויש גדולים. נכנסתי לאחד מהם, רק שמתי את הרגל שלי בפנים, ואחד מהספרים בפנים, אמר לנו שאי אפשר לנו להיכנס עם הנעליים כי זה מקום קדוש.

הנימוס בהודו הוא ללכת בלא נעלים בכלל, אבל זה לא באותו חומר של מקום קדוש. כלומר זה שלא נכנסים לשם בנעלים אינו קשור לתרבותם, אלא זה חלק מהמורא שלהם למקום הזה, ואני אומר את זה בתורת ודאי. רק רגל אחד בפנים וצקנו עלי... שהאליל הגדול בבניין אחר, אבל במקום הגילוח מסירים הנעלים, ולא משום נימוס אלא משום שהוא מקום קדוש.

הרי מעולם לא העידו על הסרת הנעליים כסימן שזה מקום קדוש, אלא אמרו שההודיים אומרים שכאן מסירים את הנעליים בגלל שהוא מקום קדוש, ולא רק בגלל הנימוס של התרבות שמה, ויחי ההבדל!

וכן בהתכתבות עם הTTY, הארגון שעוזר לאנשים לברר אודות הטמפל⁵³ (עי' להלן לכל הציטוט):

שאלה: האם אולם התגלחת נחשב למקום קדוש?

תשובה: כן, אסור להיכנס עם נעלים. תגלחת צריך להיעשות רק על ידי אנשים מכת ספציפי.

וגם כאן, הוא אמר שאסור להיכנס עם נעלים כתשובה לשאלה אם זה מקום קדוש, זאת אומרת שהסיבה שאסור להיכנס עם נעלים הוא בגלל טומאת המקום ולא רק בגלל התרבות.

בעלי הכצעקתה טענו נגד זה, שמצאו איזה תמונה של איזה אשה עם נעלי בית תוך אולם הגילוח. לא כל כך ברור מה הם רצו להוכיח מזה. הרי יש שלט גדול שאסור להיכנס עם נעליים. אז אם רוצים להוכיח שיש אחד שעבר על החוק שלהם, אז אין זה מוכיח כלום, כי תמיד יש יוצאים מן הכלל, וגם כשנכנסים לדרשן (להיראות טומאת האליל הגדול), שיש לבוש שרשמי חייבים ללבוש, יש הרבה יוצאים מן הכלל שלא מצייתים. וייתכן שכוונתו לומר שרק נעלי עור אסורות, אז כנראה ראו בזה הוכחה שזה לא מוכיח שזה מקום קדוש. ונציין לדברי המנחת חינוך (רנד, ב) שלהבדיל הוא הדין בהר הבית, רק נעלי עור אסורות...

ובאמת כל זה גם מוכח מהשלט שכתוב מפורש שזה מקום 'טמא', כמבואר להלן.

ו. שלט שמדובר במקום קדוש.

עכ"פ כל הצורך בסימן שזה מקום קדוש היה נצרך רק אם לא היה לנו הוכחה לזה.

ולמרות שבעלי הכצעקתה כתבו פעם אחר פעם שמדובר בסתם מספרה... ולא במקום קדוש.

4- לעולם לא מגלחים במקדש, ואולמות התגלחת בכוונה מרוחקים מהמקדש, והם מספרות גדולות ולא 'מקומות קדושים'.

מנהלי הטמפל כנראה לא מסכימים איתם בזה, וכבר דאגו שלא יטעו אנשים אחריהם, ולכן תלו מודעה גדולה בחדר התגלחת שמדובר במקום "קדוש".

וכאן נצטט את דברי אמא טרלו, חוקרת גויה שביקרה בטמפל (בהכצעקתה הכתירו אותה למומחית שחקרה ענין זה שלשים שנה... עי' להלן), וזה לשונה⁵⁴, מתוך ספרה "החיים הסודיים של שערות, עמ 82:

- ⁵³ Q: Is the tonsuring hall considered a holy place too? A: Yes, No Slippers are allowed inside. Tonsure has to be done only by the people of specific castes

⁵⁴. הנה המקור באנגלית:

As we enter one of the huge four-storey kalyanakattas (tonsuring centres) we catch our first glimpse of some female barbers. Those we speak to say they are volunteering and do not receive any payment. At the door a security guard eyes us with suspicion before letting us

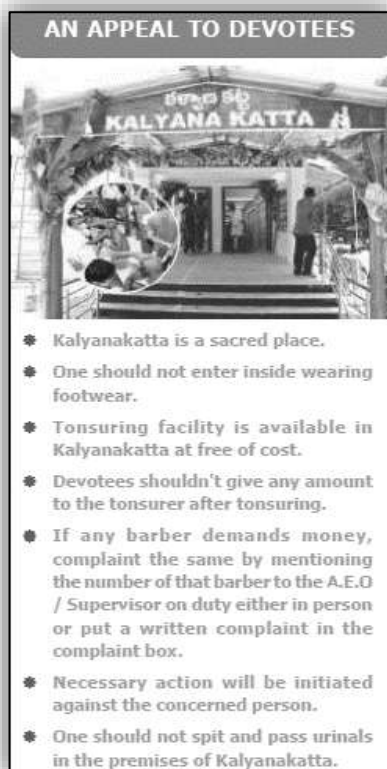
וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המזכירים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

כשאנחנו נכנסים לאחת מקליאנקאטות (מרכזי טונסור) ענק של ארבע קומות אנו מביטים בהצצה הראשונה שלנו לנשים שעובדות כספרות. אלה שאיתם אנו מדברים אומרים שהם מתנדבים ואינם מקבלים שום תשלום על עבודתם. ליד הדלת מאבטח מביט בנו בחשדנות לפני שהוא נותן לנו להיכנס לחלל המשומר הזה.

על השלט נכתב: "הקליאנקאטה היא מקום קדוש בו סוגדים אופער את הטונסור שלהם במלא המסירות ללורד סרינ... העובדים במקום קדוש זה צריכים לציית לכללים הבאים". הכללים קובעים כי על ספרים להיות רגליים יחפות, ללבוש בגדים מסורתיים, ולהימנע מעישון. עליהם לפנות לסוגדים עם המונח 'גוביני**' ולשמור על ניקיון החלל. הרשימה מסתיימת בהצהרה: 'קבלה או דרישה של כסף מסוגדים מהווה הפרה של קוד ההתנהגות ותטופל בחומרה לפי החוק'.

למעשה עוד לא מצאנו תמונה באיכות גבוהה של אותו השלט, אבל במגזין שיוצא כל חודש על ידי הנהלת הטמפל, גם מפרסמים נוסח דומה מאוד, וזה לשונו:

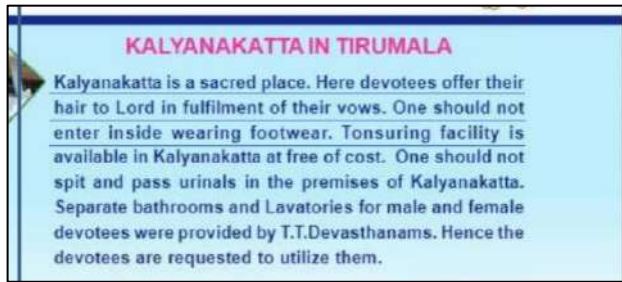
תרגום: בקשה לסוגדים

- ❖ **קאליאנקאטה (אולמות התגלחת) הוא מקום קדוש!**
- ❖ **אף אחד לא ייכנס לבוש הנעלה.**
- ❖ מתקני טונסור זמינים בקליאנקאטה ללא עלות.
- ❖ סוגדים לא יתנו שום כסף לספר לאחר טונסור.
- ❖ אם ספר כלשהו דורש כסף, תגיש תלונה על ידי אזכור מספר של הספר להמשטרה (AEO) או למפקח, או באופן אישי, או לשים תלונה בכתב בתיבת תלונה.
- ❖ פעולה הכרחית יפעלו נגד האדם המדובר.
- ❖ אסור לירוק ולעבור שתן במתחם הקליאנקאטה.

enter this heavily surveilled space. A signboard reads: "The Kalyanakatta is a sacred place where devotees offer their tonsuring with utmost devotion to Lord Srinivasa. The employees working in this sacred place have to obey the following rules." The rules state that barbers should have bare feet, wear traditional clothes and refrain from smoking. They should address devotees with the term 'Govin--' and keep the space clean. The list ends with the declaration: 'Accepting or demanding money from devotees is a violation of the code of conduct and will be dealt with severely as per the law.'

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

ובעוד מקום במגזין של ה-TTD מופיע:

"קאלינאקאטה בטירומלה.

קאלינאקאטה הוא מקום קדוש. כאן הסוגדים מקריבים (אופער) השערות שלהם לאליל לקיום הנדרים שלהם. אף אחד לא יכנס לבוש הנעלה. מתקני הטונסור זמינים ללא עלות...."

ולכן במצב הקיים שהם כותבים מפורש שמדובר במקום קדוש, אנחנו לא צריכים שום הוכחות צדדיות.

כמו כן, אם כל זה לא מספיק, יש גם מקורות שמבואר שאסור להיכנס לשם זולת מי שעומד להסתפר.

חוקרת גויה אחת כותבת את הסיפור שלה בביקור באותו מקום, וזה לשונה⁵⁵:

ביציאה מהכפר התחלתי את דרכי אל הטמפל. למרות העובדה שהיה תור ארוך להיכנס לקליאנה קטה ההנחה שאני, חוצניק מובהק, הייתי שם כדי לקבל תגלחת, הניע את רשויות הטמפל ללוות אותי לתחילת התור. יתכן שפעולות אלה היו גם תוצאה של מעמדי כזר מבחוץ שנראה היה מוקד של צוות סרטים. עם כניסתי לטמפל (הכוונה לבניין התגלחת) התחלתי להסביר את כוונותיי האמיתיות אשר גרם למהומה קלה. קיבלתי הוראה להמתין במשרד בזמן שהם מנסים לאבטח אישור עבורי לצלם את פעולותיו הפנימיות של הטמפל. בקשתי לעשות מחקר הייתה לא ציין במפורש שאני רוצה להיכנס לטמפל, וזה מה שגרם לבלבול. בסופו של דבר אמרו לי שאני לא יכול להקליט וידאו בתוך הטמפל (היינו הבנין של הגילח), ואני יכול להיכנס רק אם אני עומדת להתגלח. אז מסע הטונסור שלי הסתיים במשרדה של קליאנה קטה.

כמו כן, תלוי שם שלט גדול שאסור לצלם או להסריט, שייתכן שזה גם בגלל ההרגשה של 'קדושה' שרוצים לשמור במקום הזה.

גם יש להם חוק שנשים בשעת ווסתן אסור להם להיכנס, ויש כתבה שכותבת שהגם שיש להם גם נשים שעובדות כספריות, למעשה הם לא עובדים קבועים בגלל שהם לא נכנסים למקום קדוש בשעת ווסתן⁵⁶.

⁵⁵ מתוך ספר: Nappy Hair in the Diaspora, Pg 181.

מאת: SYBIL DIONE ROSADO

Leaving the hamlet I began my journey into the shrine. Despite the fact that there was a long line to enter Kalyana Katta the assumption that I, an obvious outsider, was there to receive tonsuring prompted temple authorities to usher me to the front of the line (see Figure 5-30). These actions may have also been the result of my status as an outsider who appeared to be the focus of a film crew. Upon entering the temple I began to explain my true intentions which caused a minor commotion. I was instructed to wait in the office while they attempted to secure permission for me to videotape the inner workings of the shrine. My request to do research had not specifically indicated that I wanted to enter the temple, and this is what caused the confusion. Eventually, I was told that I could not videotape inside the shrine, and I could only enter if I intended to be tonsured. So my tonsuring journey ended in the office of Kalyana Katta.

⁵⁶ <https://www.dnaindia.com/lifestyle/report-shear-devotion-the-barbers-of-tirupati-2101788>

"Even now, all 60 women barbers are part-time, not permanent," points out Rama Devi. "Piece-rate barbers get just Rs.2,000-3,000 a month." During the just-concluded peak season at Tirumala

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

ז. ההוכחות שהביאו שזה לא עבודה

נשאר לנו רק לציין בקצרה איזה הוכחות מצאו לעצמם בעלי הכצקתה שבנידון דידן לא מדובר בעבודה חשובה בכלל.

א - ראש וראשון, ציינו המון פעמים שבחדר התגלחת מסתובבים אנשים חצי ערומים. כנראה שהם הניחו הנחה שזה מראה על הקלות ראש בדבר, (עמ' 24)

ההתנהגות באולם התגלחת שונה לחלוטין מההתנהגות במקומות ה'עבודה': שהרי באולם התגלחת לעתים גם נועלים סנדלים, ורבים יושבים שם כמעט ערומים ממש, ומתירים להשתמש בטלפון, ומצויים שם בקלות ראש, מפטפטים וצוחקים בשעת מעשה כמו בבית מרחץ, והילדים משחקים שם בכדור - אף שבמקדש הע"ז המרכזי: הכמרים לובשים רק בגד לבן מכובד שאינו דומה למדים הלבנים

אמנם, ההיפך הוא הנכון, וזה גופא ראייה לסתור. ככל שהעבודה אצלם יותר חשובה, כך עושים את זה בלי חולצה!! יש בידינו תמונות לרוב של כמרים בעבודותיהם הטמאות חצי ערומים ללא חולצה כלל, בלית ברירה נביא מספר תמונות, מן הגועל והטומאה הזו:

Venkat— temple, 150 women barbers were hired on a temporary basis to help manage higher footfalls at Kalyanakatta. And like most Hindu places of worship, they don't enter the premises or work if they're menstruating.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המוכיחים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

האוסרים החדשים הדגישו גם שהמגלחים לבושים בבגדים לבנים כמו הכמרים, ו"ל שאף שחלק מהמגלחים בחולצות של מדים לבנים [שהם מדי עבודה לבנים (כפי שאחיות בבתי חולים לבושות לבן, וכן עובדי הנקיון בטייפוט...)] וכלל לא דומים לבגדי הכמרים (ההורים) - אך גם רואים מגלחים בחולצה כחולה חלקה, ובחולצות משובצות בכמה צבעים, ונשים מגלחות הלבשויות בגדים בשלל צבעים.

היטיב להסביר לנו שהספרים רובם **לבושים חולצות** לבנות כמו אחיות בבית חולים, והשאר **בחולצה** כחולה חלקה, ומצא גם כמה שלבושים **בחולצה** משובצת בכמה צבעים, ועדין **החולצות** שלהם כלל לא דומות **לבגדי הכומר ההדורים**... נו, ומה הם **בגדי הכומר ההדורים**??? פעמים רבות מאוד **בלי חולצה כלל**... וצ"ע...

ב - עוד מצאו שיש איזה סרטון שבקומה שנייה רואים שני ילדים שפעם אחת שחקו בכדור בזמן שהקומה ריקה ממתגלחים.

לא ברור מה הם רצו להוכיח מזה, וכנראה שהכתובת הנכונה להערה זו אמור להיות על האחראי על 'אבות ובנים' במקום, שהוא ידאג יותר שהילדים הקטנים יתנהגו יותר טוב...

ג - גם מצאו וידאו של ילד קטן שמשחק עם הכובע של המעיל שלו, מוריד מהראש ומחזיר... אילו היינו מבינים מה רצו להוכיח מזה אולי היינו עונים על זה, אבל מכיון שעוד לא ירדנו לסוף דעתם, נשאיר את זה פתוח, שייתכן שילד אחד משחק עם המעיל שלו.

ד - גם החליטו שהכמרים או הספרים לפעמים מדברים פוליטיקה. גם בזה כנראה הוא מתכוון לעורר אצלם שכדאי להם להתקין שלט "אסור לדבר בשעת התפילה", וכמובן שהכתובת הנכונה להערה זו הוא להנהלת הטמפל, או לאחד מהארגונים שדואגים שיקיימו "ומהטמפל תיראו", ואולי כדאי שיארגנו כנס חיזוק שלא ימשיכו לדבר...

לאמיתו של דבר, כמו כן כל הדברים הללו אינם ראוי לתגובה, ואפילו **בעגל הזהב כתוב "ויקומו לצחק"** (עי' ברמב"ן שם), למרות שזאת היתה הצורה של העבודה לעבודה זרה, שלא לדבר על פעור ומרקוליס, שכל עבודתם היתה דרך בזיון.

ואין לנו אלא להעתיק דברי הגרא"ד דונר, שענה ללי ויסמן בשעתו בזה"ל:

יש לנו מזל שיש לנו חז"ל שהגדירו את בעל פעור שהוא עבודה זרה, כי עם כל הכבוד, אני בטוח שאתה (לי ויסמן) מבין את בעל פעור אחרת, כי אי אפשר להיות שיש כזה ע"ז של בעל פעור כי הוא מעשה כל כך פרוע וגס, ככה או ככה, עם כל הכבוד יש תשובת הרא"ש (כלל נה, ט) שכתב שאחד ששאף ידיעותיו מהאוניברסיטה ושאר מקומות ורק אחרי זה עוסק בתורה, קשה מאוד לסמוך עליו אחרי זה, כי הוא לא משנה את ההנחות שהיו לו לפני שלמד תורה. עם כל הכבוד, אני לא חולק שיש לך הרבה ידיעות מה קורה שמה, אבל חז"ל ראו את מעשה שבירת המקל כמעשה של עבודה זרה, ואני בטוח שאתה היית אומר ששבירת המקל אינו ע"ז אלא היית אומר ששבירת המקל הוא מעשה שעושים משום שיש בעיה עם המקל, ולכן זורקים אותו כי המקל הטמא הזה אינו ראוי לע"ז. אבל חז"ל מכל מקום הבינו כמה פעולות שעשו הגוים - שנראו כמעשה משוגע וכאילו היו דברים טמאים כבעל פעור - אעפ"כ הבינו חז"ל שזה עבודה זרה.

ח. מסקנה

מכל זה הוכח בבירור שהם אומרים מפורש, וגם שיש שלט תלוי שאומר את זה, שהמקום של הגילוח בעיניהם נחשב למקום קדוש, וא"כ פשוט שהתגלחת עצמה היא מעשה עבודה חשוב לשיקוץ, ובמקום שהם אמרו את הדברים להדיא, אין סיבה לנסות לנחש ולהכחיש את המציאות בכל מיני הסברים צדדיים.

רק לצורך קינוח סעודה, פניתי לשליח של המתירים, גרשון וועסט, ושאלתי אותו אם לדעתו הגילוח נחשב כמעשה עבודה או לא.

וילאו למצוא הפתח

פרק ג' - דברים המזכירים שהגילוח מעשה עבודה ולא מעשה חולין

וזהו תשובתו: (מתורגם מתוך שיחה מוקלטת):

ר' גרשון: כן, אני יודע שהרב חיד"ו וויס אוחז שזה לא עבודה. אני לא יודע למה, ולא ברור לי מהו הגדרים שקובע שזה לא עבודה, וגם לא ברור לי מה הוא אוחז שהם הגדרים. הם (המתירים) לא היו 'שמחים' כשכתבתי בהגדת עדות שלי לשון **שזה עבודה**. היה לי כזה לשון שהיה משמע שזה עבודה, ולא היו 'מרוצים' מזה. תשמע, זה לא ברור לי, אז איך אני יכול לומר את זה. מה קובע שזה עבודה. זאת אומרת, לעיני, זה נראה כמו מסירת נפש, אני אומר **שהייתי אפילו אומר שזה עבודה**, רק שאני לא יכול לומר את זה מכיוון שאני לא יודע את הגדרים בזה.

ולכן בעיני ר' גרשון אכן נראה לו שזה עבודה ואפילו נראה לו כמו **מסירת נפש**, והוא עצמו כתב לשון כזו בתחילה, אלא שאחר כך ראה שהמתירים לא 'שמחו' מזה ולא היו 'מרוצים' מזה אז פתאום לא ברור לו מהו הגדר הקובע...

וזה כמובן רחוק מזרח ממערב ממה שבעלי הכצעקתה כותבים בשמו.

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

א. השתלשלות הגילוח לפי גרסת הכצעקתה

לאחר כל האמור, נבוא נא ונברר על מה סמכו בעלי הכצעקתה להבין שבהודו לא מדובר בקרבן.

ונעתיק כאן את דבריו בזה:

הסיבות הכתובות בספרי דתם: בספרי דת ההינדו כתובה רק סיבה אחת לתגלחת - שהשערות נגזזות לפני הכניסה להתראות עם האליל - מאחר והן טמאות [כי כוחות הטומאה נאחזים בהן]; רק לפני כעשרים וחמש שנים מצאנו בכתביהם היוצאים מהמקדש [כלומר, לא בספרי דתם] סיבה נוספת - שהסרת השערות מיועדת לשבור את האגו והיופי, ולקבל הכנעה וענווה; בתקופה מסויימת [לא ברור מתי] התפתחה גם הנהגה של נדרים לגלח את השיער כסיוע לבקשה מהאליל או להודות על ישועה, שלא מצאנו לה איזכור בספריהם, וגם ד"ר מוהאן ציין זאת בשנת תש"נ 'הם נותנים נדר כדי לוותר על משהו שהם רואים כהכי יקר, ואם יש להם שיער יפה - אם זה הדבר הכי יקר שיש להם, אז הם נודרים נדר שאם יקרה מה שיקרה, הם יתנו את הרכוש היקר ביותר הזה, אז אתה פשוט הולך לשם להפטר מהשיער, זו לא שאלה של לתת את זה באופן פיזי או מוחשי למישהו כזה או אחר' [והגר"מ שטרנבוך הזכיר את ענין הנדר כבר בשנת תש"ל], ובפועל מחמת כן הכנסות המקדש התרבו ביותר, ואולי יש לנחש שהדברים קשורים...^א.

ה'תורה שבכתב' של ההינדים מכונה 'וִדְאָס', וה'תורה שבעל פה' מכונה 'פּוֹדְאָנְס', וכתבים הללו מקודשים ומקובלים על כל ההינדים; ספרים וחוקים אלו הם קבועים ואופני העבודה לא משתנים חדשים לבקרים. ההתייחסות היחידה בספריהם לגילוח הוא בספרי הפוראנא'ס שכתבו ש'סילוק השערות' מיועד כדי לטהר את עצמם מהעוונות קודם ההתראות עם האליל [זה תרגום הפוראנא'ס: 'בחיובות הענין להתגלח אצל מקום טמא, לודד שי... אמר ל... שהאדם יגלח את ראשו בכל פעם שיש לו הזדמנות לבקר מקום 'קדוש', כי מקובל שהשערות מחזיקים כל העוונות שהאדם עשה... ע"י הגילוח הוא נעשה טהור מכל עוונותיו; נשים תעשינה חיתוך סמלי של השיער, ולא הבאתי כאן את שאר הציטוטים]; בנוסף יש להם כתבים נוספים המתארים את דרכי העבודה אצל האליל בהר טירומאלא - אך שם התגלחת כלל לא הוזכרה למרות שנהגו בה בתקופה ההיא, וגם בחיבור 'מקדש טירומאלא' שיצא בשנת תשמ"א

תמצית דבריו היא שבספריהם מפורש ומבואר שכל ענין התגלחת הוא להסיר את הטומאה. מאוחר יותר, [הוא טוען שזה הגיע יחד עם זה שהתחילו למכור את השערות] התחילו לנדור נדרים במידה והוצרכו ישועה. ומאוחר יותר המציאו שזה גם ענין של הסרת היופי והאגו ולקבל הכנעה וענווה, ועוד יותר מאוחר המציאו מנהלי הטמפל את האגדה של הקרחת.

ואז איך שהוא, הוא ממשיך וכותב "ואופני העבודה לא משתנים חדשים לבקרים"... היינו עם כל ההתפתחויות שהוא הגה בדמיונו, עדיין ברור לו שהם לא מחדשים דברים חדשים לבקרים... וצ"ע.

גם ד"ר מוהאן, שהובא לעיל, טען גם שאין שינויים.

מכל מקום, נבוא נא ונברר את דבריו כל פרט ופרט בפני עצמו.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

ונחלק את דברינו לכמה נקודות:

- הסמכות של ספרי דתם.
- מה באמת כתוב בספריהם.
- האם הם בכלל מקיימים במציאות מה שכתוב שם.
- האם השערות זה דבר טמא.
- האם זה סתירה ליסוד זה שהשיער אמור להיות קרבן.
- האם מטרת ההתפתחות היא להביא עוד אנשים ולהגדיל את ההכנסות?

ב. סמכות ספריהם

הנה בהכצעקתה הניחו הנחה שהדרך לברר את העבודות הוא לבדוק בספריהם העתיקי יומין, ורק מה שכתוב שם כתוב, ומה שלא כתוב, ברור שהוא המצאה מאוחרת ואין סיבה להתייחס אליו, כי אין לו שום חשיבות.

ומסתמא החליט כן כי עשה היקש ליהדות, וחשב כאילו ספריהם הטמאים הם הקובעים, להבדיל אא"ה כמו שהתורה קובעת לנו.

ובעוד שהוא מרבה להוכיח איך שצריך את הכלים הנכונים כדי לברר דבר שהוא רחוק, וחשב כאילו עי"ז הוא יכול לבטל את כל דברי האוסרים, הפוסל במומו פוסל, וגם הוא נכנס לדקדק דקדוקים בדקויות בדברים שהוא לא מבין. הוא מתחיל איך שיש להם דברים בכתב שנקרא וְדָאס, ודברים של בע"פ שקוראים פּוֹרְאֵנְס, אמנם הוסיף שכתבים אלו מקובלים על כל ההינדואיים.

והנה כתב רבינו יהודה הלוי בספר הכוזרי (מאמר א' אות ס') בזה"ל:

"ס. אמר הכוזרי: ואיך לא יפגים עליך אמונתך זאת, מה שאומרים על אנשי הודו, כי מקומות יש אצלם ובנינים, וברור אצלם כי יש להם אלף אלפי שנה.

סא. אמר החבר: היה זה מפגים על אמונתי אלו נמצאה אמונה מוחזקת, או ספר שמסכימים עליו הכל מבלי מחלוקת במנין. ולא ימצא זה, אך הם אומה מופקרת ואין אצלם דבר ברור, והם מכעיסים את אנשי התורות בכמו אלה הדברים, כאשר הם מכעיסים אותם בצלמיהם ואליליהם ותחבולותם ואומרים כי הם מועילים להם, ובוזים למי שאומר, כי יש אצלו ספר מאת האלוהים, וחברו בזה ספרים מעטים, חבורם יחידים מבני אדם, נפתה בהם מי שדעתו קלה, כקצת ספרי החוברים שכותבים בהם מניני עשרות אלפי שנים".

היוצא ברור מדבריו, שעניין הספרים אצלם אין ספר שמסכימים עליו הכל מבלי מחלוקת, ואין אצלם שום דבר ברור. להבדיל, דבר זה גם מוסכם וידוע לכל חוקרי הגויים, ונעתיק תרגום של ויקיפדיה על הוֹדָאס⁵⁷:

סמכות הוֹדָאס-

העדות ההינדיות השונות והפילוסופיות ההודיות נקטו עמדות שונות בסמכות הוודוס...

אף על פי שהינדים דתיים רבים מכירים באופן מרומז בסמכותם של ה'וֹדָאס', אולם בדרך כלל הכרה זו היא "לא יותר מאשר הצהרה כי מישהו רואה את עצמו כהינדי", ו"רוב ההודים כיום משלמים מס שפתיים

⁵⁷ מתוך ויקיפדיה

https://en.wikipedia.org/wiki/Vedas#Authority_of_the_Vedas

Authority of the Vedas

The various Hindu denominations and Indian philosophies have taken differing positions on the authority of the Vedas...

Though many religious Hindus implicitly acknowledge the authority of the Vedas, this acknowledgment is often "no more than a declaration that someone considers himself [or herself] a Hindu," and "most Indians today pay lip service to the Veda and have no regard for the contents of the text." Some Hindus challenge the authority of the Vedas, thereby implicitly acknowledging its importance to the history of Hinduism, states Lipner.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

להַנְדָּאס, אבל אין להם שום התחשבות בתכני הטקסט" חלק מההינדים מסתפקים בסמכותם של הַנְדָּאס, הגם שהם מכירים באופן מרומז בחשיבותה להיסטוריה של ההינדואיזם, קובע ליפנר.

ואי לכך, כל דרך המחקר של בעלי הכצעקתה לקויה לגמרי, חדא החיפוש בתחילה בספריהם יסודו בטעות, מאחר שדבר זה לא יברר כלל מה הם מאמינים ועושים בפועל, ורובם של עובדי הע"ז לא יודעים בכלל מה כתוב שם, ואין מתחשבים כלל במה שכתוב שם.

אבל יותר מזה, יש כמה מדרגות של הספרים שלהם, הכי "מוסמך" זה הַנְדָּאס, שעליו כתבו הנ"ל כמה הוא לא חשוב בעיניהם, וכמה שאין להם התחשבות בו. אבל מלבד הודאס, יש כמה מדריגות עוד יותר נמוכים של ספרים שאין אף אחד שקורא בהם, וקל וחומר שאין אף אחד שיודע מה כתוב בהם, וכן זה פוחת והולך המדריגות של ספריהם. ואכן יש את ספרי הפַּוּרְאָנְס שהיא מכילה אלפי אגדות ושאר שטויות והנהגות, לכל מיני אלילים, זה אמר בכה וזה אמר בכה.

אבל הכלל הגדול בכל הדת שלהם, שזה לא דת מיוסדת או מבוססת כלל וכלל על פי מה שכתוב בספריהם, וכל הגישה לברר מנהגם על פי ספריהם הוא שטות.

יש עוד הרבה מקורות על אי התחשבותם בפועל של ההודיים בספריהם, וזה דבר שאין בו ספק כלל, ולא נפרט את כולם, רק נצטט מקור אחד מתוך הכצעקתה עצמו:

פרופ' וסודהא נאראיאנאן (עמ' 113):

חשוב.

מאוד - מאוד לזכור שני דברים כשכותבים על ההינדואיזם: קיים הבדל גדול באמונות ובמנהגים, ושנית, בעוד שיש לנו מאות, ובעצם, אלפים של טקסטים, הנהוג [המעשי] המקומי והמנהג חשובים באותה מידה, ובחלק מהמקרים הם אפילו עוד יותר חשובים מן הטקסטים הסנקריסטים עצמם. במקרים רבים, הפרקטיקה המקומית גוברת על הטקסטים והפרשנות.

ולכן כל דרכיו לברר בעיקר ע"פ מה שכתוב בספריהם הוא דבר שגוי ביסודו שמגלה על אי ידיעת המציאות.

ג. מה באמת כתוב בספריהם

ונמשיך הלאה, ונבדוק מה באמת כתוב בספריהם, האמת כצעקתה?

והנה מבין מאות או אלפי ספריהם, בקושי נמצא איזה שום אזכור למנהג של הגילוח, זולת בספר אחד מתוך ספרי הפַּוּרְאָנְס. מבלי להתעמק יותר מדי בשטויותיהם, צריכים להבין שלכל אליל ואליל יש ספר פַּוּרְאָנְס השייך לאותו אליל, ושם יש את האגדות של אותו אליל, עם שאר שטויותיהם. לדוגמא בעלמא, בפוראנאס של אליל קטסטרופה (האליל של טירופטי בשינוי השם) כתוב שהאליל הנ"ל הוא זה שעשה את האליל שיקצע (עוד אליל מפורסם אצלם, בשינוי השם), ואילו בפוראנאס של האליל שיקצע, כתב ששיקצע עשה את האליל קטסטרופה. בעיקרון הפוראנאס אוחזים שיש לכבד גם את האלילים האחרים, רק שתמיד האליל שלהם הוא אליל הכי חשוב... מזכיר את דברי אברהם אבינו לתרח, שהיה מחלוקת בין האלילים...

ואמנם בשום ספר פַּוּרְאָנְס של האליל בטירופטי לא מוזכר כלל וכלל מאומה בעניין התגלחת. והציטוט היחיד שמצאו לזה הוא נכתב בפוראנאס של האליל 'שיקצע', ולכן לבוא לדון מתוך מנהגי שיקצע על הנהוג בטירופטי, הוא להבדיל, יותר גרוע ממי שרוצה להוכיח ממנהגי

It is so said in ParAshara Smriti's (PS) Chapter 9.

Whatever sin a man commits attaches itself to his hair. Hence he should clip his hairs to the length of two fingers' width from their end.

PS 9.55

Attaching a screenshot from the book:

such a form of penance, goes to men. (54)

Whatever sin a man commits attaches itself to his hair. Hence, he should clip his hairs to the length of two fingers' width from their ends. (55)

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

פרנקפורט על הנהוג בבאבוב.

למעשה עם כל זאת, ניגש למה שבאמת כתוב באותו ספר, וזה לשונו⁵⁸:

בן אדם יגלח **כל פעם** שיש לו אפשרות לבקר במקום קדוש כי מאמינים שיש בשערות את כל העוונות שהוא עשה.

ואמנם אם כדבריו שהספרים הם הקובעים, למעשה כתוב כאן שיש לגלח לפני **כל ביקור בכל מקום קדוש**, אז נעדכן את כולכם שהמציאות שרוב ההודיים לא מגלחים ברוב הביקורים שלהם בטמפל. זאת אומרת, ממקום שבאו, אותו 'ציווי' שהם מצטטים, הוא ציווי שההודיים לא שומעים אליו כלל. חוץ מזה, חשוב להעיר שברוב טמפלים לא מגלחים כלל אף פעם במסגרת ביקור בטמפל. אכן יש להם מנהגים קבועים להתגלח בשלבים מסויימים בחייהם, שאולי מהדירים לעשות בטמפל. אבל אינו קשור בעצם בביקור בטמפל. לגלח בביקור לטמפל, זה מנהג יחודי לטירופאטי ועוד כמה טמפלים, בעיקר בדרום הודו, ובטירופאטי, רק בין שליש לחצי ממבקרי המקום מתגלחים.

ואכן כתוב כאן שהעוונות נתפסים בשערות, אבל במקום אחר בפונְאנס כתוב בגלל זה:

"כל פעם שבן אדם חוטא, זה נדבק בשערות. ולכן הוא יגזוז שהשערות יהיו רק שתי אצבעות משורשיהם".

ציווי זה גם לא ידוע לכלל אנשי הודו, וגם אין אף אחד שמקיימו.

ואמנם לעצם האמירה שהגילוח גם מסיר עוונות, למעשה דברים כאלו נאמרו גם בעוד מקורות, אבל יש מקורות שאמרו את זה, ותכף ומיד אמרו שהסיבה של הגילוח הוא בגלל האגדה על הקרחת ודברים דומים (עי' במקורות בראיון השלם של אמיר דרומי עם הכומר הראשי שהזכיר שניהם) כך שלפי אמונתם הקרבת השיער לאליל היא עצמה מסירה את העוונות ואין בכך כל סתירה לכך שהשיער בעיניהם נחשב קרבן.

וא"כ התברר לנו שכל המקור הגדול ו"המציאה הגדולה" שמצאו כתוב בספריהם לא אמור להיות הבסיס לבניין של כל הברור מכיוון שאין לספריהם שום תוקף, והציטוט הקטן שכן מתייחס לגילוח נכתב בהקשר לאליל אחר וטמפל אחר, וגם שהמציאות מוכיחה שמה שכתוב שם הוא דבר שהם כלל לא מקיימים כנ"ל.

ישנם עוד קצת מקורות שכותבים שבאופן כללי שערות הם דברים טמאים, או שהעוונות נתפסים בשערות, אבל כל המקורות הללו נכתבו בלי קשר לשום גילוח, רק כתבו ששערות, והיינו שנגזזו סתם - ולא נגזזו עבור האליל, וגם צואה ושיניים לא משאירים אותם בטמפל.

יש עוד מקור אחד, שבעלי הכצעקתה החליטו שהוא "הקיצור שו"ע ההודי" (!! ושם כתוב גם באופן סתמי שלפני כל

נעשה טהור מכל עוונותיו; **נשים תעשינה חיתוך סמלי של השיער**; ב' - בספר Dharmasindhu [ה'קיצור שו"ע שלהם] כתוב: 'בכל פעם שהאדם עולה לרגל, לבית ע"ז, נהר של מים, או מקום מקודש אחר, הוא צריך לגלח את ראשו, כי לכל אדם עוונותיו נתפסין בשערותיו; באופן סמלי ע"י **סילוק השערות אתה נפטר מכל העוונות, אתה מוכשר לבקר את מקום העליה לרגל**'; ג' - באתר האינטרנט

ביקור בכל טמפל או נהר של מים וכו' יש לגלח את השערות כי העוונות נתפסים בשערות. אמנם

כאמור, במציאות הם לא מקיימים את זה כלל וכלל, מלבד מה שהדמיון בין אותו ספר ל"קיצור שו"ע" מלבד מה שהוא חסר טעם, אינו דמיון כלל, ואותו ספר אין לו שום סמכות כלל וכלל בעיניהם.

חשוב מאוד לציין שמרבית ההודיים כלל לא מאמינים שהשערות הם דבר טמא, והרבה מהם דווקא הכחישו את זה, עי' לעיל מה שמובא מר' גרשון וועטס שהעיד ששניים הכחישו שהשיער טמא ואמרו שהאליל אוהב שיער, וכן יש עוד הרבה מקורות לזה (עי' להלן בחלק הראיונות כמה ציטוטים מחשוביהם, כולל כומר גדול בענין זה), וברור שזה לא דבר שכולם יודעים, ובוודאי שלא כולם חיים על פי ההנחיה הזו.

⁵⁸ "A man should get his head tonsured whenever he gets an opportunity to visit a holy place because hair are believed to contain all the sins he has committed"

ד. האם שייך הקרבת דבר טמא

אבל גם אם נניח שבאמת כתוב בספריהם שסיבת הגילוח הוא רק הסרת הטומאה או הסרת העוונות. מי החליט שזה אמור להיות סתירה לזה שמאמינים שהאליל מקבל את השערות?

א. ועוד לפני שנתחיל לדון בדתם הטמאה, נביא שתי דוגמאות מהיהדות של דבר שהם לכאורה דברים טמאים, ואעפ"כ יש להם חלק בקרבנות.

והיינו הדם והחלב.

הרמב"ם במורה הנבוכים (חלק ג פרק מח) כתב הטעם של איסור אכילת חלב:

וכן חלב הקרב משיבע ומפסיד העכול ומוליד דם קר מדובק, ושרפתו היתה יותר ראויה מאכילתו, וכן הדם והנבילה קשים להתעכל ומזונום רע.

וכע"ז איתא בספר החינוך (מצוה קמז):

ועל כן היה מחסדי האל הגדולים עלינו, אנחנו עמו אשר בחר, להרחיק ממנו כל מאכל מזיק אל הגוף ומוליד בו ליחות רעות. וזה הכלל שיש לי לפי הפשט בכל איסור המאכלות, כמו שאמרנו למעלה. וידוע כי החלב דבק ומוליד ליחות רעות.

וכן הדם, מלבד מה שכבר כתוב במשנה (מכות ג, טז) "רבי שמעון בר רבי אומר, הרי הוא אומר רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא הנפש וגו', ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו, הפורש ממנו מקבל שכר כו'." וכן הגמ' במכות טז: שהשותה בקרנא דאומנא עבר משום בל תשקצו בגלל הדם שנמצא עליה.

גם על מאיסות הדם בטבע האדם - כתב הרמב"ם בהרחבה במורה הנבוכים (ח"ג פרק מו):

ודע, כי הדם היה טמא מאד בעיני הצאב"ה, ועם כל זה היו אוכלים אותו מפני שהיו חושבים שהוא מזון השדים, וכשאכל אותו מי שאכלו כבר השתתף עם השדים ויבואוהו ויודיעוהו העתידות, כמו שידמו ההמון ממעשי השדים, והיו שם אנשים שהיה קשה בעיניהם אכילת הדם כי הוא דבר שימאסו טבע האדם, והיו שוחטים בהמה ומקבלים דמה בכלי או בחפירה ואוכלים בשר השחיטה ההיא סביב דמה, והיו מדמין במעשה ההוא שהשדים יאכלו הדם אשר הוא מזונום והם יאכלו הבשר, ובזה תהיה האהבה והאחזה והרעות להם, בעבור שאכלו כלם על שלחן אחד ובמושב אחד, ויבאו להם השדים ההם לפי מחשבתם בחלום ויגידו להם העתידות ויעילו להם, אלו כלם דעות שהיו נמשכין אחריהם בזמנים ההם ובוחרים אותם, והיו מפורסמות לא היה ספק לאחד מן ההמון באמיתתם, ובאה התורה השלמה ליודעיה, להסיר אלו החליים הנאמנים ואסרה אכילת הדם, ועשתה חיזוק באיסורו כמו שעשתה בע"ז.

ומבואר מדברי הרמב"ם, שהטבע הוא למאוס בדם מצד עצמו, וגם עובדי ע"ז היו חושבים שהדם הוא דבר טמא, ואעפ"כ אכלו את הדם או הגישוהו להם כדי להידבק בשדים.

והנה גם הדם וגם החלב, למרות כל הנ"ל, הינם חלק עיקרי של הקרבנות, שעיקר הכפרה הוא בזריקת הדם, וגם החלב מוקטר על גבי המזבח, והגם שמצד עצמם דברים אלו נחשבים מאוסים, אין בזה שום סתירה שהם חלק של הקרבן.

ב. ושוא תאמר התינוח דת האמת, אבל אולי להבדיל אלף אלפי הבדלות בדתם הטמאה זה אחרת?

אז שתדע, גם בהודו, אותם שערות שהמתירים בטוחים שלפי דתם זה אמור להיות דבר טמא, ולכן טוענים שצריכים להסיר את השיער לפני שנכנסים לטמפל או לנהר המקודש להם, הרי במציאות אנו רואים מפורש שיש הרבה מקרים בוודאי היו הרבה מקרים ששם זה ברור לגמרי שהשער קרבן עם הקרבה ונתינה לאליל ולנהר בפועל ולא חששו שהשיער טמא.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

באחד מספריהם העתיקים, המכונה 'מהרבראטא'⁵⁹ (עוד יותר ותיק מהפוראנס, מלפני יותר מאלף חמש מאות שנה) מסופר סיפור על אדוק אחד שכעס על מישהו, ולכן כדי לעורר כוחות ללכת להרוג את אותו אחד, עשה מה שעשה ועשה כן על ידי שלקח קצת משערותיו, ושם את זה לתוך המזבח של הקרבנות, וכשהוא שם את זה, גם אמר את 'הציטוטים הנכונים', ועשה את זה פעמים...

זה נכון שזה לא נאמר בהקשר לעבודה, אבל רואים שהיה אצלם כזה מושג של הקרבת השערות כקרבן ממש, למרות שאולי השערות אמורים להיות דברים טמאים.

ג. אבל למעשה, את עיקר העניין שהשערות הם קרבן ממש רואים בבירור בגילוח הראשון שעושים לילדים (בשם 'מונדן').

בגילוח שעושים לילדים, התגלחת תמיד נעשית ליד פסל או תמונה, והשערות נלקחים, לפעמים מונחים בטס של זהב - שעליו מניחים כל התקרובת שלהם, לפעמים זה מוקטר על המזבח ממש, ולפעמים שמים את זה בגללים של פרה (שלשטותם זה דבר קדוש, ככל מה שיוצא מהפרה), ויש פעמים או מקומות שהשערות נזרקים לתוך הנהר גנגס שלשטותם גם הויה אלילה. אבל מה שברור, שעושים משהו שהוא כמעשה נתינה, וזאת למרות זה שהשערות אמורים להיות דבר טמא.

מכיוון שזה לא העניין שלנו לדון על מנהגם בגילוח ילדים לא נרחיב בזה, ואמנם מי שרוצה המון מקורות על זה, שיפנה למערכת.

תרגום ממקור אחד:

"כשהשערות של הילד הוסרו, השערות לא נזרקו סתם, אלא מכבדים השערות בגלל שזה מגיע מבן אדם, ולכן או שורפים את זה במערכה (מזבח) של הטמפל, או שזה נקבר ליד ביתו של הילד, או שהוא ניטל לתוך הנהר הגנגס. זה משמעותי,

also spread on the child's scalp to calm any skin irritation. When the child's hair is removed the strands are not discarded. Instead, the hair is respected as it has come from a living human being and so is either burned in the temple's fire, buried near the child's home, or sprinkled on to the waters of the River Ganges. This is significant as Hindus consider the river to be the sacred personification of the goddess Ganga and believe that bathing in the river's waters can remove a person's sin.

מכיוון שההינדואיים מחשיבים את הנהר להיות התגשמות של אלילה ג... ומאמינים שלרחוץ בנהר יסיר את העוונות של הבן אדם"

הרי שזה ברור שהיו (ושעדין יש) הרבה מנהגים של נתינה של ממש בשערות של ילדים, למרות שייתכן שאולי לפי הדת שלהם השערות הם דבר טמא, ובהכרח שגם לפי דתם זה לא סתירה שהשיער הוא קרבן.

כמובן, לא באנו להוכיח שהשערות של הילדים מוגשים כתקרובת, אלא שעצם ההנחה הזאת שדבר טמא לא יכול להיות תקרובת, או שזה לא נכון, או שהם לא אווזים שהשערות הם דבר טמא, כי ברור שיש פעמים שהשערות ממש מוגשים כתקרובת.

והנה, מלבד הנ"ל, יש גם מקורות עתיקים על התגלחת הרגילה שעליה אנו דנים שמוכיחים שהיה נהוג מעשה נתינה.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

ולפניכם ציטוט מתוך ספר אנגלי ישן בשם ASIATIC JOURNAL שיצא לאור בשנת 1831 שמתאר את הקורבנות בטירופטי מתוך ניסיונו האישי כשביקר בטירופטי. (ראה בקובץ המקורות תרגום של עמוד 160). תרגמונו כאן רק החלקים הרלוונטיים.

194 *The Pagoda of Tripetty.*
 the well-educated natives by that name, and is distinguished by peculiar morassy and other rights above other parts of the surrounding countries.
 " This temple is distinguished by the oblations which are offered to its god by Vishnoo's votaries from all parts of the Indian world. Princes send their vakeels, or ambassadors, to present their offering to the shrine; whilst the poorer peasant, who may have little else to offer, wraps up some petty oblation in a piece of wax-cloth; a handful of rice stained with manjall makes it look a larger packet. The cause of these offerings is as follows: the idol, smitten with love for the blooming Tudmasvuttee, daughter of Akasha, rajah of Narraisevannun, in the Bom Raize zemindary, determined to espouse her, but wanting coin for the matrimonial expenses, he raised the wind by the aid of Cavery, the Indian Pluto. This god, however, directed that the money thus lent should be repaid annually to the sovereign of the countries lying between the Palaur and Soonomookai rivers, and the votaries at the shrine pour in great numbers during the Bramhautsoween, or nine-day celebration of the nuptials, and, annually, at this period, two-thirds of the usual collections are made.
 " The bramins maintain that the Hindoo princes allowed the revenues from this source to be entirely employed on the spot in religious ceremonies, and that the Mussulman first appropriated, on the score of the above claim, the produce of these oblations. During the early wars we had with the French, in this part of the world, this source of revenue was one of the first fruits of our conquests; though certainly its legitimacy is much to be doubted. These offerings, or *caunickee*, are made generally from interested motives, and are of every diversity of articles conceivable; gold and silver lumps, coins of all sorts, bags of rupees, copper money, spices, *ussufetida*, the hair cut off the head, frequently vowed from infancy, and given up by some beautiful virgin in compliance with her parent's oath. A man who is lame presents a silver leg; if blind, a silver or gold eye; in fact, there would be no end were I to enumerate the various ways in which Hindoo superstition develops itself on this occasion. The jewels, which a woman has worn with pride from infancy, are voluntarily left before the idol; she appears with a shabby cloth before the stone god, and presents a splendid one, which has never been worn; she tears the bangles from her infant's little legs, and fondly hopes that the god, whom she
 Sees in the clouds and hears in the wind,
 will shower down his blessings on her and hers. She has, haply, travelled hundreds of miles, and accomplished her object; and, perhaps, before a journey, which to her might have been one of terror, never left her village and the bosom of her own family. The birth of a son, reconciliation with enemies, success against the foe, safe termination of a journey, the marriage of a son or daughter, prosperity in trade, enjoyment of health, and the reverse of these, are among the reasons which lead together, in the direction of Tripetty, the wise as well as ignorant heathens.
 " The offerings are not always presented by the interested party; they may be sent by relations, friends, or vakeels, but they are frequently forwarded by goseynes. A goseyne is a servant of the temple; there are a considerable number of them. A few months before the Bramhautsoween, they set out in different directions, and reaching the country they intend to commence their operations in, they unfurl the sacred flag of the god, with which each is entrusted. Round this idolatrous banner the Hindoos gather, and either trust their offerings to its bearer, or carry the *caunickee* themselves to the foot of the idol.

הטמפל הזה מיוחד בהמנחות שהוצעו (אופער) לאליל ע"י עובדי ווי... מסביב העולם ההודי. הנסיכים שולחים דברים מאד יקרים... בעוד שפשוטי ועניי העם שאין להם הרבה לתת, מביאים המנחה עטוף בבד של שעוה, להביא קצת אורז מוכתם עם מונזל, הסיבה של הקרבנות האלה כי לאליל היה (ומסופר שהיה לאליל חתונה ומשלמים הריבית).... האופרינג הללו, או קאניקאי (כינוי של הקרבן בלשונם) עשויים בדרך כלל ממניעים שלובים הם ממכלול דברים בעל ערך, גושי כסף וזהב, מטבעות מכל הסוגים, שקים של רופי, כסף מנחושת, תבלינים, שיער שנגזז מהראש, הרבה פעמים שנדרו את זה כשנולד ילד קטן, וגם ניתן ע"י בחורות יפות ע"י נדר של הוריה, בן אדם חיגר יביא רגל מכסף, וגם עיוור יביא עין מזהב או כסף.... שמביאים את הקורבנות... ההינדואים או סומכים על השליחים שלהם להביא האופרינג למקומו, או הם משיאים את הקאניקאי לבד לרגלי הפסל.. (א"ה הכוונה ליד רגלי האליל ממש).

ומפורש בהתחלה שנכלל בהקרבנות (קאניקאי) גם שערות, והקאניקאי מובא לפני רגלי האליל⁶⁰. חשוב לציין, שמוזכר שם בהקשר לזה האגדה ע"כ שיש לאליל חוב מהחתונה ועל הריבית, וזהו סיבת הגילוח, הגם שזה נכתב יותר ממאה שנה מלפני שהחליטו למכור את השערות.

ולפניכם ציטוט נוסף מספר ישן אחר בשם "מחשבה דתית לחיים בהודו" שיצא לאור ב 1883 (עמ' 376) שמתאר את הקרבת השיער לנהר הגנגס וכדו' ומזכיר את הסרת העוונות ומתאר מעשה של אשה שהקריבה את שיערה כקרבן לאלילה של נהר הגנגס (ראה בהרחבה בקובץ המקורות תרגום של עמודים 165-166)

מאיך נשים מקפידות לשמור את שערם שלם, הם מתגאות באורך ובכובד של השיער, לאישה להיפרד משערה נחשב לאחד מהביזיונות הגדולים, והכי גרוע מכל הניסיונות, זה סימן של אלמנות, אך בחלק מהמקומות הקדושים בפרט בחיבור של הנהרות, החיתוך והאופרינג של כמה קווצות שיער (ועני-דאנאם) ע"י אישה מסורה, זה נחשב מעשה מאד גדול.

⁶⁰ המתירים עיילי פילא בקופא דמחטא, והחליטו שלמרות שבהתחלה כתוב ששערות הוא ממש כמו שאר הקניקאי (תקרובת), למעשה כשכתוב בסתמא אחרי זה שאת הקניקאי שמים לפני רגלי האליל, אין הכוונה לשערות, אלא לשאר דברים. ולאחר שהחליטו שפלגין דיבורא, הגזימו עוד יותר והחליטו שיש מצידנו 'זיוף' בזה שהצגנו שאם כתוב שזה קנאקאי, וכתוב אחרי זה שקאניקאי מונח לפני האליל, הפשט הפשוט שמניחים את השערות לפני האליל. אמנם לא ירדנו לסוף דעתם בזה בכלל.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

Women, on the other hand, are most careful to preserve their hair intact. They pride themselves on its length and weight. For a woman to have to part with her hair is one of the greatest of degradations, and the most terrible of all trials. It is the mark of widowhood. Yet in some sacred places, especially at the confluence of rivers, the cutting off and offering of a few locks of hair (Veṇī-dānam) by a virtuous wife is considered a highly meritorious act.

A Brāhman gentleman of high rank in India once described to me how he had taken his wife for the performance of this ceremonial to Prayāga, which, as the point of meeting of the Ganges and Jumnā, is regarded as one of the holiest places of pilgrimage in India. She was escorted to the banks of the river by a troop of priests—there called Prayāgwāl—carrying cocoa-nuts, areca-nuts, flowers, kuṅkuma, etc. At the confluence she was made to sit down and offer worship (pūjā) to the

Ganges. Then one of the priests recited certain texts and prayers from the Veda, and holding a pair of golden scissors in his hand cut off about two inches of her long hair. The locks thus severed were deposited as a precious offering in a costly metal vessel, but not without the addition of five rupees to make the gift more acceptable: Then the husband, in ratification of the ceremony, poured water into the hand of the priest, who thereupon took the money for himself and cast the locks of hair into the river. The shorn woman regarded this presentation of her precious locks to the river-goddess as a great privilege, for it can only be performed by a devoted wife who is living virtuously with her husband, and only in his presence.

איש ברהמין (כהן דת-כומר) מדרגה גבוהה בהודו תיאר לי איך שהוא לקח את אשתו לקיום הטקס בנקודת המפגש של נהג הגינגס וג'ומנא, נחשב לאחד המקומות הכי קדושים לעליה לרגל בהודו, קבוצת כמרים ליוו אותה לגדות הנהר, כשהם לוקחים איתם קוקוס ועוד סוג של אגוזים, פרחים, ועוד דברים, בחיבור של הנהר הושיבו אותה ונתנו לה לסגוד עבודה לנהר הגנגס. אז אחד מהכמרים אמר טקסטים ותפילות מסוימות מה'וודה' כשהוא מחזיק זוג מספריים של זהב ביד שלו, חתך לה כחמש סנטימטר משערה הארוך, קווצות השיער האלה הונחו בתור אופרינג יקר בתוך כלי ממתכת יקרה עם הוספה של חמש רופי, כדי שהמתנה יהיה יותר מקובל אז הבעל מזג מים על היד של הכומר, שלקח את הכסף לעצמו וזרק את השיער לתוך הנהר, האשה הניגזת הרגישה שהמתנה הזאת של קווצות שיער לאלילה של הנהר היא זכות גדולה בשבילה...

וכמובן, חוץ מכל זה יש את העניין שמקצתם מביאים קצת מהשערות שלהם בפנים, לאחר הגילוח. זאת אומרת, שהם לוקחים את השערות שלהם מתוך חדר הגילוח, ומביאים את השערות להונדי הגדול, ששמה שמים את כל האופרינג שלהם, וכמובן שאר הדברים שמקריבים ושמים בהונדי הם במשמעות של נתניה לאליל (קרבן), בלי ספק.

והנה מציאות זו שיש מקצתם שמביאים את זה בפנים, נאמר על ידי שני השליחים בתשס"ד, ואמנם יש עוד המון מקורות בלתי תלויים שאמרו את אותו הדבר, כולל המקורות שפשוט כתבו על העובדה הפשוטה שמרוקני ההונדי הוצרכו להפריד את הדברים, והיינו את השערות מבין היהלומים ועוד שאר הקרבנות, ושערות הללו נמכרים יותר בזול מכיוון שהם מעורבים והפוכים (אינם מסודרים ביחד כדרך גדילתם) ובגלל זה הם פחות איכותיים.

וכן כתוב בכמה ספרים שיצאו לאור עוד לפני תשס"ד. בספר "טירומלא, הפנורמה של שבעת ההרים" שיצא לאור על ידי הנהלת הטמפל בעצמו בשנת 1999 למניינם, כתוב על ההונדי (עמ' 25):

In its west quadrangle is placed a long Gangalam (large brass vessel) covered with a long canvas spout and guarded by peons and vigilant guards. All votive offerings from devotees are deposited in this vessel called Koppera.

They range from hairs removed from the shaven heads of men and women to diamond jewellery, ornamental necklaces, ear rings, gold bangles set with precious stones, bundles of currency notes, gold, silver, jaggery, sugar candy, idols, vessels, wrist watches, promisory notes, lottery tickets and other articles, and coins of all denominations current and old.

...כל האופרינג של הנדרים מאת הסוגדים מונחים לתוך הכלי הזה שנקרא קופרה. זה [היינו האופרינג] משערות שנגלח מהראש של אנשים ונשים, עד ליהלומים, שרשראות, צמידים, וכו' (כל מיני תכשיטים).

וגם כאן מפורש שהשערות היו בהונדי לפני. וכן מפורש בספר שיצא בשנת 1875 למניינם, שגם שם מבואר שהשערות נכנסו להונדי בפנים. (ע' בקובץ המקורות עמ' 343).

קיבלנו גם מסמך רשמי שהשיג השליח אמיר דרומי בתשס"ד, ושם המחירון של השערות מהטמפל, ומוזכר מפורש שמוכרים בנפרד את השיער שהיה בהונדי⁶¹:

18 The stock position of Human Hair put for sale is follows.

1. First Variety	--	4000 Kgs
2. Second Variety	--	14250 Kgs
3. Third Variety	--	22640 Kgs
4. Gray Hair	--	150 Kgs.
5. Hundi Hair	--	175 Kgs.

⁶¹. יש לציין שבהכצעקתה הכחישו, וטענו שהשער [אם] הוא נכנס להונדי בפנים, כבר לא נמכר. וליתא כנ"ל.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

וכן אישרו עובדה זו, גם הנהלת הטמפל, וגם הכומר הראשי, ועוד עשרות של מקורות.

ואכן בהתכתבות עם ה TTY אתר מידע בנושאים הקשורים לטמפל בטירופטי קבלנו תשובה ברורה מאוד (עי' להלן עוד הרבה ציטוטים מהם)⁶².

ש: האם הטמפלים מרשים לשים את השיער בהונדי?

ת: כן

ש: האם אנשים הודים לוקחים חלק מהשיער הגזוז לתוך הטמפל לשים בתוך ההונדי? האם אנשים גוזזים שיער במקומות אחרים (כמו בבית) ואחר כך מביאים את זה לשים את זה בתוך ההונדי בטמפל?
ת: הם לא מסתפרים בבית, (רוב האנשים לא יודעים מהמושג לקחת חלק מהשיער מאולמות הגזיזה ולשים בהונדי. הם מניחים - שהנחת השיער לאחר הגזיזה במקומות הגזיזה תינתן לאליל ישירות. יש אנשים שיכניסו את חלקם של השיער הגזוז ל- HUNDI (לרוב יחד עם קורבנות הכסף בעיקר) שנמצא בתוך "סף הכסף" (הונדי שנמצא קרוב מאוד לאליל העיקרי).

התהליך הוא שלפני שמתחילים את גילוח השיער, 3 חתכים יבוצעו על פי בקשתו והם נותנים לנו את זה, כדי שאנחנו נוכל לרדת להונדי לאחר דרשאן. (הרבה פחות האנשים עושים את זה בדרך כלל).

אמנם המתירים ניסו להכחיש את זה בכל כוחם משני סיבות. חדא, כי זה מוכיח שהשערות אינם דברים טמאים, וגם מכיוון שאלו שהם החליטו שהם המומחים, היינו לי ויסמן וגם ד"ר מוהאן, שניהם אמרו שלא מביאים את השערות בפנים, לכן יש להם חובה להגיד שזה המציאות, כי אחרת כבר מבינים לבד כמה מומחיות יש למומחים שלהם...

I just found out that there is actually a sign on top of the Hundi, in four different languages, that says:
"Do not put hair in the hundi."
It is against Hindu law to do so.
Some apparently very emotional and not very literate Hindus every once in a blue moon do put their hair in there, but that hair is less than even an insignificant minority, and it is also totally not avodaso bekach.

הרב יעקב שפירא אפילו הרחיק לכת עד שהמציא עובדה שנמצא שם שלט בארבע שפות שלא לשים שערות בהונדי, כאילו זה נגד חוקם לעשות את זה. אמנם עוד לא שמענו שום קיום לדבר הזה⁶³.

למעשה כשהנהלת הטמפל נשאלו על זה, ענו בבירור שלא צריכים להכניס את השערות בפנים, והשערות מגיעים לאליל גם בלי שיביאום בפנים, אבל כתבו שיש כזה מנהג.

ונצטט מייל שכתבו ה TTD, שהם הנהלת הטמפל:

בנוגע להאופרינג של שיער על ידי הסוגדים בתוך ההונדי בתוך הטמפל, ישנם סוגדים שמאמינים שכדי להביע את תודתם, הם אופער כמות קטנה מאוד של שיער ועוטפים אותו בפיסת בד צהובה (טבולה בדרך כלל בכורכום ואז מיובשת שמשמשת כחיטוי) ולהציע בכלי ההונדי.

⁶².

- **Q:** Do the temples allow the hair to be placed in the Hundi? **A:** Yes
- **Q:** Do Indian people sometimes take some of their tonsured hair from the tonsuring hall into the temple to put in the Hundi? Do people cut their hair in other places (like at home) and then bring it to put in to the Hundi in the temple?
- **A:** They do not cut their hair at Home, (Most of the people do not know taking part of the hair from tonsured halls and dropping in Hundi They assume - **Leaving hair after tonsure at tonsuring places will be given to God directly.** Some people will put their part of tonsured hair into HUNDI (along with the money offerings mostly) which is inside silver threshold (Hundi which is very near to the main Deity)
The process is that, before starting the hair shave, 3 cuts will be done based on one's request and they give the same to us, so that we can drop in Hundi after having Darshan. (very less amount of people usually do in this way)

⁶³. ייתכן שהוא התבלבל עם השלט שיש על ההונדי בחדר התגלחת שכתוב בו שיש לשים שם רק את השערות...

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

תוך כדי פינוי אוספי הונדי, הרשויות הנוגעות בדבר יפרידו אופרינג מסוג זה וישלחו בנפרד לאגף מכירות הפומביות של שיער האדם בכדי לבצע תהליך נוסף.⁶⁴

מה שמעניין שיש משהו קבוע בהנהגה זו, שאותם שמביאים את זה בפנים נוהגים לעשות את זה בלבד צהוב כו'.

אילו היה מדובר על כמה אנשים שעוברים על חוקותיהם, והיינו אנשים שפשוט לא יודעים כ"כ טוב, פשוט שלא שייך שיהיה מנהג מסוים ואחיד במה שהם עוברים על החוק, אבל עצם זה שיש מנהג קבוע של אלו שמציעים את השערות בפנים כגון בד צהוב וכו' זה מוכיח שהנהגה זו אינה רק איזה מעשה של איזה אדוק שהחליט לעשות כן על דעת עצמו.

והוא בניגוד לדעת דתם והכמרים; מרוקני ההונדי אמרו לר' ר' צבי ויסמן שמעולם לא מצאו שם שערות, ואחד ציין כנדבה מוזרה ביותר את מה שמצא שם שיער.

ולאחר שהוכחנו שברור שההודיים כן מכניסים שערות להונדי שבפנים הטמפל, צ"ע איך ויסמן שמע שאין דבר כזה?

וצ"ל או שהוא אדם שאינו דובר אמת, או כדברי חז"ל 'מאן דקפיד, קפדין ליה', ולכן דווקא אצלו ההודים הקפידו על הכלל שהמציא וענו לו בדיוק מה שהוא רוצה לשמוע... ושיקרו בדבר מפורסם זה שתמיד יש סוגדים ששמים שיער בהונדי, ועדין זה בגדר פלא ש'מומחה גדול' לא הכיר בעצמו שקיים דבר מפורסם זה.

למעשה, אין הכוונה כאן להגיד שמה שהם מביאים את השערות בפנים, זה מוכיח שכל השערות הם בתור קרבן, אלא הנידון להוכיח שהעובדה הזאת ששערות הם מהדברים הטמאים שלא יכולים להיות קרבן - איננה נכונה כלל, ותו לא מידי.

ה. האם ישנה התפתחות בדרכי העבודה זרה

המסקנה של אנשי הכצעקתה שמטרת הגילוח הינו לסלק את הטומאה כדי לטהר את עצמם לפני שנכנסים לפסל הגדול ל'דרשאן'.

אלא שהיה קשה להם אם זהו כל המטרה רק להיטהר ולהסיר עוונות, מה ענין זה שבעת צרה הם עושים נדרים שאם ייושעו ילכו ויגלחו את השערות בטירופטי (ויש להדגיש שגם אם בזמן ביקורם באזור הטמפל מדגישים שלהיכנס לפני האליל זהו דבר יותר חשוב, עיקר סיבת ביאתם לטירופטי זה כדי לקיים את נדרם כנ"ל).

ולכן מכיוון שזה לא כל כך הסתדר להם, המציאו שבאמת אין הכי נמי אין באמת צורך או עניין לנדור, ורק מכיוון שהטמפל מרוויחים הרבה כסף מהתגלחת, המציאו מנהלי הטמפל שיש לקיים דבר זה גם על ידי נדר למרות שזה לא קיים בדתם.

ואמנם חשוב לציין שאכן הגם שלא מופיע בכתביהם של החוקיים שצריך לעשות את זה בדרך נדרים ונדבות, מצד שני זה מתואר שכך נהגו כבר בספר שיצא לאור בשנת 1831 (The Asiatic Journal) המצוטט בהרחבה למעלה.

These offerings, or caunickes, are made generally from interested motives, and are of every diversity of articles conceivable; gold and silver lumps, coins of all sorts, bags of rupees, copper money, spices, assafœtida, the hair cut ff the head, frequently vowed from infancy, and given up by some beautiful virgin in compliance with her parent's oath. A man who is lame presents a silver leg; if

שם כתוב הקרבנות (אופרינג) שנותנים לאליל, וכתוב שאחד מהם "שער שנגזז מהראש, הרבה פעמים שנדרו את זה כשנולדו, וזה נמסר על ידי איזה בחורה בהתאם לנדר של ההורים שלה".

⁶⁴ Regarding offering of hair by devotees in main hundi inside temple, some devotees believe that to express their gratitude, they offer very small quantity of hair and wrap it in a yellow piece of cloth (usually dipped in turmeric and then dried which acts as disinfectant) and offer in hundi. While clearing the hundi collections, the concerned authorities will segregate this type of offerings and send it separately to the human hair auctions wing to carryout further process.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

והיינו שכבר אז הגילוח היה מנהג של קיום הנדר. ולכן זה נכון מה שכתבו שזה לא נמצא בספרי חוקיהם, אבל זה רק מוכיח את מה שכבר כתבנו, שבספרי חוקיהם לא תמצא מדריך איך בדיוק צריכים לעבוד את הע"ז, והעבודה לע"ז אינה נעשית על פי הספר.

והנה עכשיו נבאר מענין חשש אחר בפאה נכרית, והיינו דאסור תקרובות עבודה זרה ר"ל, ואם כי כתבתי הקונטרס שלפנינו באריכות לפני זמן רב, ובינתיים אולי נשתנה המצב זרבה, וכן בזמן האחרון השאלה

והנה בהודו לפי האמונה העתיקה שלהם המכונה „הינדו“, והם עובדי עבודה זרה ממש כימי קדם, שערות בני אדם הן קודש ואין לגלחן, רק כשיש איזה צרה במשפחה ונושעו וכדומה, אז מגלחין

ועוד ראיה לזה, כי באמת המקור הראשון שמצינו לזה שעושים נדר לגלח, והיינו שמגלחים לאחר שמקבלים איזה ישועה, זה מופיע בתשובה של הגר"מ שטרנבוך שנדפס בשנת תש"ל, ושם כתב (עמ' כח) שהוא כתב את אותה תשובה לפני זמן רב!

כלומר שהתשובה הזאת נכתבה רק שנים בודדות לאחר שהם התחילו למכור את השער, ובקושי הרוויחו מזה, ולא ייתכן שהמציאו עוד מנהג, והמנהג החדש כבר הגיע במהירות לירושלים לאזני הגר"מ שטרנבוך, הכל תוך זמן מאוד קצר, ובפרט שאז לפני 50 שנה לא המציאו עדין את הטכנולוגיה של היום.

זאת אומרת, אילו הגר"מ שטרנבוך לא היה מזכיר את הפרט הזה, לא היינו מוצאים לזה עוד מקור במשך כמה עשרות שנים נוספות למרות שזה היה קיים במציאות כל השנים הללו. וכך הם פני הדברים, שכמעט אין מקורות כתובים לשום דבר, וממילא כל הגישה שלהם ללמוד מהשתיקה, וממה שלא מצאו דברים כתובים מגוחך וחסר כל ערך.

וכן על זה הדרך, הוא המשיך לדמיין שזה שהגילוח הוא הסרת היופי גם הוי המצאה של לפני 25 שנים. ולמה? כי פשוט בעל הכצעקתה לא מצא מקור... ואז ממשיכים הלאה עוד כמה שנים, ולדברי בעלי הכצעקתה המציאו את האגדה של הקרחת מאוחר יותר בערך בשנת תשס"ו.

וכאן שכחו לגמרי מה שהביאו מד"ר מוהאן שלא ייתכן שהדברים השתנו או שהתחדשו דברים...

וגם יש לנו קצת שאלה בסברא. בעלי הכצעקתה כותבים הנחה שבגלל שהטמפל מרוויחים מזה כסף לכן הם מדגישים ומפרסמים **שהגילוח הוי קרבן**, בגלל שזה יביא יותר אנשים לגלח את שערם [מחמת שאוהבים להקריב קרבנות לאיליל]. ואיך זה לא סותר את זה שמנהלי הטמפל לדבריהם המציאו גם את הטעם של הסרת היופי... האינם חוששים שזה יזיק להם שאנשים שיראו שזה לא קרבן לאיליל אלא רק הסרת היופי לא יבואו לגזוז את שערם?

וגם קשה שבאותו זמן שהמציאו את זה שזה הסרת היופי, כבר עמד שלט שהיה תלוי כבר 30 שנה וכתוב עליו שהוא **הקרבת השער לאיליל**...?

עכ"פ בעלי הכצעקתה טוענים שאם יש התפתחות בדרכי העבודה זרה, מי שעובד את העבודה זרה בדרך המקובלת לעובדו היום, אין זה עובד עבודה זרה, כי אילו היו יודעים שהם טועים ולא כך רוצה העבודה זרה, הם כלל לא היו עובדים אותו כך, ולכן לדעתם אחרי שהתחילו העדכונים בעבודה זרה, כל אלו שעובדים לעבודה זרה היום יש לומר עליהם "ליבו לשמים".

וכך היטב לפרט בשעתו בעל הכצעקתה - יואל שילה, באחד מהפורומים המפורסמים:

"כתבתי שמאחר וגם העמרצים ההודים לא מתכוונים לחדש דרכים חדשות אלא לעשות כפי מסורת אבותיהם, מה הוא גזז בעת קיום נדרו - אף הוא גזוז, הרי שהם מתכוונים לאותה דרך המקוללת להם מדורי דורות.

אלא שבהעדר מסורת נתינה והעברה כמו בתוה"ק - לא ימלט שהמצאות יחדרו פנימה, אך אין שם כוונה לחדש דרך חדשה, ואם כל כל הפרסומים הרשמיים והכמרים הרשמיים טוענים שהיינו מעשה ניוול, והאיליל מתרצה במה שמכניעים עצמם לפניו בהתקרחות, והשערות עצמן טמאות, כפי התרגום של אחד הקטעים העתיקים שהובאו לעיל - שמי שמכניס לבית הע"ז הפרשות הגוף או שערות וצפרנים וכו' - עווננו שקול כמו הריגת עובר במעי אשה - הרי שאם היו מסבירים לאותו עמרץ שהאיליל ממש לא רוצה את השערות הטמאות שלו - הוא היה מירתת מהעבירה שעשה בהגניבו קמצוץ שערות לתוך הטומאה פנימה,

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

וממילא יש כאן 'שלא כדרך עבודתה' גם לשיטתם, ואת זה המשלתי ל'לבו לשמים' - שעליו אומרת הגמ' 'האי שגג בלא מתכוין דעבודה זרה היכי דמי אילימא כסבור בית הכנסת הוא והשתחוה לה הרי לבו לשמים'.

כלומר שלשיטתו אכן 'קיים במציאות' איזה שהוא 'רצון' אמיתי של הע"ז וזה הרצון שכתוב בספרים העתיקים, וכוונת ליבם באמת היא רק על 'רצון' הזה של האליל שקיים במציאות, ולא על הרצונות החדשים של האליל שהם סה"כ טעויות שחדרו לדת ב'העדר מסורת', והם בלבד לא נכונות, והם ב'טעות' אומרים ומאמינים ברצונות החדשים רק בגלל שהם עמרצים, ויתרה מזאת, שהם באמת 'עוברים עבירה' בכך שמכניסים לפניו שיער נגד רצונו "האמיתי" ו"המקורי" ו"הקדמון" אבל באמת בתוך תוכם כוונתם רק לרצון "הקדמון" של האליל שקיים במציאות שהוא נגד מה שהם אומרים ועושים בצורה מפורשת. עד כאן תורף דבריו, רחמנא ליצלן מהאי דעתא...

ולא נאריך כאן על המציאות שהוא המציא וסילף כאילו כל הכמרים והפרסומים של הטמפל אומרים שמטרת הגילוח הוא רק ניוול ולא להקרבת השיער, בעוד שדווקא ההיפוך הוא הנכון, וכן לא נאריך בדבר פשוט כ"כ לכל בר דעת שכוונתם של עובדי הע"ז היא לעובדו ע"פ הכומר אשר יהיה בימים ההם, ועל פי מה שהם מסבירים בעצמם את אמונתם, ולא ע"פ איזה ספרים ישנים שהם לא יודעים מה כתוב בהם.

אבל חוץ מזה, עצם הסברא שבדה מליבו וכתב שגם מי שעובד ע"ז, ועושה כן רק בגלל שיבוש במסורה שלו, אין זה עבודה זרה, כי אילו ידע שאין זה רצון הע"ז לא היה עושה כן, וליבו לשמים, אם נקבל את זה ביטלנו את כל דיני ע"ז, כי מעולם לא היה ולא יהיה לע"ז רצון במציאות, והכל רק דמיונות שווא ורמאות שהכמרים רימו את הגוי, ואילו הגוי ידע כן לא היה עובד ע"ז כלל, וכפי שאכן יהיה בקרוב בעז"ה - והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ויתגלה כבוד מלכותו בעולמו, ואז יבוש כל עובדי פסל המתהללים באלילים, ובוודאי ובוודאי אילו היו יודעים כבר היום את יחוד ה' לא היו עובדים ע"ז כלל וכלל ואין להם כוונה לחדש דרך חדשה שהיא לא נכונה, וכל עבודתם יסודה בטעות, ואם כן, גם עליהם נכריז ליבו לשמים... והאריכות בזה אך למותר.

הנה על טענה זה שיש לדון עבודה זרה רק לפי מה שמייסדי הדת כיוונו, ולא למה שמכוונים עובדי הע"ז היום למעשה, לכאורה התשובה לזה היא פשוטה בתכלית, כי כל כמה שהגוי כיום מכוון לשם עבודה זרה, וגם הוא מכוון למה שהכומר של היום אומר לו, מה לי אם מייסד הדת חשב אחרת? הלא כל עבודה זרה מאז ומתמיד הוא שקר וכזב, ולמה רק המייסד יש לו זכות לקבוע מה השקר האמיתי, ולא כל ממשיכי דרכו?

ויותר מזה, מבואר העניין כל צרכו בראשונים, כגון מה שכתב הרמב"ם (שו"ת הרמב"ם ס' תמח מהזורת בלוי), שהישמעאלים עובדים ההמשך של מרקוליס, ולכן זורקים אבנים ב'מִפְּהָ', רק שהישמעאלים לא עושים כן לשם עבודה זרה, ולכן אין דינם של הישמעאלים לעובדי עבודה זרה על אף שזורקים אבנים ליד הפסל המקורי של מרקוליס.

כמו כן, בפוסקים בהלכות יין נסך (עי' רמ"א בסי' קל"ד, ש"ך קכ"ג ב, ובאמת כבר מבואר כן בתוס' ע"ז נ: בענין הכרות שיש שינויים בין דורות ראשונים לדור של בעלי התוס', ועי' תוס' הרי"ד ע"ז סד.) מוזכר הרבה פעמים שינויים בין הגויים של זמנם להגויים של ימי קדם, שכולם עבדו את אותה דת, רק שחל שינויים במשך הימים, ומפני זה יש שינויים בדינים. ופשוט וברור שכמו שייטכן שינויים לקולא, כדברי הרמב"ם והפוסקים הנזכרים, הוא הדין שייטכן שינויים לחומרא כמו בנידון דידן, ותו לא מידי.

ועי' עוד דברי הרמב"ם בריש הלכות עבודה זרה שהסביר שבאמת כל עבודת אלילים הוא טעות של המון עם שלא הבינו מה הכומרים רצו, ואעפ"כ מפורש בכל מקום שיש לזה דין עבודה זרה ממש.

1. מומחים מי הם ומה הם

ובעלי הכצעקתה האריכו בתיאורם של המומחים. ומיהו באמת לשיטתם זכאי לקבלת תואר 'מומחה'? - כל מי שהם הצליחו להוציא ממנו דברים שהסתדרו לשיטתם. וכמו שהזכרנו את יסודו הגדול של בעל הכצעקתה "'עורך דין טוב ימצא בקלות איך להצדיק כל דבר, תאמר מה אתה רוצה להוכיח וללא כל קושי אפשר יהיה למצוא את הסברא המתאימה".

הרבה פעמים אותו "מומחה" הוצרך לעבור הרבה שיפוצים וניפוחים עד שבאמת הצליחו להציגו כמומחה אמיתי...

כמו כן המעיין בדברים מקבל רושם, שהם חושבים שכל כמה שמביאים משהו וכותבים עליו שהוא מומחה, גם אם מה שהוא באמת אמר לא מסתדר עם שיטתם, מכל מקום הלא הם הביאו מומחים...

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

אבל באופן כללי, בכל נושא, צריך לדעת לתת את המשקל הנכון לכל דברי אותם האנשים שחושבים את עצמם כמומחים.

לפעמים יש אנשים שהחליטו שהם המומחים בעוד שהם לא יודעים שום דבר מתוך ידיעה ממשית, וזה בכלל לא תחום המומחיות שלהם, אלא הכל רק מתוך התרשמות, והבנתם איך המציאות אמורה להיות, או לפעמים הם מתחברים להבנה מסוימת ומפרשים הכל על פי הבנתם.

לפעמים המניע של המומחים הוא להוכיח ששאר האנשים שאינם המומחים אין להם דרך לדעת כלום, ואין להם זכות לחוות דעה, בעוד שעל העיקר בנושא עצמו הם כמעט לא מתייחסים. קשה מאוד למי שעסק באקדמיה, להכיר ששייך למישהו מבחוץ לחקור שום דבר, קל וחומר אם אותו אחד הוא 'רב'.

ולפעמים המומחה מבין שאם הוא לא מחדש משהו הוא לא שווה כלום, זאת אומרת אם הוא רק מסכים עם מה שנאמר, בשביל מה צריכים אותו.

ולפעמים לא מדובר בן אדם מומחה בכלל, אלא שבעלי אינטרסים שמסכימים עם דבריו, לוקחים אותו ומכתירים אותו כהמומחה הכי גדול.

כל הנ"ל כמובן שייך לכל מומחה בכל תחום.

בנידון דידן יש עוד שני נתונים שצריכים שיקול.

חדא, יש אנשים שמרבים לעסוק באיחוד הדתות, ואצלם ייתכן אינטרס שהיהדות לא תתקף אף דת אחרת, אלא הכל בדרכי 'שלום' כביכול, שאף אחד לא יפריע לשני. ממילא החרם הגדולי ישראל עשו על שיער הבא מבתי הע"ז ובפרט שע"י כך מבטאים את התיעוב והמיאוס בע"ז ובדת ההודית, לא מסתדר כל כך בתפיסת-עולם שלהם, אלא מהווה פגיעה בהודיים ה'תמימים' העניים והמסכנים, פשוט וברור שאדם כזה יעשה הכל לתווך ולפשר בן היהדות לדת ההודית ה' ירחם.

ואמנם עיקר הסיבה שצריכים להיזהר בדברי המומחים הוא בגלל שאנשים כאלו, אף פעם לא מצליחים להבין שיש דבר שהוא באמת הוי עבודה זרה, ועל כל עבודה שנעשית לע"ז בכל צורה שתהיה, יש להם הסבר מאוד 'נחמד' איך זה סתם משהו תמים עם כל מיני הסברים, ואינו עבודה זרה. ועובדה זו חוזרת על עצמה הרבה בניד"ד.

לדוגמא בעלמא: אם יש תמונות של הפסל בכל פינה ובכל מקום (וברור שיש להם דין עבודה זרה כדלעיל) במקום להגיד שאולי מחמת שהם אדוקים כל כך בעבודה זרה יש להם תמונות בכל פינה ופינה, וכמו שמצינו גם בזמן חז"ל שלעובדי הע"ז היה להם עבודה זרה בכל בית (עי' ע"ז כא.), במקום זה הם זורקים כל מיני סברות שזה סתם "לתת הכרה למושל של המקום", כמו שיש בצפון קוריאה הרבה תמונות של השליט של המדינה. בעוד שכל אחד מבין שאינו דומה מה שעושים לכבודו של מלך בשר ודם, לנידון שלנו שיש כאן עבודה זרה שהם טועים לחשוב שהוא הנשיא של המקום, וברור שתמונות שמכריזות שהאליל הוא נשיא המקום, היא היא עבודה זרה, ופשוט.

המקובל בכל מקום בהודו שתמונות האליל מפארות את הכתלים, בדומה למה שבצפון קוריאה תולים בכל מקום את תמונות השליט [האליל בלאג'.. נחשב כשליט של כל אזור טירופאטי]; לפי אמונתם

בפרחים וכדו'; מה שהראו תמונות של חגיגה בפני תמונה בעת חנוכת הבית, עם פרחים ואורות – הוא יתכן, אך לא כעבודה רשמית של המקדש אלא רק כדי להכיר בריבונות של האליל על המקום; אין שם מקום ללא תמונה של בלאג'.. [וממילא אין ראה לקדושת' בית התגלחת ממה

דוגמא נוספת: אם שמים פרחים ונרות לפני תמונת האליל בעת טקס חנוכת הבית, זה לא אמור להגיד כלום, אלא זה "רק כדי להכיר בריבונות של האליל על המקום"....

ולכן, עוד לפני שבאים לסמוך על ההסברים של כל המומחים הללו, חשוב מאוד מאוד לדעת איך הם מתייחסים לכל שאר הדתות, כדי להבין בפרופורציה הנכונה את דבריו כאן.

ואכן נגלה קצת על המומחים השונים, ומה שהם אמרו, ומכאן החכם יוסיף לקח להבין על כלל ה'מומחים' שהם מביאים.

המומחה הראשון ד"ר אהנד מוהאן

בהכצעקתה הם חוזרים כמה וכמה פעמים על גודל מומחיותו בדת ההינדו, וראייתם הגדולה היא שהלא השואל שלח לגרי"ש אלישיב שאומרים עליו שהוא המומחה הכי גדול בדת ההינדו. ולא הבחינו שאם כן, שוברו בצידו, שלמרות שכתבו להגרי"ש אלישיב שהוא המומחה הכי גדול לעניין זה, וכן הוצגו לפניו דבריו בפרוטרוט בתש"ן, עדיין הגרי"ש סיים בסוף תשובתו בזה הלשון (קובץ תשובות ח"א סי' ע"ז):

"אכן כל הדברים סובבים והולכים על פי דברי המומחה הנ"ל, וכמובן שאין בידי לקבוע עד כמה דברי המומחים מתאימים למציאות... והדבר טעון איפוא ברור גופא דעובדא היכי הווי"

זאת אומרת, שלמרות שהגרי"ש שמע עליו שהוא המומחה הכי גדול, וגם שמע את דעתו בנושא, אעפ"כ החליט שלא לסמוך עליו, ואמר שאי אפשר לפסוק על פיו עד שהדברים יתבררו עוד יותר. ולאחר כמה שנים שלח במיוחד את הרה"ג רא"ד דונר שעליו בלבד סמך את שתי ידי, ואכן לבסוף הכריע את פסקו רק על פי הרב דונר!! ובעלי הכצעקתה באים לערער על כך ולהכשיר את עדותו לאחר שכבר הגרי"ש פסל אותה על אף ההפסד המרובה שהיה בכלל ישראל עקב כך... [עיין לעיל אות ד'].

מכל מקום כבר כתבנו שגם מדבריו מוכח שהוא מסכים שהשערות ניתנים לאליל ע"י הגילוח, כמבואר בהרחבה לעיל בפרק א'.

לי ויסמן

אחריו יש את לי ויסמן, המכונה אצלם תמיד ר' צבי. קודם כל, יש לדעת שאותו אחד מזדהה בכל פלטפורמה בשם "לי" ואמנם ב'הכצעקתה' חיזקו אותו, ועשו לו שינוי השם מ'לי', ל'צבי', ולא הסתפקו בזה, אלא נזהרו מאוד מאוד לכתוב בכל מקום שהוא "ר' צבי". וכתבו עליו שבחים רבים והדגישו שהוא אמור להיות הראשון שאלי צריך לגשת כדי לברר את העניין.

ר' צבי ויסמן: ר' צבי ויסמן הוא דוקטור ללימודי מזרח אסיה שהשקיע כ-12 שנה בלימודי הכתבים ההודים, ובקי בספרי דתם לפרטי הפרטים, אנתרופולוג [חוקר דתות ותרבויות], בעל תשובה, שהיה חי בטירופאטי כשש שנים, ומכיר את שפתם ברמת שפת אם, ואת המנטליות שלהם מכיר היטב, וחוקר את דתם היטב, ועדותו היתה אמורה להיות הראשונה במעלה, אך בפועל מנעו את כניסתו לגרי"ש, והתייחסו לעדותו בזלזול כ'עדות מומחים ופרופסורים'. בהמשך השנים האוסרים ניסו

תשובה מרה צבי ווייסמן נ"י, שהוא יהודי חרד ושלט מדקדק בקלה כבחמורה, ומלפני שנים רבות שימש כפרופסור לכמה דתות כולל דת ההינדו, ושהה בטירופאטי למשך שש שנים רצופות כדי לחקור את דתם ולעמוד על טיב חייהם בפרטי פרטות, ואכן הוא בקי מאד בטיב חייהם ותהלוכות דתם, ושולט בשפה שלהם הדק היטב, וכבר בשנת תשס"ד העיד בפני הרבנים שהשערות לא

אלא ששינו ועדכנו הרבה דברים כדי להציג מצג שווה עד כמה הוא מומחה, ומאחר והם מציגים אותו כגדול המומחים שהם מסתמכים עליו וכראשון במעלה, הארכנו מעט עליו כדוגמא ל"מומחה" שלהם, הגם שלא כל פרט רלוונטי לנידון, אבל כל זה ללמד על הכלל כולו יצא, על רמת דייקנותם בעובדות, ומי ומי המומחים הגדולים שלהם...

א: הנה הטמפל בטירופטי הוא באזור של הודו בשם "אנדרה פראדש", בעוד שלי ויסמן אמר שהוא שהה באזור "טמיל נאדו" שש שנים, וגם שם הוא גר באזור מוסלמי, והאזור הזה רחוק 370 ק"מ מטירופטי הנמצא ב"אנדרה פראדש", וכידוע באותה תקופה התחבורה שם לא אפשרה נסיעה מהירה במרחקים כאלו ולמרות זאת הם שינו את זה וכתבו שהוא בכלל היה בטירופטי בכל השש שנים הללו, או כלשונם "ושהה בטירופטי למשך שש שנים רצופות כדי לחקור את דתם"...

ולאחר שהם המציאו שהוא היה בטמפל בכל השש שנים הללו, אז הם גם המציאו שהוא מכיר את שפתם על בוריה, כלשונם "ושולט בשפה שלהם הדק היטב" והרחיקו לכת עד שהמשילו אותו לאדם [להבדיל] "ששהה בבית המקדש שש שנים, ושותף בכל עומק העבודה על ידי בכירי הכהנים", ואת שליחי הרבנים המשילו לתייר העומד בחוץ וגם אינו מכיר את השפה. את כל זה הם כותבים על אדם שבכלל לא היה באזור שבו נמצא הטמפל רוב הזמן, ובפרט שבשנים אלו התגורר בשכונה של מוסלמים ולא של הינדים עובדי הע"ז.

שעולה מספריהם, ומכמריהם הרציניים, ומה שביאר ר' צבי ווייסמן שבקי בשפתם ובדתם על בוריה - היא תמונת מצב שונה לחלוטין. שאין שום קשר בין התגלחת לבין הגדרים ההלכתיים של תקרובת ע"ז; אם נחזור למישל של האוסרים הרי זה בעצם ויכוח בין פרופסור מומחה ללשה"ק ששהה בביהמ"ק שש שנים, ושותף בכל עומק העבודה ע"י בכירי הכהנים - ומגיע תייר העומד מחוץ לחיל.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

ב: אמנם ויסמן טוען שהוא ביקר בטמפל כמה פעמים, אבל הוא אמר על עצמו שהוא לא ביקר כל כך במקומות הגילוח, כי זה לא מקום מעניין במיוחד⁶⁵. וכפי שהגדיר זאת הוא עצמו זה נשמע ככה: "האוניברסיטה שבו למדתי היה קשר לאוניברסיטה השייכת לטמפל, ולכן הייתי כמה פעמים בטירופטי, ומשום שאין עוד דברים לעשות בטירופטי, אלא הטמפל הוא הדבר היחיד, אז ביקרתי בטמפל..."

ג: וכן המציאו שהוא "מכיר את שפתם ברמת שפת אם", "ושולט בשפה שלהם הדק היטב" בעוד שלי ויסמן כלל לא מדבר טלוגו אלא מדבר טמיל. (טמיל זה השפה שמדברים באזור של הודו בה שהה לי ויסמן, אבל באזור טירופטי כמעט כולם מדברים טלוגו, אכן יש מהם שמדברים טמיל, יש מהם שמדברים קאנדה, אבל הרוב המוחלט שם מדברים טלוגו, ולפי מה שביררנו, יש שם הרבה יותר אנשים שמדברים אנגלית מאלו שמדברים טמיל). באיזה שהוא שלב מישהו העיר לבעלי הכצעקתה שזה לא נכון שהוא יודע את השפה שלהם, כי הוא רק יודע טמיל ולא טלוגו, אז מיד הם החליטו שכל מי שמדבר טמיל גם מבין טלוגו... עד שהם הבינו מויסמן בעצמו שזה לא נכון, וחישבו דרך אחרת להציל את המצב, וכתבו שהוא מכיר גם קצת טלוגו... יש לציין שטעות זו, הגם שזה מגלה בורות בכך שבעלי הכצעקתה אפילו לא הכירו את השפה המדוברת בטירופטי וכבר הם מציגים עצמם כחוקרים הכי גדולים בדת ההינדו, מצד שני יש ללמד עליהם זכות שויסמן בעצמו הטעה אותם, כי כשהוא דיבר הוא נתן רושם כאילו כולם מדברים טמיל ולא טלוגו [וכמובן שזה בגלל שהוא לא רצה להראות שהוא לא מבין את שפת המקום].

ד: גם המציאו שיש לו דוקטורט, ושהוא שימש כפרופסור לכמה דתות, וכל זה המצאה, מעולם הוא לא היה פרופסור, וגם הוא עצמו אמר שהוא כלל לא סיים את הדוקטורט.

ה: באותו ראיון אתו, ויסמן אמר מפורש שדבריו הובאו לפני הגרי"ש אלישיב בשעתו, אלא שהובאו על ידי שליח בלבד מכיוון שהגרי"ש לא רצה לפגוש אותו שלא ביחד עם הרב דונר, אבל הוא מודה שאכן הובאו דבריו לפני הגרי"ש, ואעפ"כ הגרי"ש לא חזר בו. אלא שב'הכצעקתה' כתבו שרצו להכניס את לי ויסמן עוד לפני פרסום הפסק לאיסור, ורק "בשל סיבות שאכמ"ל לא אפשרו להם להיכנס". וזו המצאה שלא היתה ולא נבראה. לי ויסמן נכנס לתמונה רק לאחר שיצא הפסק של הגרי"ש אלישיב לאיסור, כאשר מוכח מכל דבריו באסיפת הרבנים בניו יורק, שזו הפעם הראשונה שהוא מדבר על זה. ואכן אז הביאו את דבריו לפני הגרי"ש, רק שהגרי"ש לא רצה לפגוש אתו באופן ישיר אם הרב דונר בעצמו לא יהיה נוכח בפגישתם.

ו: יש לדעת, שלמרות שבעלי הכצעקתה ראו לנכון לפרסם תמונה של הנ"ל עם פאות וזקן, לעשות רושם שמדובר באדם ירא ושלם וגם כתבו עליו ש"הוא יהודי חרד ושלם ומדקדק קלה כבחמורה", ולכן מכנים אותו ר' צבי ויסמן, יש לידע שמדובר בנבן אדם שגם אם כוונתו לטובה ורק חסר לו את ההדרכה הנכונה, אבל למעשה יש לו דעות פסולות בכל מיני עניינים. עד לפני כמה חדשים הוא היה מורה באיזה בית ספר פלורליסט בקליפורניה, המעורב בבנים ובנות עד סוף התיכון, שהיסוד של אותו מקום הוא שאין להכריח שום תלמיד או תלמידה לנהוג ביהדות בשום דרך, אלא הוא מקום פתוח המיועד גם לדרך הרפורמית, וגם לקונסרבטיבית וגם לאלו שהם לא יהודים בכלל...

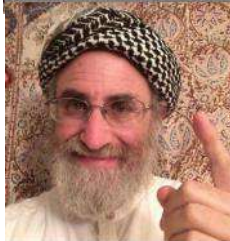
ז: ובנוסף לכך הוא מרבה להשתתף בדיונים של איחוד הדתות יהדות ואסלאם..., והחלק הכי מגוחך, שכשפרסמו שמדובר באחד שעוסק באיחוד הדתות, במקום שהמיתרים יסבירו שהם לא באו לקחת אותו לראש ישיבה אלא להביא עובדות ממי שחושב שהוא מומחה - הם לא וויתרו על זה, והתחילו להביא מקורות על המצווה והחשיבות של איחוד הדתות⁶⁶, רח"ל.

⁶⁵ בעלי הכצעקתה צעקו בכל כוחם על טעות בתרגום שבמקו"א תרגמו את דבריו שהוא לא ביקר במקום של התגלחת כי זה לא מקום שמעניין אותו, במקום מה שהוא באמת אמר שזה לא מקום 'מעניין במיוחד', וכתבו שיש כאן הבדל בין שמים לארץ. אנחנו עוד לא זכינו להבין את ההבדל, מכיוון שהשורה התחתונה היא שהוא לא בדק את המקום, ולא כל כך ברור לנו המרחק בין שמים וארץ אם הוא לא חקר את זה בגלל שזה לא מעניין אותו, או שהוא החליט שזה לא מקום מעניין... עכ"פ הוא לא בדק את המקום! אם יש מישהו מבין הקוראים שמבין את ההבדל הגדול, נשמח לשמוע ביאור בנידון עמוק וסבוך זה.

⁶⁶ והגם שזה ממש לא עניינו פה, מכל מקום הם כתבו בשם מרן החוות דעת (בשו"ת חו"ד סי' ד') שכתב בזה"ל: "ולא אנחנו לבד בני ישראל מוזהרין בזה, אלא שכל אומה ולשון מחוייבין בו, כאשר ראינו שהמלכות והשלטונים יר"ה בכל מדינה ומדינה מקפידין שצריך כל אדם להיות נאסר באזיקי אמונת הדת שלו, ושלא יהיה נחלקין אגודות ויעשה כל אחד מה שלבו חפץ כי בזה תלוי קיום המדינה" עכ"ל.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

ואוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר את מעשיו ואמונתו, מכיוון שכפי מה שאנו מכירים את המתירים הללו שמשווקים אותנו, כשהם יראו את הדברים, הם יסבירו כמה דרכו נכונה לפי התורה ח"ו, כמו שעשו על השטויות שלו עד עכשיו שמצאו להם "סמך" ע"י עיוות החו"ד, אבל מכיוון שמחובתנו להראות לציבור באיזה אדם מדובר כדי להזהיר את הציבור מ"מומחים" כאלה, לכן החלטנו להביא מעט מהדברים שלו....

בתמונות שבצד הצטלם לי ויסמן כאשר הוא יושב על שטיחי המסגד < חבוש כאפיה בראשו > עם אחד מחבריו מה'אימאם' באיחוד הדתות.

ח: כמו כן נביא כאן ציטוט מתוך מה שהוא כתב באתר אינטרנט שלו, שמגלה עליו הרבה⁶⁷:

לפני למעלה מ-20 שנה הייתי סטודנט לתואר שני באוניברסיטת שיקגו בשפות ובציוויליזציות בדרום אסיה. מצאתי את עצמי גר בעיר צ'נאי (אז מדרס) כדי לעשות את עבודת המחקר שלי. יום אחד ראיתי בעיתון מודעה לטקס אורס (יארצייט / יום פטירתו של קדוש סופי מוסלמי) בג'ורג'טאון, החלק העתיק ביותר במדרס. עשיתי את דרכי ברחובות הצרים עד שמצאתי מסגד קטן שעליו מחובר דרגה (קבר). ליד הקבר התאספה קבוצת גברים לביצוע הזיכר (תפילה מוסלמית), קריאת נוסחאות רוחניות. השירה והשיר היו מדהימים. היתה הרגשה כאילו החדר מלא מלאכים. רק כעבור שנים רבות באומן, אוקראינה, הרגשתי שוב את האינטנסיביות הרוחנית הזו. באמצע הפזמון קם איש קטן והחל להתפלל בקול. בקולו היו כנות ויופי שמעולם לא שמעתי לפני כן.

ט: ואם לא די בדברים הנ"ל לפניכם תמונות מתוך וידאו שפרסם לי ויסמן בערוץ יוטיוב שלו, בהם הוא מבקש מכל העוקבים אחרי הערוץ שלו שיכתבו לו איזה "מידות מיוחדות" יש ב"מוחמד" שהם הכי ראויים לשבת... ובתמונה השנייה הוא מציין איזה התעוררות וחיזוק שהוא עצמו מקבל מ"מוחמד"....

וכנראה שראו כאן מקור שכאילו התורה מעודדת שכל הגויים יאמינו באמונתם. אבל ח"ו זה לא כתוב כאן! אלא כתוב שם להוכיח שיסוד האמונה לא תלוי בחקירה שכלית לבד, אלא על השויתי לה' לנגדי תמיד, ולא ניתן לסמוך על השכל לבד, וזה דבר שאפילו הגוים מבינים שצריכים את זה לקיום האומה, כי אחרת אין שום אימון בשבועות במשא ומתן.

⁶⁷.Over 20 years ago, I was a graduate student at the University of Chicago in South Asian Languages and Civilizations. I found myself living in the city of Chennai (then Madras) to do my dissertation research. One day I saw an ad in the newspaper for an Urs ceremony (Yahrtzeit/death anniversary of a Muslim Sufi Saint) in Georgetown, the oldest section of Madras. I made my way down the narrow streets til I found a small mosque with a dargah (tomb) attached to it. Near the tomb, a group of men gathered to perform zikr (dhikr), the chanting of spiritual formulae. **The chanting and singing was awesome. It felt as if the room were filled with angels.** (It wasn't til many years later in Uman, Ukraine that I would feel that spiritual intensity again.) In the middle of the chanting, a small man stood up and began to pray out loud. There was a sincerity and beauty in his voice that I had never heard before.

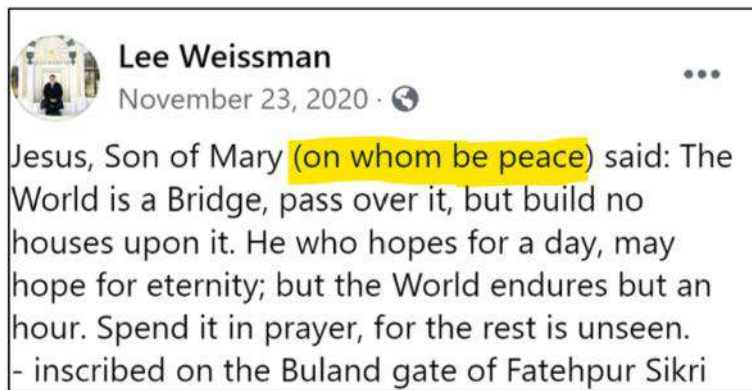
וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

ואם לא די בכל זה, לי ויסמן הגיע להרצות במסגד עם השטריימל לכבוד היארצייט של 'מוחמד'...
לפניכם התמונות והפרוספקט...

ט: ולא הסתפק במוסלמים, איחוד הדתות הרי כולל גם נוצרים, רח"ל. לפניכם לי ויסמן משוחח עם נוצרי במסגרת עבודתו באיחוד הדתות... ואם לא די בכך ניתן לראות גם שלי ויסמן כותב על יש"ו "עליו השלום".... (היו אלו שטענו שהוא כבר עזב את זה, אבל שימו לב לתאריך המעודכן, המוכיח ששהוא עדיין שקוע בדעותיו הקלוקלות):

ולפניכם פרוספקט נוסף (מהזמן האחרון) מאירוע של איחוד הדתות, הכולל גם הודיים, המתאחדים לדון בפאנל על הסיפורים במקרא (הכוונה ב'מקרא', כמובן לא רק לכתבי הקודש...) שלי וייסמן אמור להופיע יחד עם מייצגים משאר הדתות: ←

י: ואם יתעקש המתעקש ללמד עליו זכות שאולי בכל זאת הוא לא באמת מעריץ את יש"ו כמו שהוא מעריץ את מוחמד... לפניכם קטעים מצמררים שכתב בפייסבוק על יש"ו וכתב שם עליו עוד דברים נוראים שלא ניתן להעלות על הכתב... ה"י.

כבוגר פגשתי את ישו שוב. באמת יש שני ישוים. ישו של הבשורות וישו של המסורות המוסלמיות. גיליתי ששתי האמונות האברהמיות הללו שמרו על דיוקן של אדם שהיה יהודי מאוד בתפיסת עולמו ובאופן הלימוד שלו. למרבה הצער, נוצרים רבים אינם יודעים מספיק על יהדות בכדי להבין את יהדותו

של ישו או את המסר שלו בבשורות. ישו של המסורת המוסלמית תופס מתח סגפני מיסטי במחשבה היהודית שלעתים קרובות מוזנח, אך מקבל ביטוי גם אצל רבותינו.

חשוב לזכור: בעלי הכצעקתה ידעו את דעותיו הפסולות בשעת כתיבת הכצעקתה ובלי בושה הקפידו לקרוא לו תמיד רק בתואר ר' צבי ויסמן, ולשבחו כ"חרד ושלם ומדקדק קלה כבחמורה", והכל בשביל לתת לקורא רושם על גדלותו ומומחיותו ונאמנותו, ולפסול בכך את עדות הרה"ג ר"ד דונר...

אמה טרלו

אממה טרלו, פרופסורית באוניברסיטת לונדון, אנתרופולוגית, השקיעה כשלושים שנה בחקירת הדת ההינדית, וכארבע שנים בחקירת מנהגי תגלחת בתרבויות שונות, מחברת ספר 'החיים הסודיים של השיער'.

Emma Tarlo is a Professor of Anthropology at Goldsmiths. Her research focusses on dress, material culture and the body in transcultural contexts and on new modes of ethnographic

עוד אחת שזכתה לעלות לגדולה בגלל צעקתם, היא פרופ' אממה טרלו המתגוררת בלונדון. בעוד שהיא פרופ' שבעיקר עוסקת בתרבויות הלבוש והאופנה במקומות שונים, ובגלל זה היא כתבה ספר גם על המנהגים השונים ועל החשיבות השונה

שיש לשערות בכל תרבות ודת, כנראה מדין 'זכין לאדם שלא בפניו', ייחסו אליה שלשים שנה של חקירת הדת ההינדית, מה שלא היה ולא נברא. אלא היא סך הכל כתבה ספר על הדברים השונים שיש בשערות בכל דת, וכתבה פרק על מנהג התגלחת בהודו, ופרק על דין כיסוי הראש ליהודים, ועוד פרק על "שייטל-גייט" בה היא כתבה את כל הסיפור שהגרי"ש אלישיב אסר את השערות מהודו, והיא משתלחת בלשונה כנגד הגריש"א זצ"ל, והנה לפניכם דבריה הטמאים (מתוך ספרה בעמ' 93)⁶⁸.

"ההיבט המכריע בהסתכלות היהודית האורתודוקסית היה סביב השאלה האם חיתוך שיער הוא סוג של פולחן והאם השיער הוצג לאליל כקרבן, ובכך הופך אותו לתועבה. דונר (א.ה. כוונתה לגרא"ד דונר שליט"א) בחן את השיטות ההינדיות דרך העדשה המפחידה של כתבי הקודש היהודיים הקדומים, ומשום כך ראה את פולחן האליל הפרימיטיבי האסור בתורה. רב ליברלי מאידך אולי יראה את הדברים אחרת, יכול להיות שהוא יזהה שבעשורים האחרונים קיים איזון שיתופי מוצלח בין האמונה ההינדית של הסרת שיער לבין האמונה היהודית של הוספתו - הסכם לא מדובר בין נשים של לאומים שונים ואמונות שונות, אשר מבלי לדעת מוצאו דרכים להביע את דבקותם באמצעות שיתוף השיער, יכול להיות שהוא יראה, באיזה הגיון אלוקי, אם אלוקים דרש מנשים להוסיף שיער בחלק אחד של העולם, הוא לפחות טרח לספק אותו מאחר."

late. Crucial from the Orthodox Jewish perspective was the question of whether cutting hair was a form of worship and whether the hair was presented to the idol as a sacrificial offering, thereby making it an abomination. Dunner, who observed Hindu practices through the fearful lens of ancient Jewish scripture, saw in tonsure the primitive idol worship forbidden in the Torah.

A liberal rabbi might have seen things differently. He might have recognised that for several decades there had quietly existed a happy symbiotic balance between the Hindu practice of removing hair and the Jewish practice of adding it – an unspoken pact between women of different nationalities and faiths who had, without knowing it, found ways of expressing their devotion and humility through sharing the same hair. He might even have seen in this some sort of divine logic. If God required women to add hair in one part of the world, He at least took the trouble of supplying it from another. At its best this might have been seen as a form of divine recycling. But this was three years before the first Hindu-Jewish Leadership Summit in Delhi, when more liberally minded religious leaders from both communities signed a 'Declaration of Mutual Understanding and Cooperation', which states that 'their respective traditions teach Faith in One Supreme Being who is the Ultimate Reality, who has created the world in its blessed diversity and communicated Divine ways of action for humanity for different peoples in different times and places'.

68

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

כשאר מומחי האקדמיה גם היא החליטה לתפוס את המושכות בידיים ולנסות להסביר את גישת הפסיקה "הראויה", אבל למעשה, היא פשוט לא מעידה על שום דבר משמעותי העוזר לצד של המתירים, אלא אדרבה, זולת מה שכבר הבאנו למעלה איך שהיא כתבה על השלט של אולמות הגילוח שמדובר במקום קדוש, ויש עוד כמה ציטוטים שדווקא מוכיחים כמה הספרים אדוקים בדתם. אבל מה שבטוח **שהיא בוודאי לא המומחית העולמית שחקרה את הדת ההינדית שלשים שנה...**

אלן מורינס

האריכו לצטט מכתב מיהודי בשם אלן מורינס. מעניין שהם השמיטו חלק מהמכתב:

אני עצמי יהודי, והנני עוסק גם בחינוך יהודי, ואוכל לומר באופן צנוע, שיש לי גם ידע בנושאים הלכתיים ובקיום מצוות.

כידוע ומפורסם, עולי הרגל בטירופאטי מחשיבים את גילוח שערוניהם, בתור אחד משני המנהגים החשובים ביותר שביכולתם לבצע בעת העלייה לרגל (המנהג השני הוא, למרוח את צורת האליל, בשמן של קמפור, כמון ומוסק). המקום שבו עולי הרגל מבצעים את התגלחת בטירופאטי, נקרא "קליאנה קאטה", המעסיק יותר מ-500 ספרים שעובדים בשלש משמרות

אני עצמי יהודי, והנני עוסק גם בחינוך יהודי, ואוכל לומר באופן צנוע שיש לי גם ידע בנושאים הלכתיים ובקיום מצוות.

המקום שבו עולי הרגל מבצעים את התגלחת בטירופאטי, נקרא "קליאנה קאטה" ... יש שם גם ארבעה הדרי המנתה, ועוד 16 חררי תספורת קטנים במקומות הסמוכים, שטמם מגלחים את איתם

המכתב התפרסם בתשס"ד בחוברת של הרב וולפא, ושם כתוב "כידוע ומפורסם, עולי הרגל בטירופטי מחשיבים את גילוח שערוניהם בתור אחד משני המנהגים החשובים ביותר שביכולתם לבצע בעת העלייה לרגל"

משום מה, כשהעתיקו את המכתב בהכצעקתה החליטו להשמיט את זה. כנראה הפריע להם שהוא הודה שזה אחד משני העבודות הכי חשובות (וממה נפשך, אם זה נכון למה להשמיטו, אלא מאי, לדעתם זה לא נכון, אז אולי הוא לא מומחה... וצ"ע).

למעשה בתשס"ד יהודי אחד שוב שאל את מורינס על המציאות האמיתית בטירופטי, וככה הוא ענה לו:

השאלות שלך חשובות, ואני אומר את זה בהערכה אמיתית, כי הדיון בנושא זה לא היה תמיד מסור לעובדות בעניין. מה שאתה מציין, במיוחד ההבדל בין האידיאולוגיה הרשמית של חשופי הטמפל לבין מה שעולים לרגל עצמם, הם נושאים אמיתיים. בשלב זה אני יכול להשליך מעט מאוד אור על הנושא מכיוון שכפי שכתבתי במכתב שלי, **אני לא מומחה בנושא טירופטי**. אזור החקירה שלי על עלייה לרגל בהינדית היה במקום אחר. כל מה שיכולתי ואוכל להגיב עליהם הם העקרונות הכלליים של ההינדואיזם ושיטות העלייה לרגל שלו. ניתן להעלות על הדעת, אם כי מאוד לא סביר, שעולים לרגל לטירופטי אינם בשורה ואינם רואים ששיער גזור מטמא באופן פולחני, וזה הערך ההינדי האוניברסלי. **אני לא יכול לומר כי לא ביקרתי בטמפל (למעט פעם אחת, באמת כתייר) ולא נזדמן לי לחקור את הצליינים ישירות.**

Your questions are thoughtful, and I say this with genuine appreciation because the discussion of this issue has not always been as devoted to the facts in the matter. What you point out, especially the difference between the official ideology of the temple elite and whatever the pilgrims themselves might think, are real issues. At this point I can throw very little further light on the subject because, as I wrote in my letter, I am not an expert on Tirupati. My area of investigation on Hindu pilgrimage was elsewhere. All I could and can comment on are the general principles of Hinduism and its pilgrimage practices. It is conceivable, though very unlikely, that pilgrims to Tirupati are out of line and do not consider cut hair to be ritually defiling, which is the universal Hindu value. I can't say because I have not visited the temple (except once, really as a tourist) and I have not had the opportunity to question the pilgrims directly.

הגר צדק מר ל.

בשעתו כשנתעורר השאלה בתשס"ד, היו רבים שציטטו כל מיני דברים משמו של הגר צדק מר ל. בשיחה אתו (מוקלט), הוא הסביר שהוא עצמו לא יודע כלום מידיעה, והכל מפי השמועה, והוא גדל בעיקר בארה"ב, רק נולד בהודו, אבל עבר לארה"ב כשהיה ילד בגיל 6. רק בשעתו כשהתעוררה השאלה, אחרי הרבה לחץ מהרבנים, הוא התקשר לאח שלו, ואח שלו עבד בשביל משהו שרק אז חזר מנסיעה שלקח את הבן שלו לטירופטי, ובירר דברים דרכו. זאת אומרת, לא מדובר על אחד שמדבר מידיעה, ואפילו לא עדות ממה שהוא שמע מאחד שמדבר מידיעה,

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

אלא כלי שלישי, מה שהוא שמע מאח שלו ששמע ממישהו אחר. ולכן כשמדובר בעדות ברמה כזאת, לא נראה שיש צורך להתייחס לפרטים, כי אין לו שום יתרון על כל שאר הביורורים שנעשו ישר עם העובדים בעצמם⁶⁹..

אלן בריל

מומחה נוסף שציטטו מקצת מדבריו בהכצעקתה הוא אלן בריל.

וכך כתבו עליו בעלי 'הכצעקתה':

פרופסור אלן בריל, הוא פרופסור לתיאולוגיה יהודית, אוניברסיטת סטון-הול, יהודי שומר מצוות, לימד כמה שנים יהדות בהודו ואינדונזיה, כתב כמה ספרים על הינדואיזם.

והנה מדובר באדם שיש לו הרבה דעות כוזבות, ועוסק רבות באיחוד הדתות, וגם מלמד יהדות באוניברסיטה נוצרית, ולקח לעצמו שנה שבה הוא הלך למקום של טומאה ממש בהודו, ולימד אותם על היהדות והנצרות...

בכלל כתביו אפשר לראות שהוא אוהז שהינדואיזם וכן שאר העבודות זרות שבעולם בכלל אינם בגדר ע"ז, ומציג את הדברים כאילו ח"ו התורה לא הבינה כוונתם של עובדי הע"ז, עפרא לפומיה. הוא כתב באתר שלו מאמר של טומאה גדולה בו הוא מציג את הוויכוח של אברהם אבינו ע"ה, עם אביו תרח בענייני הפסלים, ולאחר ששבר אברהם את הפסלים - תרח שאל אותו למה שבר הרי הפסלים זה לא אליל אלא זה רק להזכיר שיש אליל, והמשיך עם התשובה של אברהם אבינו, עד שתרח אמר שהוא לא מבין למה הפסל שונה מהתפילין שזה חפץ שמסמל קדושה... ה"י, וכל אחד מבין שמדובר בדעות כוזבות ממש, רחוק מדרך התורה, ולא דברים התמים של 'יהודי שומר מצוות', וגם שכלל לא ברור כמה ידע יש לו בנידון דידן. באתר שלו כשמדבר על הגילוח בהודו הוא בעיקר מצטט מאחרים, רק ברור שהוא ממש לא חושב שמדובר בע"ז לא בדת הינדו, לא בנצרות, ולא בשום דבר אחר. ובאמת מי שמסתכל בכזביו יבין מיד שאין לו שום התנגדות לדת ההינדו כלל, אלא הוא חושב שבכללות התורה והנביאים לא הבינו את המושג עבודה זרה כמו שצריך, וחשבו שכוונתם לעבוד את עצם התמונה, בעוד שכל עובדי עבודה זרה הבינו שיש כוח עליון, ורק עבדו את הפסלים בתור חפץ קדוש שעוזר להם לעורר את הכוונה. עפרא לפומיה!

ממש מביך לראות לאורך כל הדרך עד כמה לשונו "לשון רמיה", ובפרט כאן כשרואים שהכתיר אפיקורס כ"יהודי שומר תורה ומצוות" כאילו הוא אדם חרדי ירא ושלם, וכאחד שאפילו "לימד יהדות בהודו ובאינדונזיה", ומאידך כשמביא את שליחם של גדולי ישראל אמיר דרומי הי"ו שכידוע הוא אדם ישר מאד ושומר מצוות ותם דרך, עשה טובה כשכתב עליו שהוא "יהודי דתי"... וכוונתו לתת הרגשה שהוא משהו כמו מסורתית...

אמיר דרומי, יהודי דתי, נשלח ע"י הגר"ק והרב חיד"ו וייס בתשס"ד מאחר ושהה זמן רב בהודו, וגם סייע בפדיון שבויים שם; העיד בפני הגר"ק, ושוב נשלח בתשע"ח והעיד בפני הגר"מ שטרנבוך, ורואיין שוב בתשפ"א.

הרב יעקב שפירא

הרב יעקב שפירא חקר את העניין בתחילה בשנת תש"ן, ואחר כך בשנת תשס"ד, והוא זה ששיגר מכתב לראב"ד הגר"מ שטרנבוך שליט"א אשר בו הוא מדבר גבוהה גבוהה, כאילו הוא בקי ויודע הכל, אבל באמת כלל לא הטריח את עצמו לברר מה בכלל היו טענות האוסרים, ואת טענותיהם לקח מכתבה בעיתון "משפחה" שפרסמה ראיון שכביכול היה עם הרב דונר (והמציאו שם הרבה פרטים שלא היו, כאילו הרב דונר הלך להודו מחופש ככומר נוצרי, ועוד כמה

⁶⁹. חשוב לציין שכל מה שאמרנו הוא מתוך מה שהוא אמר בהקלטה לפני שנתיים, אם כי בהכצעקתה יש משמעות שהעדות מפי אח שלו ממש, וכשאחד פנה אליהם לברר את הדבר, התחמקו כדרכם שאין להם את ההקלטה של אותה שיחה אתו, ואם כן לא ידוע לנו על סמך מה הם קבעו מה שקבעו, אבל מה שאנו כתבנו כאן זה בדיוק מה שהוא אמר בעצמו בהקלטה שאותה - כן אפשר לקבל, כשם שניתן לקבל את שאר החומר שהצגנו כאן.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

שקרים רבים), בעוד שהרב דונר כבר בשעתו הכחיש שהתראיין לעיתון זה והתנער מהשטויות שייחסו אליו שם. ואינו רואים צורך להגיב לאדם שאלו הם מקורותיו וזוהי רמת בדיקת הדברים שלו.

ר' גרשון וועסט

אחד מהרבנים שהוא מגדולי המתירים את שיער הודו מאז ומתמיד, עוד לפני שנשלחו השליחים בתשס"ד, לאחר שבשנת תשע"ח הוא שמע שמפרסמים שיש להודים את האגדה על האליל הבין שזוהי סיבה לאסור את השיער (וכנראה לא ס"ל ככל הפלפולים של בעלי הכצעקתה), והחליט לשלוח את תלמידו ר' גרשון וועסט לברר כמה נפוצה אגדה זו בהודו. ובעוד שיעקר מטרתו של ר' גרשון היתה לברר דווקא את ענין האגדה, בעודו בהודו התקשר לחברו הרוצה בעילום שמו וביקש ממנו שיעזור לו בחזרתו מהודו להעלות את עדותו על הכתב.

לאחר שהרב הנ"ל יגע שעות להעלות נוסח שישביע את רצונו, ולאחר שר' גרשון עבר על הדברים כמה וכמה פעמים (אגב, עדיין קיימת התכתובת במייל בינו לבין כותב העדות) חתם ר' גרשון שמו על העדות, והוא בעצמו נתן את כתב העדות לרבנים שונים ללא שום הסתייגויות (קיימת עדות מכמה רבנים שקיבלו את כתב העדות ממנו בשעתו, שהוא לא אמר להם מאומה שכאלו יש לו השגות על הנכתב).

באיזה שהוא שלב לאחר מכן, נכתב מאמר שהוכיח שלפי הגדרותיו של ר' גרשון בעדותו הכתובה, השערות אמורות להיות תקרובת עבודה זרה, מכיוון שר' גרשון בעיקר הסכים עם כל דברי האוסרים מאז ומתמיד שהסיקו שהשערות נתונים לאיזה אליל, ומכנים את זה סקריפייס ואופרינג, וגם אומרים שזה אותה הבנה של סקריפייס שנאמרת על הקוקוס.

לאחר שיצא מאמר זה, ר' גרשון החליט לבדוק את הנתונים עוד יותר לעומק, והתברר שאותו כותב העדות טעה באיזה פרט קטן בכתיבת העדות, כי הוא תמלל איזה נקודה באופן לא כל כך ברור⁷⁰. ומשום מה, אחרי זה המציאו שהוא אף פעם לא הסכים לנוסח העדות איך שהוא, והחליטו שכל כתב העדות מזויף מתוכו, למרות שהוא מרצונו מסר אותו לכל מיני רבנים, וצע"ג.

ואכן כמה שבועות לאחר שיצא אותו מאמר, ר' גרשון חזר פעם שניה להודו, כביכול לברר את העובדות שוב. למעשה, לאחר הנסיעה השנייה לא התחדש לו כמעט שום דבר שלא היה ידוע לו בנסיעה הראשונה, רק שבעוד שבנסיעה הראשונה התמקד בעיקר בעניין האגדה, בנסיעה השנייה, ניסה יותר לחקור בעיקר השאלה האם הם מתכוונים בגילוח שיש איזה נתינה לאליל. וחשוב מאוד להדגיש, בניגוד לרושם שבעלי הכצעקתה נותנים, ר' גרשון אומר פעם אחר פעם

⁷⁰ מדובר במשהו קטנטן, אבל למען שלימות העניין נברר את זה. קודם צריכים לדעת שבהודו כל הכמרים הם מכת ברהמין, שהוא הכת הכי חשובה, אבל לא כל מי שבכת ברהמין הוא כומר. במהדור"ק כתוב בעדותו על הספרים:

בכל זאת, המגלחים עצמם טוענים שמקור מוצאם הוא באמת מכת הברהמין, ומחמת זה הם מחזיקים עצמם כאילו יש להם דרגה של כומר, ולכן הם קוראים לעצמם Nai-Brahmin. נמצא, כי מצד הכומרים האמיתיים אין המגלחים נחשבים לכמרים, אבל המגלחים עצמם מחזיקים את עצמם כאילו הם כמרים בדרגה נמוכה עכ"פ שעוסקים בעבודת הטומאה עבור האליל, ואינם מחזיקים עצמם כמגלחים פשוטים. כששאלתי שני מגלחים אם הם 'ברהמין פריסטס', השיבו לי: "Second Brahmin - Nai-Brahmin. It's a second category of Brahmin" [ברהמין שני, נאאי ברהמין, זה סוג שני של ברהמין].

ובעדות 'המתוקנת' השמיטו שהם חושבים את עצמם ככומרים, אלא שרק הם חושבים את עצמם מהשבט החשוב של ברהמין. כתוב:

בכל זאת, המגלחים עצמם יש מהם שטוענים שמקור מוצאם הוא באמת מכת הברהמין, ולכן הם קוראים לעצמם נאי ברהמין. כששאלתי שני מגלחים אם הם 'ברהמין פריסטס', השיבו לי, 'רק עובדי הטמפל, רק הינדואיס, פשוט ככה ברהמין שני. זה סוג שני של ברהמין.

יש לציין שגם אמיר דרומי העיד מההתחלה שהם לא חושבים את עצמם ככמרים בגלל זה. וזה לשונו בהגדת העדות שלו: אז אלה, הספרים, הם נקראים נאי ברהמין, זאת אומרת זה ברמילי, שאלתי, מה הם, כומרים? אומרים, לא לא לא, הם לא כמרים אבל יש להם מעמד מקודש, בעצם יש להם כת של ספרים, בגלל שהם עושים את התספורת הזו ב"קדושה" שלהם, וטומאה שלנו, של הקרבה של פולחן האלילי, אז יש להם את הייחוס שלהם, ורק הם יכולים לספר או לגלח, ומאמינים בקרבן הזה."

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

שהוא בעצמו לא החליט ולא מחליט שום מסקנא בעיקר השאלה, אלא הוא רק מספר כמה תשובות שהוא קיבל ושמע שם, ושכל אחד יעשה עם המידע שלו מה שהוא חושב. ועל רוב ככל הדברים התלויים במציאות כמעט ואין בינו לבנינו שום נפקא מינה, רק עיקר הדברים הם רק בדקויות מסוימות איך לפרש את העניין.

לפני צאת חוברת הכצעקתה, פנו אליו ולחצו עליו לחץ גדול עד שהוא הסכים שהם יכתבו (ישכתבו) בשבילו את העדות מחדש, ולתקן את זה כרצונו (כביכול), ואז הוא חתם שמו על זה פעם נוספת... אכן תיקנו את אותה טעות קטנטנה שהיתה בעדות שנכתבה בשעתו על ידי הרב הנ"ל, אבל גם שיפצו את דבריו בהרבה מקומות, שלא יהיה ח"ו שום משמעות שהאליל מקבל את השיער. (שמענו מר' גרשון שהוא לא שם לב לכל מיני ההגהות הללו, אלא הוא עבר על הדברים שהם הכינו לו, וכשראה שהם נראים מדוקדקים הוא חתם שמו עליו).

הנה דוגמא (מתוך כמה וכמה דוגמאות):

<p>ד. פניתי לשני מתגלחים ושאלתי למה הם מתגלחים. א' פתח השיב שהשערות הולכות "To lord Tirupati" ["ללורד טירופטי", וכונתו להאליל באלארוש"י שנקרא אצלם גם 'לורד טירופאטי']. והשני הוכיח נגדו שזה אינו נכון, אלא השערות הולכות 'נילע רעווי', וכך המשיכו לתמוכה ביניהם איזה דקות למי הולכות השערות...</p>
<p>ד. פניתי לשני מתגלחים ושאלתי למה הם מתגלחים. אחד מהם השיב "For lord tirupathi, for donation the hair is good [ללורד טירופטי (כונתו להאליל באלארוש"י שנקרא אצלם גם 'לורד טירופאטי'), לנדבה ללורד טירופאטי, השיער הוא טוב], והשני הוכיח נגדו שזה אינו נכון, אלא "The hair is donated to neela devi gd, not for tirupathi.... [אלאילה 'נילע רעווי' ולא לטירופאטי], וכך המשיכו להתווכח ביניהם כמה דקות..."</p>

בגרסא הראשונה כתוב שהם המשיכו להתווכח ביניהם כמה דקות "למי הולכות השערות", ובגרסא השנייה נמחק משפט זה, כנראה בעלי הכצעקתה החליטו שלא כדאי לגלות לכולם שר' גרשון מסכים ומעיד שהם מאמינים שיש במעשה הגילוח איזה נתינה לאליל, ולא רק איזה מעשה הכנה של הסרת הלכלוך...

יש עוד כמה דברים של ר' גרשון שמשום מה הושמטו ולא הועלו על הכתב בגרסא השנייה. למשל, ר' גרשון שאל כומר אחד בהיותו שם אם הגילוח הוא רק מעשה הכנה לפני שנכנסים לדרשן? והכומר ענה לו - לא, והגם שהסכים שמומלץ לעשותו קודם הדרשן, אבל מי שמגיע מאוד מאוחר בלילה וכדומה, יכול (בדיעבד...) לעשות את הגילוח גם לאחר הדרשן, ולא רק לפני (חשוב לציין שיש עוד מקורות לזה ראה בקובץ המקורות), וזה סותר את גרסת הכצעקתה שעיקר מטרת הגילוח הוא רק מעשה של הכנה לדרשן (שזה הקבלת פני האליל הטמא) ולא מעשה חשוב בפני עצמו.

מה שר' גרשון כן העיד, שהוא ראה שיש יותר רצינות בשאר עבודות שההודיים עושים, וגם שבשערות יודעים שלא מגישים את זה באופן פיזי לפסל בשונה מקורבנות אחרים. אבל כמובן שני הדברים הללו אין להם שום נפק"מ להלכה, כי הוא לא אמר שזה לא נראה כעבודה כלל, רק טען שקיים אצלם כובד ראש יותר ממה שראה בתגלחת, ואכן מעולם לא טענו שצריך להיות העבודה הכי חשובה כדי לעשות תקרובת עבודה זרה. ובזה שהם לא מגישים את השערות לפני עיקר הפסל, כל כמה שכוונתם לתת את השערות עם הגילוח אין בזה שום נפק"מ, כי מעשה חיתוך לבד אפשר לעשות בו תקרובת עבודה זרה, אפילו בלי להגיש את זה באופן פיזי אחרי זה, כמבואר בגמ' ובשו"ע.

למעשה המתירים משתמשים בו ככסות עיניים, כאילו הוא זה שעומד מאחורי כל המסקנות שהם מחליטים במציאות, בעוד שאפילו הוא כשליח של אחד מראשי המתירים מעיד על דברים אחרים לגמרי גם במציאות עצמה וגם בהבנת המציאות. ודוגמא קטנה לכך מה שענה גרשון וועסט (הובא לעיל באות י"ד) כששאלו אותו אם לדעתו הגילוח נחשב כמעשה עבודה או לא. וזהו תשובתו: (מתורגם מתוך שיחה מוקלטת):

ר' גרשון: כן, אני יודע שהרב חיד"ו וויס אוחז שזה לא עבודה. אני לא יודע למה, ולא ברור לי מהו הגדרים שקובע שזה לא עבודה, וגם לא ברור לי מה הוא אוחז שהם הגדרים. הם (המתירים) לא היו 'שמחים' כשכתבתי בהגדת עדות שלי לשון שזה עבודה. היה לי כזה לשון שהיה משמע שזה עבודה, ולא היו 'מרוצים' מזה. תשמע, זה לא ברור לי, אז איך אני יכול לומר את זה. מה קובע שזה עבודה. זאת אומרת, לעיני, זה נראה כמו מסירת נפש, אני אומר שהייתי אפילו אומר שזה עבודה, רק שאני לא יכול לומר את זה מכיוון שאני לא יודע את הגדרים בזה.

וא"כ רואים ברור שבעיני ר' גרשון אכן נראה לו שזה עבודה ואפילו זה נראה לו כמו מסירת נפש, והוא עצמו כתב לשון כזו בתחילה, אלא שאחר כך ראה שהמתירים לא 'שמחו' מזה ולא היו 'מרוצים' מזה אז פתאום הבין שלא מוטל עליו לקבוע, וזה כמובן רחוק מזרח ממערב ממה שבעלי הכצעקתה כותבים בשמו.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

עוד חשוב לציין, למרות שהם הכפישו את הרה"ג רא"ד דונר שליט"א, שהוא דיבר עם מתורגמן לא מקצועי (על אף שהוא דיבר עם חלקם ישירות באנגלית), יש לדעת שאמיר דרומי דיבר עם מתורגמן מקצועי ממש, ומאידיך ר' גרשון וועסט לא דיבר עם מתורגמן כלל, אלא רק חיפש אנשים שמבינים קצת אנגלית.

יש לציין שיש בידו של ר' גרשון תיעוד של הרבה ראיונות מביקורו שם. אבל משום מה הוא לא מוכן לתת את ההקלטות לאף אחד, וטען שזה בהוראת רבו. ולכן בניגוד לעדות שהעיד אמיר דרומי שההסרנות מונחים לפני כל אחד לראותם בשלמות, אצל ר' גרשון וועסט צריכים לסמוך רק על דברו, ואי אפשר לבדוק את הדברים לבד, ודבר זה אומר דרשני. מכל מקום הוא שיתף פעולה (אולי חלקית) עם בעלי הכצעקתה, ושם מובא תמליל מכמה מהשיחות שלו עם כמרים וכו', אם כי לא רואים באותם שיחות שום דבר מיוחד (וגם לא רואים שהוא שאל שאלות פתוחות כמו שלטענתם צריך לשאול הודיים, וצ"ע).

יש לנו עוד הרהורים על דבר כמה עדכונים שהיה לו בין העדויות, והגרסאות מתעדכנות שם כל הזמן כפי צורך השעה, (ומעניין שכששליחי גדו"י הוסיפו משהו שלא אמרו בתחילה או כשהסבירו את מה שאמרו בתחילה, הם הכפישו אותם כשקרנים וזייפנים ולא נאמנים, ורק לר' גרשון שמורה הזכות לעדכן ולהחליף ולהוסיף בעדותו כמה וכמה פעמים...) ועוד חזון למועד שאולי נפרט את כל העידכונים, עם חשיפת כמה וכמה הקלטות איתו שנמצאים בידו.

עד כאן נגענו בקצה הקרחון ממה שהובא בשם המומחים בהכצעקתה. כללו של דבר, לא מדובר באנשים נאמנים ולא באנשים שמכירים את העובדות בשטח או שהם כלי ראשון שראה מה שקורה בטירופטי, וגם לא מדובר באנשים שבכלל מכירים את העובדות מקרוב. אלא על אנשים ששייכים לאקדמיה, ומנסים להבין את הדת ההודית על פי רגשותיהם, ועל פי שמועות רחוקות.

אולי היה עדיין מקום וצורך לדון עוד בכל זה אילו לא היה לנו מידע ברור ומוצק דיו עם נתונים המוכחים לאיסור. אבל מכיוון שהמחקרים שנעשו על ידי מכון הישכם אוהבים את ה', הם מחקרים ברורים מאד, ולדוגמא: במחקר הביאו ראיון מלא עם הכומר הראשי של טירופטי, וגם ראיון עם הכומר שאחראי על לימודי הדת באוניברסיטה ששייך לטמפל בטירופטי, וכן הביאו התכתבות ארוכה עם 'שאנטה נאיר', שהיא פרופ' באוניברסיטה ששייך להנהלת הטמפל, ובפועל היא גם משמשת כמתרגמת של הטמפל ומתרגמת את ספריהם לאנגלית, וכתבה כמה ספרים בדתם, כמו כן הביאו התכתבויות עם מנהלי הטמפל בעצמם, ועם ארגונים שמקדשים בלבד לענייני טמפל זה ולע"ז הזו, וגם עשו התכתבויות ושיחות בטלפון עם עשרות כמרים משם ומשאר מדינות, וכל אלו מביאים עובדות ברורות ביותר מהמציאות שם בלי שום ספק, לכן אין סיבה להתייחס לכל ה'מומחים' שאף פעם לא בדקו את הנושא הספציפי הזה, ורק יודעים על עצמם שהם הכי מומחים, ובידם לקבוע, ולעשות השערות ופרשנות מעצמם, או על פי המידע שהגיע להם דרך כלי שלישי.

הכר נא למי החותמת ולמי הפיתולים, למי הכמרים ולמי המתחזים...

ז. ציטוטים מהמומחים האמיתיים

לפניכם כמה שורות מתוך ציטוטים של חלק קטן מהמומחים שהובאו בקובץ המקורות כדוגמא לחומר הרב שהביאו מכון הישכם אוהבים, ציטוטים אלו מוכיחים בצורה הכי ברורה שהשיער הוא קרבן מהודר לאליל, ללא שום ספק, וצדקו מאד דברי השליחים של גדולי ישראל. תמצית מורחבת של דבריהם אפשר לראות בקובץ המקורות.

הכומר הראשי בטירופטי בשיחה עם אמיר דרומי

בהנהלת הטמפל, יש שמה שלושה כמרים שהם הכמרים הכי גדולים. אמיר דרומי ראיין את אחד מהם, והראיון נעשה באנגלית⁷¹ (הכל מוסרט). יש לציין נקודה חשובה בשיחה זו, שרואים שאותו כומר ידע את כל מה ששאלו אותו מיד ולא התמהמה לשנייה, וידע לענות תשובות חדות וברורות, בניגוד לשאר הכמרים שנמצאים בעדותו של ר' גרשון):

71.

- **Q:** Where they shave the hair, is it considered a sacred place? **A:** Yes
- **Q:** It is considered a sacred place... **A:** Sacred
- **Q:** When they shave the hair do they pray? **A:** "Govin—" They will pray.
- **Q:** They will pray? **A:** They will pray and they will say "Govin— Govin—".
- **Q:** Also the people that are shaved and also the barbers do they pray? **A:** Yeah, every day before starting their work they will pray (the barbers), and only then they will start their work.
- **Q:** Are there any people that shave their hair that do not pray? Some people just come shave their head? Or everybody prays? **A:** Some peoples will do. Because nowadays some people don't know the tradition. That's the problem.
- **Q:** Where they shave do they have to have one of the gods, either a statue or a picture of the gods? **A:** In the hall. The gods picture or statue will be in the hall.
- **Q:** In the hall? **A:** In the hall. Where they shave
- **Q:** Where they shave? **A:** Before the god only they shave.
- **Q:** Can any person be a barber or he is a special person? **A:** A barber only will shave.
- **Q:** But I am asking, can anyone be a barber or he is a special person? **A:** The barber is a caste there and that caste people only shave there.
- **Q:** Is it a "Nehi Brahmin"? **A:** No no, Nayi Brahmin
- **Q:** What does this mean? **A:** Nayi Brahmin means...There are two (types of) Brahmins...Brahmin is a **A:** for the god... Nayi Brahmin means...Mangala Vaidyam (devotional music)is there...Mangalam Nadaswaram (a musical instrument)...Who plays that (instrument for god) is called as "Nayi Brahmin"
- **Q:** So they get their profession from their forefathers? It is in the family? **A:** It is in generation, forefathers. Some new persons also learn...But from the same caste only.
- **Q:** Are they considered a low caste or high caste? **A:** In Tirumala there is no caste feeling (discrimination based on caste) first of all. Barbers are, they shave, but they don't shave like in the shops. There is some rules to shave here. They don't do the soaps. They shave only hair and the head. That's it.
- Man (off camera): they are very sacred compared to other places.
- **A:** it's a holy shave.
- **Q:** So the barbers, they feel that they are working for the lord? For the god? **A:** They feel their job is holyservice to god.
- **Q:** I was asked here if the source of the god here, there are a few names...I was asked here if he was originally a man or he was originally a god? I think that they heard that some people maybe became gods. **A:** Originally he is a live (living) god who came from Vaikuntham and became a statue here... While coming to...he met an accident with a cow herd, he throw the axe...Axe make a wound here. At that time he lost hair here. For that only we give hairs to him. That's the reason we are shaving the hairs here.
- **Q:** I asked and I was told not but I have to ask you also. I saw that there is a hundi, also in the place where the barbers are. Now I thought I was told that they put the hair in the hundi and then after that they sell it. But then here I was told that they don't put the hair in the hundi. I ask you, what do they do? They put hair in the hundi or don't? **A:** Hundi's not in the temple. Where they shave there is a special hundi for the hair collection. Only we will keep that hair only. After shave, we will drop the hairs

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

- ש: המקום בו מגלחים את השיער, האם הוא נחשב מקום קדוש? ת: כן
- ש: זה אכן נחשב מקום קדוש... ת: קדוש
- ש: כשהם מגלחים את השיער האם הם מתפללים? ת: "כוזיבא" הם מתפללים.
- ש: הם מתפללים? ת: הם מתפללים והם אומרים " כוזיבא כוזיבא "
- ש: גם המתגלחים וגם הספרים האם הם מתפללים? ת: כן, כל יום לפני התחלת העבודה שלהם הספרים מתפללים, ורק אחרי תפילתם הם מתחילים לעבוד.
- ש: האם ישנם אנשים שמתגלחים ואינם מתפללים? האם יש אנשים שרק באים להתגלח? או שכולם מתפללים? ת: יש אנשים כאלו. בגלל שכיום כמה אנשים אינם יודעים את המסורת, זו הבעיה.
- ש: במקום שמגלחים, האם צריך להיות שם אחד מהאלילים, או פסל או תמונה של אליל? ת: באולם. תמונת האליל או פסל של האליל יהיו באולם.
- ש: באולם? ת: באולם. היכן שמגלחים.
- ש: היכן שמגלחים? ת: רק לפני אלילים הם מגלחים.
- ש: האם כל אדם יכול להיות ספר, או שהוא אדם מיוחד? ת: רק ספר יגלח.
- ש: אבל אני שואל, האם כל אחד יכול להיות ספר או שהוא אדם מיוחד? ת: הספר הם כת שם, ורק אנשי הכת מגלחים שם.
- ש: האם זו "נהי ברהמין"? ת: לא לא, ניי ברהמין.
- ש: מה המשמעות? ת: ניי ברהמין פירושו ... יש שני (סוגים של) ברהמינים ... ברהמין הוא כומר לאלילים ... ניי ברהמין פירושו ... מנגלה ואידיאם (מנגינת האמונה) נמצאת ... מנגלה נאדאסוואראם (כלי נגינה) ... אשר המנגן בו (באותו כלי לאליל) נקרא בשם "ניי ברהמין" [א.ה. - פי' כלומר ניי בראמין אינו ממש הכומר, אלא

- Q: Into the hundi first? A: Into that hundi. Sometimes we'll pray that, an example I will pray god. We cut the hair for three times. We'll keep that hair in a package and we'll drop in the main hundi. In the temple.
- A: Main reason is we shave the hair is that hair is a symbol of "Kama". "Kama" means...
- Man (off camera): desire. Lust?
- Q: desire camera): A kind of lust thoughts
- Q: Also, I must tell you now that also in Israel in the Jewish religion they say the same about the hair. That there is lust and desire in the hair. A: So we shave the hair and we will say we don't need anything. We want only have the Sarnagati (total surrender to god)...
- Q: Also the young children, I was told that every Indian child when he is very young they shave their hair, also. Why do they do this? A: Because in the childhood the brain is..
- Man (off camera): the brain is at beginning stage
- A: Begninng stage. The god has some power. The child do not know how to meditate, how to grasp the power from the god. If we shave the hairs the power will enter the head... Through to his mind. That's the reason we shave the hair of the child... We put kumkum (vermillion paste) here (on the forehead)... Because our soul is here (pointing to forehead point between the eyes). ...And so that it becomes recharged, it (mundan) is for that...
- Q: The shaving of the children and the shaving here of the women and men it is the same, more or less? Same reason? A: Yeah... Same reason
- Q: There are other places that they shave the hair in other temples in India also? A: Yeah
- Q: Not only here? A: Yeah
- Q: But it started here, the tradition? A: No, No.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

הם המשרתים בבית האליל, או מגלחים או מזמרים זמירות לאליל. להבדיל אלף אלפי הבדלות כמו לוי ולא כהן].

- **ש:** אם כך הם מקבלים את המקצוע מאבותיהם ואבות אבותיהם? האם זה במשפחה? **ת:** זה מדורי דורות. גם יש כמה חדשים שלומדים ... אבל רק מאותה הכת.
- **ש:** האם הם נחשבים כת שפלה או רמה? **ת:** בטירומלה אין הרגשת כתות (הפליה על בסיס כתות) בכלל. ספרים הם, הם מגלחים, אבל לא כמו שמגלחים בחנויות. ישנם כמה חוקים לתגלחת כאן. הם לא שמים סבונים. הם מגלחים רק שיער ואת הראש, זה הכל.
- **הצלם הוסיף:** הם קדושים מאד יחסית למקומות אחרים.
- **ת: זו תגלחת קדוש.**
- **ש:** אם כן, האם הספרים מרגישים שהם עובדים עבור הפסל, עבור האליל? **ת:** הם מרגישים שעבודתם היא שירות קדוש לאליל.
- **ש:** נשאלתי כאן האם המקור של האליל כאן, יש כאן כמה שמות ... נשאלתי כאן האם הוא היה מלכתחילה אדם או שמלכתחילה הוא היה אליל? אני חושב שהם שמעו שהיו אנשים שהפכו לאלילים. **ת:** במקור הוא אליל חי שהגיע מוואיקונטהאם והפך לפסל כאן, בזמן שהוא בא לכאן, הוא פגע בתקרית עם רועה פרה, שזרק גרזן ... הגרזן פצע אותו בראשו ואז הוא איבד שיער שם. זו הסיבה היחידה שאנחנו נותנים לו שיער. וזו הסיבה שאנחנו מגלחים את השיער כאן.
- **ש:** שאלתי ואמרו לי שלא, אבל אני חייב לשאול אותך גם כן. ראיתי שיש הונדי, גם במקום איפה שהספרים. כעת חשבתי שאמרו לי שהם שמים את השיער בהונדי ולאחר מכן הם מוכרים אותו. אבל לעומת זאת כאן אמרו לי שהם לא שמים את השיער בהונדי. אני שואל אותך, מה הם עושים? האם הם שמים את השיער בהונדי או לא? **ת:** הונדי זה לא בטמפל. במקום הגילוח יש הונדי מיוחד לאיסוף השיער. אנחנו נשמור שם רק את השיער. לאחר הגילוח נכניס אותו.
- **ש:** ישר לתוך ההונדי? **ת:** ישר להונדי. לפעמים נתפלל, למשל אתפלל לאליל. נחתוך את השיער לשלש פעמים. נשמור את השיער בחבילה ונזרוק אותו להונדי הראשי. בטמפל.
- **ת:** הסיבה העקרית לגילוח היא משום שהשיער הוא סמל ל "קאמה". קאמה פירושו ...
- **הצלם:** רצון, תאוה
- **הצלם:** סוג של מחשבות של תאוה
- **ת:** לכן מגלחים את השיער להראות שאיננו צריכים מאומה. אנחנו רק רוצים שתהיה לנו "סארנאגאטי" (כניעה מוחלטת לאליל)
- **ש:** ומה בדבר הילדים הצעירים, נאמר לי שכל ילד הודי כשהוא צעיר מאד הם מגלחים שערם ג"כ. מדוע הם עושים זאת?
- **ת:** בגלל שבילדות המוח הוא ...
- **הצלם:** המוח הוא בשלבי התחלה.
- **ת:** שלבי התחלה. לאליל יש קצת כח. הילד איננו יודע כיצד לעשות מדיטציה, כיצד להשיג את הכח מאליל. אם נגלח את ראשו הכח יכנס לראשו ... דרך מוחו. זו הסיבה שאנחנו מגלחים את ראש הילד ... אנחנו שמים קומקום (דבק מסוים) כאן (במצח) ... בגלל שהנשמה שלנו נמצאת כאן (מצביע למצח בין העיניים) ... וכך היא נטענת, זה (מונדאן) הוא לשם כך ...
- **ש:** האם הגילוח של הילדים והגילוח כאן של הנשים והגברים הוא אותו דבר, פחות או יותר? אותה סיבה? **ת:** כן ... אותה סיבה.
- **ש:** האם יש מקומות אחרים שבהם מגלחים את השיער בטמפלים אחרים בהודו גם כן? **ת:** כן
- **ש:** לא רק כאן? **ת:** כן.
- **ש:** אבל זה התחיל כאן, המסורת? **ת:** לא, לא.

ד"ר שאנתה נאיר

ציטוטים נבחרים מתוך התכתבות עם פרופסור שאנטה נאיר המתרגמת של ספרי הטמפל⁷²:

72

- Tonsuring is considered as a sacrifice to God.
- The very fact that a devotee sacrifices his hair as an offering means that he fully believes that somehow it reaches its destination. Why do we pray to God to make us good human beings? It is because we believe that some unknown power whichever and whatever name we assign to it will definitely help us and grant our prayers.
- Even a small portion of the hair can be offered to the Lord. It is accepted by the Temple management.
- The majority of Women both in rural and urban areas cut their hair only for offering to different deities in different temples.
- I repeat that the devotees offer their hair as an offering to God. It is out of devotion that they offer anything to God.
- How do we know whether god accepts any offering or not. Only if we believe, we make any offering. The one who does not believe in God will not be making any offerings to God. Because he does not believe in the very existence of God. It is the faith of the devotee in God that makes him offer any offering to God.
- It is not compulsory to tonsure or cut the hair before entering into the temple. If the devotee wishes to offer it then he may.
- Though the hair that is offered is not placed before the idol, the devotee believes that his devotion through that act reaches God. It is so in the case of any offerings. The story of N'd may not be known to all devotees. It is not necessary that one should know that story to make the offerings of hair.
- Since many years (We do not know when this offering was started) this offering has been made and devotees follow it. Devotees offer their hair to the Lord irrespective of the fact whether they know the story or not.
- Tonsuring is not a ritual. It is an offering to God that involves sacrifice.
- The offering of the hair to Lord Venk---ra is considered as an important offering since unknown times. It is also possible that the story of ND might have made the devotees do this act. Anything is possible.
- The devotee is not bothered or concerned about what happens to his offering of hair to the Lord. It is immaterial for him. If he wishes and decides to offer his hair to the Lord then he does it. There ends the matter. Probing that further is both unnecessary and also has no significance.
- The offerings can be anything. It is immaterial. It is the feeling of intense Love behind that act that matters in devotion. The offerings can be a leaf, a fruit or hair or anything. The story of N'd only proves her intense devotion to the Lord.
- Human hair is one of the offerings not only at Tirumala but also in so many other temples in other places as well. The belief in the story of N'd is also an important reason for this type of offering at Tirumala. Even those who are not aware of this story may be making this offering as it is considered as one of the important offerings to the Deity at Tirumala.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

- גזיזה נחשבת כקורבן לאליל.
- עצם העובדה שהסוגד מקריב את שיערו כקרבן פירושו שהוא מאמין לחלוטין שאיכשהו השיער מגיע ליעדו (א.ה. לאליל). מדוע אנו מתפללים לאליל שיהפוך אותנו לאנשים טובים? זה מכיוון שאנחנו מאמינים שיש כוח לא ידוע איזה שהוא ולא משנה איזה שם ניתן לו הוא ימלא את תפילתינו.
- אפילו חלק קטן מהשיער ניתן להציע לאליל. זה מתקבל על ידי הנהלת הטמפל.
- רוב הנשים באזורים הכפריים והעירוניים גוזרות את שיערן רק על מנת להקריב לאלילים שונים בטמפלים שונים..
- אני חוזרת ואומרת שהסוגדים מקריבים את שיערם כקרבן לאליל. מתוך דבקות הם מקריבים כל דבר לאליל.
- כיצד נדע האם אליל מקבל את הקרבן או לא. רק אם אנו מאמינים, אנו מייצרים איזה שהוא קרבן. מי שאינו מאמין באליל לא יקריב קורבנות לשום אליל משום שהוא לא מאמין בעצם קיומו של האליל. האמונה הגדולה של הסוגד באליל היא שגורמת לו להקריב קרבן לאליל
- אין חובה לגלח או לחתוך את השיער לפני הכניסה לטמפל. אם הסוגד רוצה להקריב את זה אז הוא יכול.
- אף כי השיער המוקרב אינו מונח לפני הפסל הסוגד מאמין כי מתוך דבקותו המעשה מגיע לאליל. כך זה בכל הקורבנות. יתכן שהסיפור של נילה דווי לא ידוע לכל הסוגדים. אין צורך לדעת את הסיפור ההוא כדי להקריב את השיער.
- זה שנים רבות (אנחנו לא יודעים מתי התחילו את הקרבן הזה) עושים את הקרבן הזה וסוגדים מבצעים את זה. סוגדים מקריבים את שיערם לאליל בלי קשר לעובדה שהם מכירים את הסיפור או שלא.
- גזיזה זה לא טקס. זוהי קרבן לאליל הכרוך בהקרבה.
- הקרבת השיער להאליל וונקאטשווארה נחשבת כקרבן חשוב, מזה עידן ועידנים מתקופות לא ידועות. יתכן גם שהסיפור של נילה דווי עשוי היה לגרום לסוגדים לעשות את המעשה הזה. הכל אפשרי.
- הסוגד אינו מוטרד או מודאג ממה שקורה עם הקרבן של השיער שלו לאליל. זה לא מהותי בשבילו. אם הוא רוצה ומחליט להקריב את שיערו לאליל אז הוא עושה זאת. ובה נגמר העניין. חקירה נוספת היא גם מיותרת וגם אין לה משמעות.
- הקרבנות יכולים להיות כל דבר. זה לא מהותי. זו תחושת האהבה העזה שמאחורי אותו מעשה שמשנה לסגידה. הקורבנות יכולות להיות עלה, פרי או שיער או כל דבר אחר. סיפור של נילה דווי רק מוכיח את סגידתה העזה לאליל.
- שיער אנושי זה אחד מהקורבנות לא רק בטירומלה אלא גם בעוד הרבה טמפלים ובמקומות אחרים, האמונה בסיפור של נילה דאווי זה גם סיבה חשובה לסוג הזה של קרבן בטירומלה, אפילו אלה שלא מודעים לסיפור זה הם עושים את הקרבן הזה בגלל שזה נחשב לאחד מהקרבנות החשובים לאליל בטירומלה.
- הקרבן נעשה בבניין נפרד מסיבות נקיון, וגם לא עושים שום קורבנות לפני האליל הגדול בתוך הטמפל. סוגדים לא מקבלים שנייה לעמוד לפני האליל.
- יש כאלה רציונלים מודרניים היום שיקטינו (ילגלו) על האגדות ויטענו שאין בהם לוגיקה או חשיבה מאחריהם, ונעשו מעידן ועידנים כדי לרמות את הבן אדם הרגיל ולסדר את המוחות של הילדים בדרך מחשבה וחשיבה... (ועונה על כך עפ"ל) צריכים להבין שהסיפורים מהפוראנס הם סופרו לא ע"י אנשים רגילים, אלא ע"י אנשים חכמים עם מוחים גבוהים, וחייב שיהיה להם סיבה עמוקה יותר. יכול להיות שהסיפורים האלו באמת קרו בזמנים עתיקים שאנשים באותם ימים היו קרובים לאלוקים העליון או הבורא או האנרגיה של האלוקים...

האחראי על חדרי הגילוח מטעם הנהלת הטמפל.

- This offering is made in a separate building due to reasons of cleanliness, and also because no offerings are made in front of the idol in the temple. Devotees do not get even a second to stand in front of the Deity.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

הגוף שמנהל הטמפל הוא TTD. לקמן ציטוטים מתוך התכתבות עם האחראי מטעם הנהלת הטמפל על הבניין הקלאנא קאטא, שהוא הבניין שבו עושים הגילוח⁷³.

- ש: האם הגזיזה של השיער נחשב קרבן דתי? ת: כן, זה אמונה דתית,
- ש: האם השיער נחשב קרבן לאליל. ת: כן, הם מאמינים באליל.
- ש: האם האנשים שנגזזים אומרים איזה תפילה לפני או באמצע? האם הספרים אומרים איזה שהוא תפילות לפני או באמצע הגזיזה?
- ת: עולי רגל אומרים "כוזיבא" לפני הגזיזה, ואפילו הספרים מתפללים לאליל לפני תחילת הגזיזה. הם מאמינים שהשיער המוקרב יגיע לאליל.
- ש: מה הכוונה כוזיבא? ת: כוזיבא זה עוד שם של האליל, שורש השם מגיע מהסנקריסט פירוש "גו" ודה וגם פרה, פרוש "ווינדא" הכוונה למצוא ולהרויח.

מרכז מידע מטעם הנהלת הטמפל

ציטוטים⁷⁴ מתוך התכתבות עם המרכז מידע מטעם TTD.

- שאלה: האם גזיזת השיער נחשב קרבן דתי? תשובה: זה קרבן לאליל.
- שאלה: נאמר לי שגברים ונשים הודיים מאמינים שהשיער הגזוז שלהם מגיע לאליל? האם תוכלו להגדיר את זה? האם הם מאמינים שהאליל מקבל את השיער? האם השיער נחשב מתנה?
- תשובה: זה אמונה חזקה שהאליל מקבל את הקורבנות וממלא את הרצונות החזקות שלהם. יש סיפור מאחרי הקורבן, (בקצרה גבעת הנמלים בטירומלה הפרות הקדושות לתת לאליל חלב, רועה בקר ראה והתעבן ולקח קרדום והרביץ על הראש של הפרה, האליל קיבל על ראשו במקום הפרה, והשיער נפל וכו') יש גם סיבות רוחניות טונסור או גזיזת שיער בתור קרבן לאליל, מביע קרבן אמיתי של היופי החומרי ונותן נתינת האגו השיקרי ע"י גזיזת השיער בתור קרבן לשמח האליל.
- שאלה: האם אנשים שנגזזו להם השיער אומרים תפילות לאליל לפני או באמצע הגזיזה?

73.

- Q: Is the tonsuring of the hair considered a religious sacrifice? A: Yes, its religious belief
- Q: Is the hair considered an offering to the god? A: YES, as they are believing in god
- Q: Do the people who are getting their hair tonsured say any prayers to the god before and during the tonsuring process? Do the Barbers say any prayers to the god before and during the tonsuring? A: **Pilgrims chant govin-- before tonsuring and even barbers also pray god before starting tonsure. They believe that sacrificed hair will reach the god.**
- Q: What does "Govin--" mean? A: govin-- is another name of lord ven--ara, the name comes from the Sanskrit go, which means both "Veda" and "cow," and vinda, meaning "finding" or "gaining."

74.

- Q: Is the tonsuring of the hair considered a religious sacrifice? A: It's a Offering to God.
- Q: I was told that Indian men and women believe that their tonsured hair will reach the god- would you mind explaining that? Do they believe that the god accepts this hair? Is the hair considered a gift? A: It is a Strong Belief that God Accepts their Offerings and full fill their strong Desires. There is a Story regarding this Offering. (quotes the legend in great detail)
- Q: Do the people who are getting their hair tonsured say any prayers to the god before and during the tonsuring process? A: Yes People who are Getting Tonsure will Chant "Govin--" as it a significance that they are completely believing and Thanking the Almighty. Govin-- or Om Namō Venkatesaya are chanting Mantras.

תשובה: כן, הם יגידו כוזיבא שזה מראה שהם לגמרי מאמינים ומודים לאליל, כוזיבא או אום נאמו ונק***
הם מנטרות.

התכתובת עם ארגון ה TTY שעוזרים לאנשים לחקור על מנהגי וההיסטוריה של הטמפל

ציטוטים מתוך התכתובת עם TTY אתר מידע על הטמפל.

We are here to provide data about temple history, rituals performed, special days to visit the temple, special offerings in the temple and much more. We are here to act as a *partner in your spiritual journey* to Tirumala and providing you tour packages with LOCAL prices so that one need not worry about tariffs hikes during RUSH seasons.

ה TTY הוא ארגון שיסודו לעזור לאנשים לקבל מידע על ההיסטוריה של הטמפל, ועל סוגי העובדות שעושים, וימים מיוחדים לביקור הטמפל, וקרבות מיוחדים בטמפל.

כמובן אפשר להשיג מהמערכת את כל ההתכתובות⁷⁵.

- ⁷⁵ Q: Is hair considered impure according to Hinduism? Is that also why it's cut off before entering the temple? A: It is not mandatory that people have to give their hair to God before entering the temple. As far we know, Hair is NOT impure.
- Q: Is tonsuring done to humble oneself or is it done to give ones hair to the gods as a gift? A: One treats giving the hair as sacrifice towards the vows fulfilled by God and there is a short story behind this. (quotes the legend of baldspot)
- Q: Do pilgrims know about the religious stories behind tonsuring? A: Most of the people knowing the reason behind giving hair to God. As mentioned earlier most of the people give their hair as their wishes were fulfilled by God. There are people who will give prior to beginning of any New tasks or works.
- Q: Is the tonsuring hall considered a holy place too? A: Yes, No Slippers are allowed inside. Tonsure has to be done only by the people of specific castes
- Q: is it acceptable for a woman to tonsure just a few hairs as a sacrifice to the god instead of cutting off all her hair? A: Very valid point to make a note. Instead of giving their entire hair to Lord, Woman can select Moodu Kathirimpulu in Telugu language (Three Cuts) to Lord Srinivasa. Three Cuts: One at left, other at right and one is at center (Part of the hair)
- Q: Do Indian people sometimes take some of their tonsured hair from the tonsuring hall into the temple to put in the Hundi? Do people cut their hair in other places (like at home) and than bring it to put in to the Hundi in the temple? A: They do not cut their hair at Home, (Most of the people do not know taking part of the hair from tonsured halls and dropping in Hundi They assume - **Leaving hair after tonsure at tonsuring places will be given to God directly**. Some people will put their part of tonsured hair into HUNDI (along with the money offerings mostly) which is inside silver threshold (Hundi which is very near to the main Deity
- Q: You mentioned that women can't enter the temple while menstruating- what about in the tonsuring hall? Can they go to tonsure during menstruation? A: Strictly speaking NO. But we cannot stop them. 99% of women will not tonsure during menstruation.
- Q: About Tirumala- do pilgrims go there specifically to tonsure (and don't do it at home)? Is the whole area holy? A: Yes exactly **Having tonsure at pilgrimage places means that one is giving hair to god. Entire Tirumala - which is an hilly area is considered as sacred.**

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

- **שאלה:** האם שיער נחשב לטמא לפי ההינדואיזם? האם זו גם הסיבה שגוזזים לפני הכניסה לטמפל? **תשובה:** זה לא חובה שאנשים צריכים לתת את השיער שלהם לאליל לפני שהם נכנסים לטמפל. כפי מה שאנחנו יודעים אנחנו, השיער הוא לא טמא.
- **שאלה:** האם הגזיזה נעשית כדי להצניע את עצמו או שמא עושים את זה כדי לתת במתנה שיער לאליל?
תשובה: הבן אדם נותן את השיער בתור קרבן לגבי הנדרים שמולאו ע"י האליל, ויש את הסיפור מאחורי זה (וכאן כתבו באריכות את סיפור האגדה).
- **שאלה:** האם העולי רגל יודעים על הסיפורים הדתיים שעומדים מאחורי הגזיזה?
תשובה: רוב האנשים יודעים את הסיבה מאחורי נתינת השיער לאליל. כאמור קודם לכן רוב אנשים נותנים את שיערם כפי שהתגשמו משאלותיהם על ידי האליל. יש אנשים שיתנו לפני תחילת משימות או עבודות חדשות.
- **שאלה:** האם אולם התגלחת נחשב למקום קדוש?
תשובה: כן, אסור להיכנס עם נעלים. תגלחת צריך להיעשות רק על ידי אנשים מכתות ספציפיים.
- **שאלה:** האם זה מקובל שאישה תגזוז רק כמה שערות כקורבן לאליל במקום לגלח את כל השיער?
תשובה: נקודה מאוד חשובה לשים עליה הערה. במקום לתת את כל השיער שלהם לאליל, נשים יכולות לבחור במודו קת'ירימפולו בשפה טלוגו (שלוש חיתוכים) לאליל סריניוואסה. שלוש חתכים: אחד משמאל, אחר מימין ואחד במרכז (קצת מהשיער).
- **שאלה:** האם אנשים הודים לוקחים חלק מהשיער הגזוז לתוך הטמפל לשים בתוך ההונדי? האם אנשים גוזזים שיער במקומות אחרים (כמו בבית) ואחר כך מביאים את זה לשים את זה בתוך ההונדי בטמפל?
תשובה: הם לא מסתפרים בבית, (רוב האנשים לא יודעים לקחת חלק מהשיער מאולמות הגזיזה ולשים בהונדי. הם מניחים - שהנחת השיער לאחר הגזיזה במקומות הגזיזה תינתן לאליל ישירות. יש אנשים שיכניסו את חלקם של השיער הגזוז ל- HUNDI (לרוב יחד עם קורבנות הכסף בעיקר) שנמצא בתוך "סף הכסף" (הונדי שנמצא קרוב מאוד לאליל העיקרי).
- **שאלה:** הזכרת שנשים לא יכולות להיכנס לטמפל בזמן מחזור - מה לגבי אולם הגזיזה? האם הם יכולים ללכת להתגלח במהלך הווסת?
תשובה: בעיקרון לא. אבל אנחנו לא יכולים לעצור אותם. 99% מהנשים לא יתגלחו במהלך הווסת.
- **שאלה:** לגבי טירומלה - האם עולי רגל הולכים לשם במיוחד להתגלח (ולא עושים את זה בבית)? האם הכל האזור קדוש?
תשובה: כן בדיוק, כשעושים גזיזה במקומות עלייה לרגל פירושו שאדם נותן שיער לאליל. כל טירומלה בכללותו - שזה אזור הררי נחשב לקדוש. להלן כמה דברים שלא תמצאו בטירומלה. בתי קולנוע, חנויות הנעלה, חנויות שמוכרות שאינן צמחוניות, אין אלכוהול ואי אפשר להכניס פריטי אלכוהול בכל ההר (המכונה Tirupati), אסור לטוס בטיסות מעל טירומלה. (זהו אזור מוגבל לטיסה).
- **שאלה:** האם הגזיזה הוא רק הכנה לדרשן? או שזה המנהג הדתי המובהק שלה ופולחן? האם ניתן לעשות זאת לאחר דרשן? או זמן אחר? תודה על כל העזרה שלך.

Below are some things that you don't find in Tirumala. Movie theaters Footwear shops Shops which sell Non Vegetarian No alcohol and one cannot take alcohol items from Down hill (which is called Tirupati) No flights should fly above Tirumala.(it's a non flying zone).

- **Q:** Is the tonsuring just a preparation for Darshan? or is it its own distinct religious custom and ritual? **A: Tonsuring started long time back and this is specific to Hinduism religion. There is no connection between darshan and tonsuring.**
- **It is not mandatory or custom that people has to have tonsure before going for darshan. It's kind of religious custom.**
- **Q:** Can it be done after Darshan? or a different time? **A: People usually prefers to have it before going for darshan. Some can take tonsure and can skip darshan.**

תשובה: הגזיזה התחילה כבר לפני המון המון זמן וזה ספציפי לדת ההינדואיזם. אין שום קשר בין דרשן לתגלחת. זה לא חובה או מנהג שאנשים צריכים לעשות גזיזה לפני שהם הולכים לדרשן. זה סוג של מנהג דתי.

- **שאלה:** האם ניתן לעשות זאת לאחר דרשן? או זמן אחר?
- **תשובה:** אנשים מעדיפים בדרך כלל לעשות את זה לפני שהם הולכים לדרשן. יש כאלה שעושים גזיזה ומדלגים על הדרשן.

ציטוטים מתוך התכתבות עם הכומר Navagraha Devasthanam מטמפל גדול שלהם בניו יורק.⁷⁶

- כן הקרבת השיער נחשבת מאד מיוחדת וקדושה במיוחד בטירומלה, אנשים מאמינים בהקרבת השיער בתמורה לברכות שקיבלו, דהיינו שהקרבת נעשה במלוא הרצינות...
- קרבן של שיער הוא יותר יקר מקוקוס או פרחים. האליל 'ווייס נישט' הוא אליל רחמן מאוד, ומקבל כל דבר שמקריבים (אופער) במסירות ואהבה אמיתית בכוחו של הסוגד (כלומר הגוי שעובד ע"ז).

ציטוטים מתוך שו"ת מוקלט עם הכומר הראשי של איגוד הטמפלים של צפון אמריקה.

M R Ravi Vaidyanat Sivachariar is the priest and executive director of The Hindu Temple Society of North America (located in NY)

אפשר לקבל ההקלטה מהמערכת.⁷⁷

⁷⁶. Yes-offering of the hair is considered very special & sacred especially in Tirumala. People believe in the offering of the hair in return to the blessings received. in that, the offer is made with the fullest sincerity...

An offering of hair is more precious than coconut/flowers... Lord Vish-- s a very compassionate God and he accepts anything offered with devotion and true love to devotee's might.

⁷⁷. **Q:** Oh so N"d really gave h er hair to lord Vish--? **A:** Yes, yes, yes.

Q: Oh it's a real story? **A:** The legend is not just, not something imaginary story. It's not an imaginary story.... something happened there...actually if I remember correctly it is applicable to that temple and that place where this practice is continuing.And then you mentioned that it spread to other temples... from generation after generation. There is a chance that it may reach 100% the same manner as it was told and followed from several hundreds of years back.

Q: Do you know how old this legend is, is it a very old legend or is it recent? **A:** No, no its thousands and thousands of years back.

Q: Oh, its thousands... do people in India, did they know it even in the 1800s? **A:** Yes, yes, yes, yes.

Q:So when they sacrifice their hair do they believe they are sacrificing it for Lord Vish-- or for N"d?
A: For Vish--, for Vish--.

וילאו למצוא הפתח

פרק ד' - על מה הסתמכו בעלי הכצעקתה לקבוע שהגילוח רק הסרת הטומאה

- **ש:** נילה דיווי באמת נתנה את שיערה לאליל ויישנו? **ת:** כן כן כן,
- **ש:** אז הסיפור באמת אמיתי? **ת:** האגדה זה לא סתם, זה לא משהו דמיוני זה באמת קרה... האגדה של הסיפור הזה זה עבר מדור לדור כמה וכמה מאות שנים אחורה.
- **ש:** האם אתה יודע מלפני כמה שנים האגדה הזו, זה מאד מאד ישן או שהיא חדשה? **ת:** זה אלפי אלפי שנה אחורה.
- **ש:** אה אלפים? אז אנשים בהודו ידעו את זה גם בשנת 1800 **ת:** כן כן כן
- **ש:** וכשמקריבים השערות, האם מאמינים שזה עבור לורד ווייס נישט, או עבור נילה דווי. **ת:** ווייסנישט, עבור ווייסנישט
- **ש:** האם אתה חושב שהתגלחת בטירומאלה ובמקומות אחרים זה נחשב לקדוש, זה כמו קורבן קדוש, האם זה קדוש או ...? **ת:** נניח שאם אתה מחשיב זאת כמעשה דתי (כפולחן) אז זה קדוש ...
- **ש:** האם זה מעשה דתי? **ת:** כן, האם זה דתי, כן ככה זה ...
- **ש:** לגבי השיער עצמו אני סקרנית, האם יש לו חשיבות בגלל שמקריבים אותו? אתה יודע זה משהו חשוב שמקריבים כמו בן אדם שחשוב לו אוכל כשהוא צם הוא מקריב משהו חשוב לו? **ת:** נכון.
- **ש:** האם זה אותו דבר עם השיער? **ת:** כן, זה אותו דבר, למה שאני יקריב את השיער בגלל שזה משהו שאני צריך, וזה הכרחי בשבילי, בגלל זה זה נקרא קרבן, כשאדם נותן משהו הכרחי בשבילו זה נקרא קרבן.
- **ש:** אתה רוצה לתת משהו חשוב בשבילך אתה מקריב לאליל?
- **ת:** נכון נכון אני רוצה כל כך הרבה דברים אם מישהו נותן לי משהו בחינם ואני תורם את זה אני קיבלתי את זה בחינם ואני מחזיר את זה, אז זה לא קרבן זה לא הדבר, אבל משהו שהרווחתי בעצמי והכנסתי עמל והרווחתי משהו ומהרווח הזה אני נותן 100 אחוז, זה קרבן אמיתי.
- **ש:** זה קרבן אמיתי? אז זה לא שהשיער נחשב משהו מלוכלך או טמא שהם רוצים להסיר לפני שהם נכנסים? **ת:** לא לא,

ציטוטים אלו הובאו כאן כדוגמא בלבד, לציטוטים וראיונות עם כמרים נוספים וכו' ראה בקובץ המקורות.

Q: Do you think the tonsuring at Tirumala and elsewhere is it considered a holy, it's like a holy sacrifice, is it holy or? **A:** It is, let's say if you consider it as religious then it is holy...

Q: Is it religious? **A:** Yes, is it religious, Yes it is...

Q: And the hair itself, I'm just curious the hair itself, does it have importance because it's being sacrificed, you know it's something important that's being sacrificed, like when someone, you know let's say food is important to a person so when they fast they are sacrificing something important to them. **A:** Correct.

Q: Is it the same thing with the hair? **A:** It is the same, same... Why should I sacrifice my hair because... what's a need for me, essential for me, from that if you do only it's called a sacrifice.

Q: So you want to give something that is important to you, your sacrificing it for lord Vish-- **A:** Correct, correct. I want so many things... If someone's giving me something free and if I donate that... I got it free I'm returning it back so that doesn't, it's not a sacrifice it's not the thing. But something which I earn myself, I put my effort and I earned something and from that earning, if I'm giving it 100% that's a real sacrifice.

Q: It is a real sacrifice? So it's not, the hair isn't considered like something dirty or impure that they want to take off before they want to go in? **A:** Nooo, no.

ח. תמצית הדברים בקצרה

נסיים כאן בתמצית הדברים. המתירים טוענים שהמציאות בהודו בגילוח לעבודה זרה הוא הסרת הטומאה בלבד, ואין שום יחס של נתינה של השערות לעבודה זרה, בעוד שיש אין סוף מקורות שמפורשים שכוונתם אכן למסור את השערות לעבודה זרה.

לחיזוק הענין ראינו לנכון לצטט ארבעים מקורות שונים שיש בהם משמעות של נתינת־הקרבת השערות.

כמובן אפשר לקבל מהמכון כל מקור עם ההקשר המלא שלו, או את הציטוט המלא, או את ההקלטה, הכל דברים שאפשר לקיימם.

1. הרב א"ד דונר: "ושאלנו אותם מה תכלית כל המעשה הזה? וענו סאקריפייס, ... ושאלנו אותנו מה זה סאקריפייס? סאקריפייס זה רק כמו קטורת, כמו ששוכרים הקוקוס? וענו כן כן, זה ממש כמו קוקוס, השיער שלנו זה כמו קוקוס. ושאלנו אבל הרי הוא לא מקבל את השיער, כי לא נותנים את זה לו אחרי הגילוח. וענו, אבל אנו נותנים לו את זה, והסבירו שזה כמו קטורת שהוא לא לוקח מידינו, רק אנחנו מוסרים את זה לו ואמרו שזה אותו דבר... פעם אחר פעם אמרתי להם שזה רק משום הסרת האגו, ולהפחית עצמן וכו', והם חלקו עלי, ואמרו לא לא לא, אני שוחט השיער שלי. מאה פעמים שאלנו, וענו בתקיפות."

2. אמיר דרומי: " כמה פעמים ניסיתי להתל בהם כדי לקבל תשובה אחרת אולי, שאלה: למה את באה לכאן? כי זה מקום קדוש. למה את מגלחת את השיער? כי הוא רוצה את השיער. למה הוא רוצה את השיער? כי יש לנו אמונה שפעם, יש איזה סיפור, יש כל מיני סיפורים, הסיפור היותר שגור שהיה איזה אליל..."

3. מעדותו של ר' גרשון וועסט "פניתי לשני מתגלחים ושאלתי למה הם מתגלחים. א' מהם השיב שהשערות הולכות "To lord Tirupati" [ללורד טירופטי], וכוונתו להאליל שנקרא אצלם גם 'לורד טירופאטי'], והשני הוכיח נגדו שזה אינו נכון, אלא השערות הולכות לנ"ד, וכך המשיכו להתווכח ביניהם איזה דקות למי הולכות השערות..."

4. Wikipedia – "Many devotees have their head tonsured as "Mokku", an offering to god."
5. Tamil Dictionary – The word used for tonsuring, mottaikanikkai is "முடிக்காணி, translated: an offering of the hair of the head shaved off and **presented to an idol** in fulfilment of a vow."
6. From the Book "Tirumala Temple, A Study of Pilgrimage" by Dr. Thimmappa Valmiki, pg. 173 "It is believed that hair offering establishes a bond between the man and the deity to whom it is offered."

7. Dr. Shanta Nair: The very fact that a devotee sacrifices his hair as an offering means that he fully believes that somehow it reaches its destination...Though the hair that is offered is not placed before the idol, the devotee believes that his devotion through that act reaches God.”
8. Sign outside of tonsuring hall, in 4 languages: “Place of surrendering human hair to lord ...” and in the local language the word used in place of surrender is the same word (samapincu) used by all the offerings, meaning the correct translation would be “Place to offer the tonsured hair to the lord...”
9. Sign inside the tonsuring hall (mentioned in Entanglement pg. 82) “The Kalyanakatta is a sacred place where devotees offer their tonsuring with utmost devotion to Lord.”
10. TTD Magazine: “Kalyanakatta is a sacred place. Here devotees **offer their hair to lord** in fulfilment of their vows.”
11. From an article in 1957 discussing the barbers, says it the duty of the barbers “to shave the heads of pilgrim-votaries who wished to give their hair to the deity as offering”
12. TTD, the administrators of the temple, in correspondence: “It’s a Offering to God. **It is a Strong Belief that God Accepts their Offerings** and full fill their strong Desires.”
13. TTY, an organization to help those who want to research the rituals of the temple: “One treats giving the hair as sacrifice towards the vows fulfilled by God... It is not mandatory that people have to **give their hair to God before entering the temple**. As far we know, Hair is NOT impure... Leaving hair after tonsure at tonsuring places will be given to God directly.”
14. Gotirupati website: quotes the legend, and finishes off that the idol said “he said all **the hair given to him** by devotees in Tirumala or Tirupati belongs to N”d. Giving our hair to god is a symbol of leaving our ego”
15. Pilgrim in video (1): “Selling (the hair) in the market...that is a business, I know very well. But my mindset is I am coming, I am shaving my hairs, I am **giving it to god**. This is my mindset, my heartset and when I am shaving I am praying for the gods”
16. Documentary – “The Hair Brained Fashion Scheme”:- “Millions of Indians believe sacrificing their hair is the path to happiness... in their pursuit of good fortune many will make a very personal offering (their

- hair). A woman is beautiful with hair and after **offering the hair to God** she's still beautiful.”
17. “INDIAN HAIR INDUSTRIES” documentary “In this temple in Southern India, thousands of devotees are preparing to make a rather unusual offering. Some of them have waited years for this moment. Growing their hair before **giving it to the gods**. It is a sacred ritual for millions of hindus.”
18. Documentary “Just Extensions” by Ms. Riqua Hailes. One pilgrim says “God has the scar. The pilgrim has given her hair, to cover the scar. And than god gives (blessing) to her. The pilgrim will come here, they will **give their hair**. Than the hair will be... on his scar.”
19. Documentary “Good Hair” from Chris Rock “When he fulfilled my desires, I promised him **I'd give him my hair.**”
20. From the book “Sikh Religions and Hair” pg. 43 “Hindus began to **offer the hair to the deity** instead of the head. Presumably at some stage religious and fertility rituals somehow got associated with hair, which began to be offered as an alternative to human sacrifice.”
21. “Head and Heart” by Mary Storm Pg. 29 "Hair sacrifice has its own specifically charged symbolism, but it also shares much of the same symbolism as head offerings, and as such should probably be understood as a non-violent substitute for head offering."
22. "The New life" by Arthur H. Daniels pg. 31 "In their origin the hair offering and the offering of ones own blood are precisely similar in meaning."
23. “The Census of India” 1981, pg. 251 “Tonsure ceremony is the most popular custom of Tirumala. ... The Lord accepts from the devotees anything one can offer but **he especially likes their hair offering...**”
24. “Entanglement, Emma Tarlo pg. 82: "Hair is a woman's beauty,' a woman with shoulder-length hair tells us as we step outside. '**When she gives it to God, her beauty goes straight to him.**'”
25. “The Tribes and Castes of the Central Provinces of India” by R. V. Russell pg. 36: "Another case of the hair offering is that made in fulfilment of a vow or at a temple, in this case the hair appears to be **a gift-offering which is made to the god** representing the life and strength of the donor".
26. "Hair" By Scott Lowe pg. 41: "Indian hair is an outgrowth of long established religious practices of sacrifice, in which female devotees on pilgrimage shave their head hair **and present it as an offering to a deity**".

27. Dr. Anand Mohan: - He explains that there is no point in selling the hair yourself after tonsuring and no point in throwing it directly into the garbage: “Well, what’s the point of it then? You aren’t giving it away; you are making a profit out of it then. What is the sanctity of saying, **“Well, if this happens, I’ll offer my hair,”** and then you want to profit from that!... Because you say **you are offering to the presiding deity** at that particular temple, so there’s no point in throwing it in the garbage.”
28. From Eidus of R` G. West – That the pilgrims explained to him that the offering of hair is identical to the coconut offering, and that hair is not impure.
29. Priest 1: From a conversation R` G. West had with a priest: “If you offer, this means, we are offering the head, like that, It’s symbolic for the head offering, head is the beatification... symbolic of the beautification that is the symbolic of the hair offering... it is looking like head offering.”
30. Priest 2: “That is why the people all over India come to temple and offer their hair to god **and god receives the hair as a holy sacrifice**. Why, because offering coconut and other things that are not part of the body and they considered as prasada (offering food to god). But hair offering is from the body that to it [the body], it is the beauty of the person. By offering them he shows it is a sacrifice to the god, and god also considers it as a Holy Sacrifice.”
31. Priest 3: “So many people will have some questions about the hair that was given in this religious custom... Once we think whether it is useful in any way to god... So no doubt, every flower, fruit, leaves etc., **whatever you offer to god it will reach him**. Whatever it comes with, these things reaches to the god. We are expressing our firm belief in this.”
32. Priest 4: “...Originally, he is a live (living) god who came from Vaikuntha and became a statue here... While coming to...he met an accident with a cow herd, he throw the axe...Axe make a wound here. At that time he lost hair here. For that only **we give hairs to him**. That’s the reason we are shaving the hairs here.”
33. Priest 5: “Offering of the hair is considered very special & sacred especially in Tirumala. People believe in the offering of the hair, in return for the blessings received. In that, the offer is made with the fullest sincerity... **An offering of hair is more precious than coconut/flowers**... Lord Vis-- is a very compassionate god and he

accepts anything offered with devotion and true love to devotee's might.”

34. Priest 6: “there is a purpose of tonsuring. It is the practice, it is the custom, it is the practice started in Tirupati which has now... Correct, correct. I want so many things... If someone's giving me something free and if I donate that... I got it free I'm returning it back so that doesn't, it's not a sacrifice it's not the thing. But something which I earn myself, I put my effort and I earned something and from that earning, if I'm giving it 100% that's a real sacrifice.”
35. Priest 7: “In our tradition the Lord Venkat---- has got an injury of his head. one of his, like uh his beauty, lady beauty called Ne—De-- [Q: She gave her hair?] Yes, Than he said in Telugu that who gives the hair...”
36. Priest 8: “...Yeah, that means we already offered to god. We already give it to the god.”
37. Priest 9: “And the women are giving hair for their own desire to give to Bal... their hair, for their good luck, for their health, a lot of things... Like an offering, yeah. So in that way you're giving something to Bala...”
38. Priest 10: “Even in different big temples all over India, **they go give their hair like a sacrifice.**”
39. Priest 11: “Q: But do they feel that they're giving the hair to the deity?
A: To the god, yes! Q: Do they think in their minds that they are doing it for the deity, that he accepts the hair? A: Yes, yes. Exactly! Exactly!”
40. Priest 12: “People giving hair to Bal... because Bala.. has a bald spot... Had accident got hit with the axe. Ne”d donate to Bala... That's why people give to the lord... people giving the hair, that belongs to Ned..vi.”